

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE MIASTO ŚWIDNICA NA LATA 2019-2025

Spis treści

Wprowadzenie	3
Metodyka opracowania	4
1. Diagnoza społeczna	7
Struktura demograficzna	7
Lokalny rynek pracy	10
Aktywizacja zawodowa bezrobotnych i wykluczonych społecznie	15
Zasób lokalowy miasta i polityka mieszkaniowa	18
Edukacja i wychowanie	23
Opieka nad dziećmi do lat 3	29
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	31
Dostęp do kultury, sportu i rekreacji	44
Bezpieczeństwo	49
Aktywność mieszkańców i integracja społeczna na poziomie lokalnym	53
Analiza SWOT	56
2. Cele i działania	58
Cel strategiczny 1. Wsparcie dla rodzin oraz wzmocnienie systemu edukacji	60
Cel strategiczny 2. Aktywna polityka senioralna i włączenie społeczne grup defaworyzowanych	65
Cel strategiczny 3. Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców	69
3. Analiza komplementarności z dokumentami strategicznymi	75
4. Założenia systemu realizacji Strategii	77
4.1 Instytucjonalizacja	77
4.2 Ramy finansowe	78
4.3 Monitoring i ewaluacja	80
5. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią	84
6. Partycypacja społeczna	86
Spis załączników	88
Spis rysunków	88
Spis tabel	88

Wprowadzenie

Podstawą prawną opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasto Świdnica na lata 2019-2025 jest ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018r., poz. 1508 z późn. zm.). Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,
- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

Strategia pozwala na racjonalizację lokalnej polityki społecznej. Wyznacza cele strategiczne, operacyjne i działania, których wdrożenie powinno w znaczny sposób przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na obszarze miasta. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz doprowadzić do ich integracji z lokalną wspólnotą. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasto Świdnica jest wieloletnim, strategicznym dokumentem dziedzicznym stanowiącym materiał wyjściowy do opracowania szczegółowych programów i projektów z zakresu pomocy społecznej.

W związku z powyższym powinna spełniać kilka podstawowych warunków:

- odpowiadać na konkretne wyzwania i potrzeby gminy (na podstawie rzetelnej diagnozy społecznej);
- korespondować z dokumentami strategicznymi na poziomie województwa;
- być komplementarna w stosunku do pozostałych dokumentów gminy o znaczeniu strategicznym;
- wpisywać się w aktywny model polityki społecznej;
- zakładać budowanie szerokiego partnerstwa lokalnego.

Strategia ma charakter otwarty, co oznacza, że zawarte w niej zapisy mogą podlegać modyfikacjom w zależności od zmiany sytuacji społecznej czy pojawiających się nowych wyzwań i potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych składa się z trzech zasadniczych części, tj. diagnostycznej, programowej oraz wdrożeniowej. Część diagnostyczna

zawiera analizę sytuacji społecznej Świdnicy wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie miasta. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, ankiet wskazujących główne problemy lokalnej społeczności oraz identyfikacji mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń (SWOT). Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej miasta na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań. Kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych zostały przedstawione w części wdrożeniowej.

Metodyka opracowania

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych została przygotowana z wykorzystaniem metodologii partycypacyjno-ekspertkiej. W trakcie prac nad dokumentem zapewniono aktywny udział przedstawicieli instytucji publicznych oraz społeczności lokalnej. Rola ekspertów polegała przede wszystkim na przygotowaniu analizy sytuacji społecznej w mieście, moderowaniu warsztatów oraz redakcji dokumentu. Taki model przygotowania Strategii łączy atuty znajomości środowiska lokalnego delegatów administracyjnych oraz potencjału mieszkańców z wiedzą i doświadczeniem ekspertów.

Proces konstruowania Strategii został podzielony na dwa etapy: diagnozowanie i programowanie. W ramach etapu I Diagnozowanie przeprowadzono analizę dostępnych danych statystycznych (dane GUS oraz dane gromadzone przez różne instytucje), badanie ankietowe wśród mieszkańców Świdnicy, analizę silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń, warsztaty problemowe oraz wywiady ustrukturyzowane z przedstawicielami administracji publicznej. Efektem pierwszego etapu prac była diagnoza sytuacji społecznej w Gminie Miasto Świdnica zawierająca identyfikację podstawowych problemów i negatywnych zjawisk społecznych występujących na terenie miasta.

Rysunek 1. Proces konstruowania Strategii

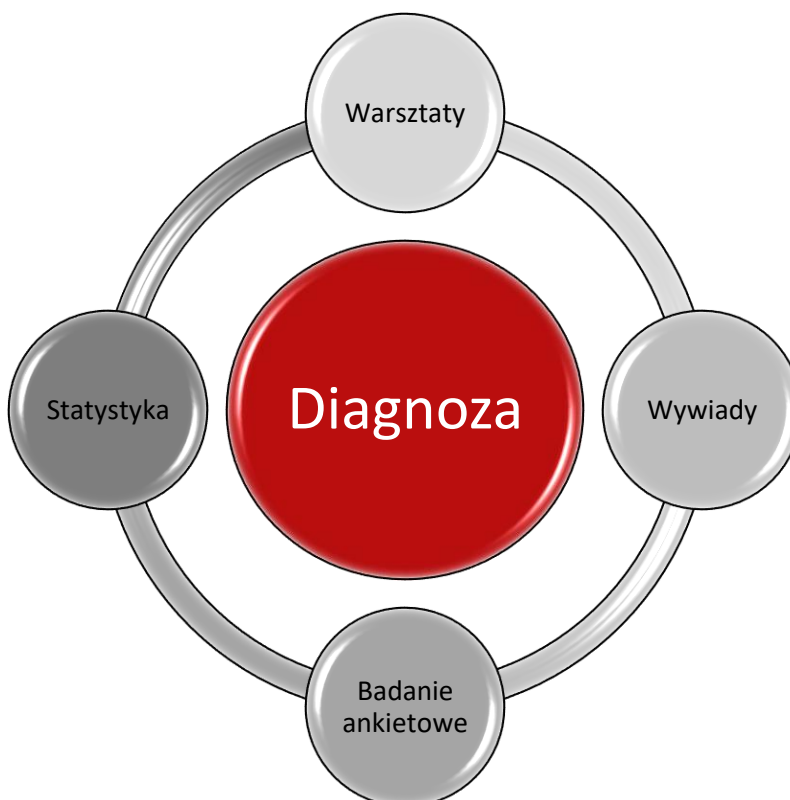
W ramach etapu II Programowanie opracowano konstrukcję struktury celów strategicznych oraz działań niezbędnych do ich realizacji, koncepcję zarządzania strategią, jej monitorowania i ewaluacji, przeprowadzono otwarty nabór projektów społecznych oraz konsultacje społeczne projektu dokumentu.

Diagnoza problemów społecznych występujących na obszarze Gminy Miasto Świdnica została sporządzona w oparciu o analizę danych w dziewięciu obszarach problemowych:

1. Struktura demograficzna
2. Lokalny rynek pracy
3. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych i wykluczonych społecznie
4. Zasób lokalowy miasta i polityka mieszkaniowa
5. Edukacja i wychowanie
6. Opieka nad dziećmi do lat 3
7. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna
8. Dostęp do kultury, sportu i rekreacji
9. Bezpieczeństwo
10. Aktywność mieszkańców i integracja społeczna na poziomie lokalnym

Podstawowym źródłem danych do przeprowadzonych analiz były statystyki publiczne oraz informacje gromadzone przez różne instytucje, badania ankietowe, wywiady oraz warsztaty strategiczne.

Rysunek 2. Źródła danych wykorzystanych przy opracowaniu Diagnozy problemów społecznych

Dane wtórne zostały udostępnione przez Główny Urząd Statystyczny, Urząd Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Komisariat Policji. Celem przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców było zdiagnozowanie najważniejszych problemów społecznych oraz określenie najefektywniejszych sposobów ich rozwiązywania bądź minimalizacji. Podczas wywiadów ustrukturyzowanych z osobami znającym problemy społeczne Świdnicy, omówiono główne problemy społeczne miasta, ich przyczyny oraz wpływ na mieszkańców. Warsztaty strategiczne koncentrowały się na konkretyzacji i uszczegółowieniu ustalonego, na podstawie wcześniejszych danych, zbioru problemów społecznych.

1. Diagnoza społeczna

Struktura demograficzna

Jak wynika z danych GUS w 2017 r. w Gminie Miasto Świdnica (dalej: Miasto, Świdnica) mieszkało łącznie 57.671 mieszkańców, w tym 30.394 kobiet i 27.277 mężczyzn. W porównaniu do 2014 r. liczba ludności w Świdnicy zmniejszyła się o ok. 1,9%, wówczas w Mieście mieszkało 58.802 mieszkańców. Należy zaznaczyć, że chociaż w całym powiecie świdnickim liczba ludności zmniejsza się, to jednak na terenie Świdnicy proces ten przebiega szybciej. W rezultacie mieszkańcy Świdnicy stanowili w 2017 r. 36,4% ogółu mieszkańców powiatu, czyli o 0,3 punktu procentowego mniej niż w 2014 r.

Tabela 1. Ludność w latach 2014–2017 (stan na 31. 12.)

Ludność	2014	2015	2016	2017	2014=100	Powiat 2014=100	Powiat 2017=100
Gmina Miasto Świdnica							
Ogółem	58802	58377	57956	57671	98,1	36,7	36,4
kobiety	30915	30724	30539	30394	98,3	36,0	37,1
mężczyźni	27887	27653	27420	27277	97,8	37,3	35,7
Powiat świdnicki							
Ogółem	160438	159633	158939	158392	98,7	-	-
kobiety	82982	82586	82268	81968	98,8	-	-
mężczyźni	77456	77047	76671	76424	98,7	-	-

Źródło: BDL GUS.

W strukturze ludności w Świdnicy dominowały osoby w wieku produkcyjnym. W 2017 r. w wieku produkcyjnym było 34.349 osób, w tym 21.085 osób w wieku produkcyjnym mobilnym i 13.264 osób w wieku produkcyjnym niemobilnym. Jednocześnie 8.702 osoby były w wieku przedprodukcyjnym (miały 17 lat lub mniej), a dalsze 14.620 osób znajdowało się w wieku poprodukcyjnym. Zauważyć można, że na przestrzeni analizowanego okresu rośnie liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Struktura ludności

Ludność	2014	2015	2016	2017	2014=100
w wieku przedprodukcyjnym -17 lat i mniej	8928	8799	8692	8702	97,5
w wieku produkcyjnym	36620	35826	35093	34349	93,8
w wieku produkcyjnym mobilnym	22087	21739	21407	21085	95,5
w wieku produkcyjnym niemobilnym	14533	14087	13686	13264	91,3
w wieku poprodukcyjnym	13254	13752	14174	14620	110,3

Źródło: BDL GUS.

Wpływ na zachodzące przemiany demograficzne ma utrzymujący się przez cały badany okres ujemny przyrost naturalny. W 2017 r. wskaźnik przyrostu naturalnego na 1 tys. ludności wynosił (-2,84). Można wprawdzie zauważyć, że sytuacja w niniejszym zakresie w stosunku do 2015 r. poprawiła się, ale nadal była ona gorsza niż w 2014 r. Wówczas przedmiotowy wskaźnik wynosił (-2,56).

Tabela 3. Ruch ludności

Ludność	2014	2015	2016	2017
Urodzenia żywe	490	455	501	508
Przyrost naturalny	-151	-204	-165	-164
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,56	-3,49	-2,84	-2,84
Saldo migracji wewnętrznych	-152	-142	-145	-209
Saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności	-2,6	-2,4	-2,5	-3,6
Wymeldowania na wieś	355	337	274	352
Wymeldowania do miast	260	242	261	247

Źródło: BDL GUS.

Za przejaw pozytywnych zmian należy przyjąć wzrost liczby urodzeń. W 2017 r. urodziło się 508 dzieci i był to wynik najwyższy we wszystkich analizowanych latach.

Potencjał demograficzny Świdnicy osłabia również utrzymujące się ujemne saldo migracji wewnętrznych. W 2017 r. saldo migracji wewnętrznych na 1 tys. ludności wynosiło (-3,6). W Świdnicy dominują wymeldowania na wieś, co wynika z ogólnie zachodzących w Polsce procesów suburbanizacji. Należy zauważyć, że w 2017 r. skala tego zjawiska ponownie uległa zwiększeniu. Równocześnie na względnie stabilnym poziomie utrzymują się wymeldowania do miast. Może to świadczyć m.in. o „wysysaniu” młodych i wykształconych ludzi przez większe ośrodki miejskie, a zwłaszcza Wrocław.

Powyższe zjawiska rodzą szereg konsekwencji. Przede wszystkim Świdnicę opuszczają osoby aktywne zawodowo, a to sprawia, że w Świdnicy ograniczeniu ulega baza podatkowa związana z podatkiem dochodowym od osób fizycznych. Jednocześnie osoby przenoszące się na obszary wiejskie, niejednokrotnie nadal korzystają z infrastruktury miejskiej, co sprawia że mimo zachodzących zmian demograficznych nadal bywa ona obciążona.

Zachodzące procesy demograficzne skutkują starzeniem się społeczeństwa. W latach 2014-2017 wartość wskaźnika ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym zwiększyła ze 148,5 do 168.

Reasumując, stwierdzić należy, że zauważalnym zjawiskiem na przestrzeni lat 2014-2017 jest spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym i wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. Utrzymanie się niniejszego zjawiska może doprowadzić do powstania luki na rynku pracy, a to skutkować będzie obniżeniem atrakcyjności inwestycyjnej Miasta i może doprowadzić do spowolnienia jego rozwoju gospodarczego. Dodatkowo spodziewać się można wzrostu zapotrzebowania na infrastrukturę i usługi skierowane do seniorów i osób niesamodzielnych.

Zdiagnozowane problemy	Dane statystyczne	Badania ankietowe	Warsztaty	Wywiady
Niekorzystne trendy demograficzne	X			
Utrzymujący się ujemny przyrost naturalny	X			
Utrzymujące się ujemne saldo migracji wewnętrznych	X		X	
Postępujący proces starzenia się społeczeństwa	X		X	X
Młodzież wyjeżdżająca z miasta za pracę i na studia			X	

Lokalny rynek pracy

Funkcjonowanie lokalnego rynku pracy wpływa na poziom życia mieszkańców, a tym samym przekłada się na sytuację społeczną w mieście. Problemy na lokalnym rynku pracy implikują szereg niekorzystnych zjawisk w szeroko pojętej sferze społecznej i mogą przyczyniać się do rozwoju zjawisk niepożądanych, takich jak alkoholizm, narkomania czy też przemoc.

W ostatnich latach widoczne są pozytywne zmiany na rynku pracy, zarówno w wymiarze krajowym, regionalnym, jak i lokalnym. Zmniejsza się stopa bezrobocia, co wiązać należy m.in. z rosnącą koniunkturą gospodarczą. Poprawę sytuacji na rynku pracy dostrzegają także mieszkańcy Świdnicy. Jak wynika z przeprowadzonych badań ankietowych tylko 14% respondentów uznało, że bezrobocie należy do najczęściej występujących problemów dotyczących mieszkańców Miasta. Jednocześnie niespełna 9% badanych stwierdziło, że poziom bezrobocia w Świdnicy jest raczej wysoki lub wysoki.

Wprawdzie nie ma danych dotyczących stopy bezrobocia w układzie gminnym, jednak mając na uwadze kompleksową analizę rynku pracy, należy uwzględnić dane dla powiatów. Zgodnie z informacjami opublikowanymi przez Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy (DWUP), stopa bezrobocia w powiecie świdnickim na koniec sierpnia 2018 r. wyniosła 6,0% i była wyższa od średniej krajowej (5,8%) i wojewódzkiej (5,2%). Jednakże warto podkreślić, że w październiku 2017 r. stopa bezrobocia w powiecie świdnickim wyniosła 6,6%. Powyższe dane potwierdzają pozytywne zmiany zachodzące na rynku pracy.

Jak wynika z danych DWUP w pierwszym półroczu 2018 r. w Świdnicy zarejestrowanych było 1.063 bezrobotnych, co stanowiło ok. 30,6% ogółu bezrobotnych w powiecie świdnickim. W stosunku do 2015 r. widoczny jest wyraźny spadek poziomu bezrobocia w Świdnicy. Wówczas zarejestrowanych było 1.735 bezrobotnych (30,2% ogółu bezrobotnych w powiecie). Jak wynika z powyższych danych poziom bezrobocia w Świdnicy zmniejsza się wolniej niż średnio w powiecie. Jednak nie powinno to dziwić, gdyż w przypadku Świdnicy osiągnięty w 2015 r. poziom bezrobocia był relatywnie niski, a tym samym dalsze jego zmniejszanie jest trudniejsze, ponieważ coraz częściej wiąże się z aktywizacją tzw. grup defaworyzowanych.

Tabela 4. Bezrobotni w powiecie świdnickim w latach 2015-2018

JST	2015	2016	2017	2018*	2015=100
Świdnica	1735	1497	1198	1063	61,3
Świebodzice	1045	884	692	667	63,8
Dobromierz	360	339	296	221	61,4
Jaworzyna Śląska	354	298	219	198	55,9
Marcinowice	204	196	154	147	72,1
Strzegom	1151	1045	831	694	60,3
gmina wiejska Świdnica	572	466	351	297	51,9
Żarów	319	273	228	191	59,9
Powiat świdnicki	5740	4998	3969	3478	60,6

*dane za I półrocze Źródło: opracowanie na podstawie DWUP, http://www.dwup.pl/Statystyki-rynku-pracy/Bezrobocie-w-gminach-Dolnego-Slaska_0

W porównaniu z innymi gminami powiatu świdnickiego, dynamika spadku bezrobocia w Świdnicy jest wyższa niż w Świebodzicach, Dobromierzu i Marcinowicach oraz mniejsza niż w Jaworzynie Śląskiej, Strzegomiu, gminie wiejskiej Świdnica i Żarowie.

Analizując strukturę bezrobotnych ze względu na płeć, stwierdzić należy, że wśród osób pozostających poza rynkiem pracy dominują kobiety. W 2018 r. (I półrocze) w Świdnicy zarejestrowane były 584 bezrobotne kobiety co stanowiło ok. 55% ogółu bezrobotnych w Mieście. Wyższy poziom bezrobocia wśród kobiet występuje także w powiecie świdnickim oraz we wszystkich gminach wchodzących w jego skład. Na uwagę zasługuje fakt, że w 2015 r. kobiety stanowiły ok. 47% ogółu bezrobotnych w Świdnicy (818 bezrobotnych kobiet).

Zwiększenie udziału kobiet w strukturze bezrobotnych może świadczyć o ich mniejszej mobilności na rynku pracy lub wręcz o świadomym pozostawianiu poza nim np. w wyniku korzystania z Programu Rodzina 500+. W przyszłości może to rodzić potrzebę większej aktywizacji zawodowej kobiet, w tym poprzez dedykowanie im specjalnych programów wsparcia.

Tabela 5. Sytuacja na rynku pracy w powiecie świdnickim, stan na koniec I półrocza 2018 r.

Miasto lub gmina	Liczba bezrobotnych ogółem	w tym z grupy osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy					
		kobiety	będący w szczególnej sytuacji na rynku pracy	do 30 roku życia	do 25 roku życia	powyżej 50 roku życia	długotrwale bezrobotni
Świdnica	1063	584	861	192	84	377	474
Świebodzice	667	342	548	122	49	223	336
Dobromierz	221	141	203	46	22	78	149
Jaworzyna Śląska	198	108	171	54	30	67	89
Marcinowice	147	88	122	39	20	47	66
Strzegom	694	436	595	184	90	236	338
gmina wiejska Świdnica	297	174	240	65	23	93	126
Żarów	191	99	162	39	18	66	84
Powiat świdnicki	3478	1972	2902	741	336	1187	1662

Źródło: Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy.

Jak wynika z danych DWUP, wśród bezrobotnych w Świdnicy dominują osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Zgodnie z art. 49 ustawy z dnia 14.03.2014 r. o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy do osób tych zaliczyć należy: bezrobotnych do 30 roku życia, długotrwale bezrobotnych, bezrobotnych powyżej 50 roku życia, bezrobotnych korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej, bezrobotnych posiadających przynajmniej jedno dziecko do 6 roku życia, lub przynajmniej jedno dziecko

niepełnosprawne do 18 roku życia, bezrobotnych niepełnosprawnych. Warto podkreślić, że osoby te w szczególny sposób zagrożone są wykluczeniem społecznym oraz marginalizacją ekonomiczną i społeczną, dlatego też wymagają one szczególnego wsparcia.

Jak wynika z danych DWUP w 2018 r., w Świdnicy zarejestrowanych było 861 bezrobotnych zaliczonych do osób o szczególnej sytuacji na rynku pracy. Stanowiło to ok. 81% ogółu bezrobotnych. Dla porównania w powiecie świdnickim wskaźnik ten wynosił ponad 83%. W porównaniu do 2015 r. widoczna jest poprawa sytuacji w niniejszym zakresie. Wówczas w Świdnicy zarejestrowanych było 1.450 bezrobotnych o specjalnym statusie (84% ogółu bezrobotnych).

Okolo 18,1% bezrobotnych w Świdnicy stanowiły osoby do 30 roku życia (192 osoby). W stosunku do 2015 r. liczba bezrobotnych w powyższej grupie zmniejszyła się przeszło dwukrotnie. W 2015 r. zarejestrowanych było 388 bezrobotnych do 30 roku życia i stanowili oni ponad 22% ogółu bezrobotnych. Warto także podkreślić, że na tle innych gmin powiatu świdnickiego sytuacja ludzi młodych w Świdnicy kształtuje się korzystnie. Wskaźnik bezrobocia wśród osób do 30 roku życia wyniósł w powiecie świdnickim ponad 21%, a w poszczególnych gminach przybierał on wartość od 18,3% (gmina Świebodzice) do 27,3% (gmina Jaworzyna Śląska).

Jak wynika z niniejszych danych, ludzie młodzi są beneficjentami wzrostu gospodarczego. W pozostałych przypadkach możemy mieć do czynienia, z jednej strony z niedopasowaniem kwalifikacji do aktualnych potrzeb rynku, a z drugiej strony z postawą ludzi młodych (tzw. Pokolenia Y), dla których posiadanie stałej pracy nie stanowi priorytetu.

Na szczególną uwagę zasługuje problem bezrobocia wśród osób powyżej 50. roku życia. Zaznaczyć należy, że są to osoby o ograniczonej mobilności zawodowej i dodatkowo zagrożone wykluczeniem, w tym wykluczeniem cyfrowym. W 2018 r. w Świdnicy zarejestrowanych było łącznie 377 osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia. Osoby te stanowiły ponad 35% ogółu bezrobotnych. Wprawdzie również w tym przypadku mamy do czynienia z obniżeniem skali niniejszego zjawiska (w 2015 r. zarejestrowanych było 665 bezrobotnych, 38% ogółu), to jednak trudno jest uznać aby sytuacja na rynku pracy w niniejszym zakresie była zadowalająca, zwłaszcza, że udział bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej strukturze bezrobotnych jest w Świdnicy najwyższy pośród wszystkich gmin powiatu świdnickiego.

Problemem jest także wysoki, bo przeszło 44% udział bezrobotnych długotrwale w łącznej liczbie bezrobotnych. W 2018 r. osób takich było w Świdnicy 474. Jednak i w tym przypadku widoczna jest wyraźna poprawa sytuacji na rynku pracy. W 2015 r. w Świdnicy zarejestrowanych było 786 osób długotrwale bezrobotnych. Należy pamiętać, że aktywizacja osób długotrwale bezrobotnych wymaga niejednokrotnie działań ze strony podmiotów ekonomii społecznej. Zwłaszcza, gdy długotrwale bezrobocie wynika z niskich kwalifikacji lub zachowań dysfunkcyjnych. Ważnych informacji o funkcjonowaniu lokalnego rynku pracy dostarcza również „Raport o stanie bezrobocia i przeciwdziałaniu bezrobociu w Świdnicy

w 2017 r.”, sporządzony przez Wydział Funduszy Zewnętrznych i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Miejskiego w Świdnicy¹.

Z raportu wynika, że 2017 r. największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (32,1% ogółu) oraz z zasadniczym zawodowym (23,2%). Najmniejszy udział wśród bezrobotnych miały osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (8,6%). Osoby z wykształceniem wyższym stanowiły 17,5% ogółu bezrobotnych. Warto przy tym podkreślić, że wśród osób z wyższym wykształceniem duży odsetek stanowiły kobiety (przeszło 66%).

Powyższe dane prowadzą do wniosku, że w Świdnicy podaż miejsc pracy dla ludzi z wyższym wykształceniem jest nieadekwatna do potrzeb. Wydaje się również, iż rośnie ona relatywnie wolno, dlatego też w stosunku do 2016 r. liczba bezrobotnych wśród tej grupy zmniejszyła się tylko o 2,3% (5 osób). Warto zaznaczyć, że problem ten nie jest charakterystyczny wyłącznie dla Świdnicy, ale dotyczy również innych miast średniej wielkości w kraju. Wynika to, z jednej strony z umasowienia kształcenia na poziomie wyższym, zwłaszcza na kierunkach humanistycznych i społecznych, a z drugiej strony z faktu, że podmioty działające w sferze wyspecjalizowanych usług i nowoczesnych technologii w pierwszej kolejności lokują swoją działalność w największych miastach w Polsce. W rezultacie mamy do czynienia z bezrobociem strukturalnym wynikającym z niedopasowania kwalifikacji mieszkańców do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy w 2017 r. bezrobotni reprezentowali 550 zawodów, przy czym najliczniej następujące: sprzedawca (130 osób), robotnik wykonujący proste prace w przemyśle (75), technik prac biurowych (64), ślusarz (38), pomocniczy robotnik budowlany (29), monter elektrycznych urządzeń pomiarowych (29), magazynier (24), pakowacz ręczny (24), kucharz (22), sprzątaczką biurową (21). Dodatkowo 104 bezrobotnych nie posiadało zawodu.

Warto także podkreślić, że wśród bezrobotnych dominowały osoby bez prawa do zasiłku. Jak wynika z cytowanego uprzednio Raportu, na początku 2017 r. prawo do zasiłku posiadały 223 osoby, które stanowiły 18,6% ogólnej liczby bezrobotnych. W stosunku do 2016 r. liczba osób z prawem do zasiłku zmniejszyła się o 16,4% (44 osoby).

Ważnych informacji na temat funkcjonowania lokalnego rynku pracy dostarczyły również przeprowadzone warsztaty. Wynika z nich, że w Świdnicy występuje problem niskich zarobków. Należy zaznaczyć, że we współczesnym świecie praca, w tym na pełnym etacie, nie gwarantuje dochodów pozwalających na zaspokojenie podstawowych potrzeb konsumpcyjnych. Może to prowadzić do wzrostu zadłużenia finansowego rodzin i spadku ich poziomu życia. Dodatkowo, jak twierdzą sami mieszkańcy Świdnicy, rodziny i osoby o niskim statusie materialnym zagrożone są wykluczeniem społecznym. Pogląd taki zaprezentowało ok. 43% respondentów.

¹ Raport z sierpnia 2018 r.

Wprawdzie GUS nie publikuje informacji o wynagrodzeniach w ujęciu gminnym, ale można posłużyć się danymi dla powiatu. W 2016 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w powiecie świdnickim wynosiło 3.887,57 zł. i stanowiło 90,6% średniej krajowej i 88,6% średniej wojewódzkiej (4.385,84 zł.). Powyższe dane potwierdzają spostrzeżenia mieszkańców. Warto jednak zaznaczyć, że w porównaniu do 2014 r. poziom wynagrodzeń rósł w Świdnicy szybciej niż w kraju i w województwie. Wówczas przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto wynosiło w Świdnicy 3.547,60 zł, co stanowiło 88,6% średniej krajowej i 87,7% średniej regionalnej.

W czasie badań ankietowych dostrzeżono również problem niedostosowania ofert pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych. Powyższy pogląd podzielało ponad 45% ankietowanych. Jednocześnie ok. 15% badanych mieszkańców Świdnicy uważa, że istnieje deficyt zakładów pracy chronionej, które z założenia tworzą miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych. Problemem może być także brak w Świdnicy zakładu aktywności zawodowej (ZAZ), który aktywizowałby zawodowo osoby o największym stopniu niepełnosprawności. Należy podkreślić, że ZAZ-y są niejednokrotnie jedyną szansą na aktywizację zawodową powyższych osób.

Zdiagnozowane problemy	Dane statystyczne	Badania ankietowe	Warsztaty	Wywiady
Relatywnie niska aktywność zawodowa kobiet	X			
Wysoki wskaźnik bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia	X		X	
Brak ofert pracy dla osób po 50 roku życia o niskich kwalifikacjach			X	
Nieadekwatna do potrzeb podaż miejsc pracy dla ludzi z wyższym wykształceniem	X			
Niesatysfakcjonujący poziom wynagrodzeń za pracę (za małe zarobki/niskie płace)			X	X
Niedostosowanie ofert pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych		X		
Niewystarczające wsparcie różnorodnych form zatrudnienia (np. w ramach spółdzielni socjalnych, ZAZ)			X	
Zbyt mało miejsc pracy adekwatnych do doświadczenia i wykształcenia			X	
Brak „rąk do pracy”			X	X
Pracodawcy zatrudniający „na czarno”			X	
Brak jednozmianowych ofert pracy dla rodziców samotnie wychowujących małe dzieci			X	

Aktywizacja zawodowa bezrobotnych i wykluczonych społecznie

Aktywizacja zawodowa ma na celu przede wszystkim pomóc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, wyposażenie w kompetencje, kwalifikacje zawodowe i umiejętności pożądane na rynku pracy oraz pomoc w utrzymaniu zatrudnienia.

Działania na rzecz aktywizacji zawodowej bezrobotnych realizowane są m.in. przez Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy. Z informacji zawartych w „Raporcie o stanie bezrobocia i przeciwdziałaniu bezrobociu w Świdnicy w 2017 r.” oraz w „Informacji z zakresu realizacji Programu Aktywności Lokalnej na lata 2016-2020 w 2017 r.” wynika, że PUP w Świdnicy w 2017 r. oferował następujące instrumenty wsparcia:

- staże – na staż skierowano 203 bezrobotnych mieszkańców Świdnicy, z czego 195 osób po odbyciu stażu podjęło zatrudnienie (93,3%). W porównaniu do 2016 r. efektywność wzrosła o 23,3 punktu procentowego;
- jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej – 76 bezrobotnych otrzymało dotacje na podjęcie działalności gospodarczej. Łączna wartość dotacji wyniosła 1.369.370,81 zł. i była o 2,8% wyższa niż w 2016 r.;
- refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia nowych stanowisk pracy dla skierowanych bezrobotnych – 47 bezrobotnych zostało zatrudnionych przez pracodawców, którzy otrzymali refundację kosztów o łącznej wartości 846.764,84 zł. W stosunku do 2016 r. wysokość wsparcia wzrosła o 35,4%;
- szkolenia – 12 osób skierowano na szkolenia, każdy ze skierowanych podjął zatrudnienie. W porównaniu z 2016 r. efektywność wzrosła o 27,6 punktów procentowych;
- giełdy i targi pracy – w 2017 r. Powiatowy Urząd Pracy w Świdnicy zorganizował: 3 edycje Targów Pracy (1.000 uczestników), 32 edycje Giełdy Pracy (472 uczestników), Dzień Doradcy (250 osób), Polsko-Niemiecki Dzień Doradcy Eures (5 osób), spotkanie rekrutacyjne Eures do pracy w Wielkiej Brytanii (8 osób);
- prace interwencyjne – 23 osoby;
- prace społecznie użyteczne – 45 osób;
- roboty publiczne – 38 osób;
- dofinansowanie wynagrodzenia skierowanych bezrobotnych powyżej 50 roku życia – 6 osób;
- zwrot kosztów przejazdu – 48 osób;
- refundację kosztów opieki nad dzieckiem do lat 7 – 34 osoby;
- bony na zasiedlenie – 13 osób.

Analizując problem aktywizacji zawodowej bezrobotnych, należy zwrócić uwagę na kwestię profilowania wsparcia. Z informacji przedstawionych we wcześniejszej części Diagnozy wynika, że problem bezrobocia dotyczy przede wszystkim osób zaliczanych do II i III profilu pomocy, a

więc osób wymagających intensywnego wsparcia (II profil pomocy) oraz osób oddalonych od rynku pracy wymagających szczegółowego wsparcia (III profil pomocy).

Osobnym problemem są osoby aktywne (I profil pomocy) z niejednokrotnie wyższym wykształceniem o kwalifikacjach niedostosowanych do potrzeb rynku pracy. Przykładem mogą być filozofowie, historycy i politolodzy, którzy w opracowaniu „Zawody deficytowe i nadwyżkowe. Powiat świdnicki (dolnośląskie). Informacja sygnałowa I półrocze 2018 r.” zaliczeni zostali do zawodów maksymalnie nadwyżkowych.

Według informacji dostępnych na stronach Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy, działania aktywizujące skierowane są przede wszystkim do osób zakwalifikowanych do II profilu pomocy. Osoby wymagające intensywnego wsparcia mogą m.ni. uczestniczyć w programie „Szukam Pracy” oraz być adresatem szkoleń indywidualnych. Mogą się oni ubiegać również o przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej.

Jednocześnie jak wynika z dokumentu „Informacja z zakresu realizacji Programu Aktywności Lokalnej na lata 2016-2020 w 2017 r.” w Świdnicy realizowany jest projekt „**Uwierz we własne siły**”.

Głównym celem projektu jest aktywna integracja mieszkańców Gminy Miasto Świdnica zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do zatrudnienia. Jego uczestnikami są osoby długotrwale korzystające z pomocy społecznej, o niskich kwalifikacjach, nieodpowiadających potrzebom rynku pracy, które doznały wielokrotnego wykluczenia. Projekt zakłada udział 20 osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, zakwalifikowanych do III profilu bezrobotnych, 10 osób dla których ustalono II profil pomocy oraz co najmniej 20 osób z ich najbliższego otoczenia. Dla uczestników przewidziano kompleksowe i indywidualne formy wsparcia w ramach ścieżki reintegracji, uwzględniające ich indywidualne potrzeby i możliwości. Obejmują one interdyscyplinarne wsparcie, motywowanie do aktywności własnej oraz zapewnienie udziału w warsztatach, spotkaniach i innych formach edukujących w kierunku zwiększenia skuteczności i samodzielności społeczno-zawodowej.

W pierwszej edycji, od września 2017 r., w projekcie udział brało 10 osób z ustalonym III profilem (8 kobiet i 2 mężczyzn) i 5 osób z ustalonym II profilem (5 kobiet). W 2017 r. w ramach aktywizacji społecznej w projekcie: przeprowadzono diagnozę funkcjonalności-dysfunkcjonalności i na tej podstawie opracowano conceptualizację obszarów problemowych dla wszystkich 15 środowisk objętych projektem (łącznie 75 godz.); zorganizowano spotkania grupowe i działania aktywizujące społecznie, również w sferze kulturalnej (łącznie 16 spotkań); zrealizowano warsztaty „Trening kompetencji społecznych – samokontrola” (łącznie 22 godz.).

Warto także podkreślić, że w ramach działań promujących przedsiębiorczość i samozatrudnienie, Gmina Miasto Świdnica prowadziła Mobilny Punkt Informacyjny. Mieszkańcy Świdnicy i okolic, a w szczególności przedsiębiorcy oraz osoby fizyczne planujące rozpoczęcie działalności gospodarczej, mogli skorzystać z bezpłatnych konsultacji w zakresie wsparcia z funduszy europejskich.

Na podstawie powyższych informacji można stwierdzić, że na terenie Świdnicy podejmowane są liczne działania zmierzające do aktywizacji bezrobotnych. Jednocześnie rośnie także ich skuteczność. Warto podkreślić, że działania te niejednokrotnie adresowane są do grup defaworyzowanych. Wydaje się, że w przyszłości należałoby w większym stopniu skoncentrować się na instrumentach wsparcia dedykowanych kobietom oraz osobom z wykształceniem w zawodach nadwyżkowych.

Zdiagnozowane problemy	Dane statystyczne	Badania ankietowe	Warsztaty	Wywiady
Niewystarczające wsparcie aktywności zawodowej kobiet i osób z wykształceniem w zawodach nadwyżkowych	X			
Przyznawanie pomocy finansowej przez MOPS osobom, które w opinii społecznej nie powinny jej otrzymywać			X	
Mała skuteczność działań ograniczających dziedziczenie ubóstwa		X	X	X
Niewystarczająca współpraca różnych instytucji i organizacji w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych			X	X
Brak gotowości do pracy osób bezrobotnych (znaczącej części zarejestrowanych bezrobotnych)		X	X	X

Zasób lokalowy miasta i polityka mieszkaniowa

Na podstawie danych BDL GUS stwierdzić można, że w 2017 r. w Świdnicy znajdowały się łącznie 24.252 mieszkania (83.445 izb) o łącznej powierzchni 1.523.545 m². W stosunku do 2014 r. zwiększyła się zarówno liczba mieszkań (o 1,4%), jak i ich powierzchnia użytkowa (o 1,5%). W 2014 r. w Świdnicy było 23.920 mieszkań (82.432 izby) o łącznej powierzchni 1.500.832 m².

Mieszkania te w 2017 r. w 99,2% wyposażone były w wodociąg, w 92,5% w łazienkę i w 76,4% w centralne ogrzewanie. Problemy z dostępem do mediów występowały przede wszystkim w starym budownictwie, niejednokrotnie w przypadku mieszkań stanowiących zasób Miasta. Powyższe stwierdzenie znajduje odzwierciedlenie w dokumentach Gminy Miasta Świdnica.

Jak wynika z dokumentu „Realizacja polityki mieszkaniowej w latach 2015, 2016, 2017 i I półroczu 2018 r.”, na koniec czerwca 2018 r. w zasobie komunalnym Miasta znajdowało się ogółem 1.889 lokali, w tym 1.323 lokale mieszkalne i 566 lokali socjalnych. Lokale te były silnie zróżnicowane pod względem wieku, standardu, położenia i stanu technicznego. Warto przy tym podkreślić, że w zasobie mieszkaniowym Miasta mieszka mniej niż 8% ludności Świdnicy, a w trudnych warunkach ok. 2%.

Znaczna część lokali usytuowana jest w budynkach zarządzanych przez Miejski Zarząd Nieruchomości (MZN). Pod zarządem MZN pozostaje w całości 109 budynków mieszkalnych (w tym 5 wykwaterowanych, a 104 użytkowane), w których znajdują się 902 lokale mieszkalne i socjalne. Ponadto Miasto jest właścicielem 987 lokali usytuowanych w budynkach wspólnot mieszkaniowych (w tym 424 lokale w budynkach zarządzanych przez komercyjne firmy i 563 w budynkach wspólnot mieszkaniowych zarządzanych przez MZN).

Na sytuację mieszkaniową w Świdnicy wpływa wiek i stan techniczny budynków. W 2017 r. budynki stanowiące własność Miasta w przeważającej większości powstały przed 1945 r. Mieszkania, szczególnie te w najstarszych budynkach, są w dostatecznym stanie technicznym, aby je wynajmować, natomiast ich standard jest niski. Budynki wymagają kompleksowych remontów z modernizacją.

Tabela 6. Budynki mieszkalne stanowiące 100 % własność miasta według struktury wiekowej.

Wiek budynków	Liczba budynków	Liczba lokali mieszkalnych	Liczba lokali socjalnych	Łączna liczba lokali
Wybudowane przed 1918 r.	58	164	151	315
1918 - 1944	16	92	23	115
1945-1970	10	12	53	65
1971-1978	1	5	26	31
1979-1988	4	15	17	32
1996	1	39	-	39
2000	3	51	-	51
2002	2	49	-	49

2005	3	48	-	48
2006	2	48	39	87
2008	1	-	24	24
2010	2	21	1	22
2017	1	-	24	24
-	104	544	358	902

Źródło: „Realizacja polityki mieszkaniowej w latach 2015, 2016, 2017 i I półroczu 2018 r.”.

Niemniej jednak warto podkreślić, że na przestrzeni lat zaobserwować można korzystne zmiany w zakresie standardu mieszkań komunalnych. Na początku 2015 r. pełne wyposażenie techniczne miało 299 lokali. Według stanu na koniec I półrocza 2018 r. pełne wyposażenie techniczne występuje w 370 lokalach. Struktura procentowa zmieniała się z 13,8% mieszkań pełnowartościowych do 19,5%. Na wynik ten wpłynęły remonty lokali z modernizacją wykonywane przez Miejski Zarząd Nieruchomości, Wydział Inwestycji Miejskich, uczestników programu remontowego, oddanie do użytku nowego budynku socjalnego przy ul. Robotniczej 8 oraz wynajęcie 20 lokali od ŚTBS.

Również lokale socjalne mają bardzo zróżnicowany standard. Wybudowane lub po remoncie kapitalnym lokale socjalne są w lepszym stanie technicznym niż lokale mieszkalne.

Tabela 7. Stan ilościowy lokali socjalnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych i gminy na dzień 30.06.2018 r.

1	Liczba lokali socjalnych ogółem	566
2	Liczba lokali socjalnych w budynkach wspólnot administrowanych przez komercyjnych zarządców	48
3	Liczba lokali socjalnych w budynkach wspólnot administrowanych przez Miejski Zarząd Nieruchomości	162
4	Liczba lokali socjalnych w budynkach gminy (100%)	358

Źródło: „Realizacja polityki mieszkaniowej w latach 2015, 2016, 2017 i I półroczu 2018 r.”.

Lokale socjalne z symboliczną stawką czynszu mają wpływ na strukturę dochodów MZN. Stawka czynszu jest około trzykrotnie niższa od kosztów administracyjnych.

Poza zasobami mieszkaniowymi, Miasto posiada na własność 126 budynków użytkowych (246 lokali użytkowych) o łącznej powierzchni 21 908,78 m².

W wieloletnich programach gospodarowania zasobem mieszkaniowym Gminy Miasto Świdnica na lata 2012-2016 oraz 2017-2021, uchwalonych przez Radę Miejską w Świdnicy, zaplanowano wynajem łącznie średnio 61 lokali rocznie. Na liczbę tę składały się lokale mieszkalne i socjalne przeznaczone na zabezpieczenie potrzeb mieszkaniowych świdniczan. Według stanu na koniec czerwca 2018 r. Miasto było zobowiązane do dostarczenia 73 lokali socjalnych i 6 lokali mieszkalnych. Jednocześnie 38 lokali przeznaczonych było do wykwaterowań i zamian.

Na listach – socjalnej, mieszkalnej, wykwaterowań i zamian umieszczane są osoby i rodziny, które spełniają kryteria określone w Uchwale Nr/IX/32/11 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 17 czerwca 2011 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład zasobu

mieszkaniowego Gminy Miasto Świdnica. Każdy wniosek weryfikowany wstępnie przez Wydział Gospodarki Mieszkaniowej, spełniający kryteria uchwały, przedstawiany jest Społecznej Komisji Mieszkaniowej w celu zaopiniowania. W obecnej kadencji Społeczna Komisja Mieszkaniowa zaopiniowała łącznie 299 wniosków (w tym 52 w pierwszym półroczu 2018 r.) o umieszczenie na listach, przeniesienie z listy na listę lub przyznanie tytułu prawnego w wyjątkowych sytuacjach. Ze wszystkich wniosków 192 zaopiniowano pozytywnie (34 w pierwszym półroczu 2018 r.).

Jednocześnie w Świdnicy trwa proces prywatyzacji zasobu komunalnego. Od początku lat 90. XX w. do połowy 2016 r., ok. 8.000 mieszkań komunalnych stało się własnością prywatną. Przyspieszenie prywatyzacji nastąpiło w latach 1995-2007, później proces ten wyhamował. W 2017 r. i pierwszej połowie 2018 r., tj. po zmianie bonifikat, Miasto sprzedawało na rzecz najemców 72 lokale za łączną kwotę 764 864,00 zł (średnio około 10.600,00 zł za lokal).

Do sprzedaży w przetargach nieograniczonych zostało przeznaczonych 113 lokali mieszkalnych w okresie od początku 2015 r. do połowy 2018 r. W 17 z nich, przed ich odzyskaniem, funkcjonowały po 2 lub 3 umowy na lokale ze wspólnymi przedpokojami. Sprzedaż scalonych, atrakcyjnych pod względem lokalizacji mieszkań usytuowanych w dawnych kamienicach mieszczańskich, wpłynęła nie tylko na wzrost dochodów miasta, ale też na „porządkowanie” zasobów mieszkaniowych.

Na sytuację mieszkańców oddziałuje również polityka czynszowa prowadzona przez Gminę Miasto Świdnica. Bazowa stawka czynszu wynosi od marca 2008 r. 4,30 zł/m². Po uwzględnieniu zniżek iwyżek w maksymalnych wysokościach rzeczywista stawka czynszu wynosi od 2,80 zł/m² do 5,37 zł/m². W budynkach przy ul. Kopernika 9-11 stawki czynszów, które były licytowane przez lokatorów kształtują się na poziomie od 5,71 zł do 10,41 zł/m². Dla nowo wybudowanych lokali przy ul. Spółdzielczej 2 stawka czynszu wynosi 9,33 zł/m². Stawka czynszu za lokale socjalne w 2016 r. wynosiła 1,27 zł/m². Dzisiejsza stawka bazowa czynszu, t.j. 4,30 zł stanowi jedynie 1,36% wartości odtworzenia. Założeniem ostatnich lat w polityce czynszowej jest dążenie do wzrostu stawki bazowej czynszu do 2% wartości odtworzenia, t.j. do kwoty 6,32 zł/m². Pomimo relatywnie niewysokich stawek czynszu, znaczna grupa lokatorów nie płaci go. Łączne zaległości lokatorów, użytkowników i dzierżawców przekraczają dwuletni budżet MZN.

Tabela 8. Struktura zaległości najemców i dzierżawców w złotych.

Tytuł należności	Lokale mieszkalne	Lokale użytkowe	Pozostałe zasoby (reklamy, ogrody, garaże)	Ogółem
Czynsz	12 766 919,13	2 871 907,64	202 907,93	15 841 734,70
Media	5 114 273,52	257 458,95	-	5 371 732,47
Odsetki	10 780 962,63	1 355 767,35	68 388,92	12 205 118,90
Koszty sądowe	1 356 167,21	421 995,36	6 937,64	1 785 100,21
Ogółem	30 018 322,49	4 907 129,30	278 234,49	35 203 686,28

Źródło: „Realizacja polityki mieszkaniowej w latach 2015, 2016, 2017 i I półroczu 2018 r.”.

Dużym obciążeniem budżetu MZN, jest obowiązek płacenia dostawcom mediów za zużycia dłużników. Zarządca nie tylko nie otrzymuje należności czynszowych, ale jeszcze „kredytuje” opłaty za wodę, ścieki i nieczystości stałe. Większość tych kwot jest nieegzekwowalna ze względu na brak legalnych dochodów dłużników.

MZN ponosi również koszty utrzymania obiektów zwolnionych z opłat czynszowych. Jest to ogółem 25 lokali o łącznej powierzchni 9 981,88 m².

Należy podkreślić, że władze Świdnicy podejmowały działania mające na celu redukcję zadłużenia najemców lub też ustalenia dogodnych terminów spłaty. W pierwszym półroczu 2018 r. zawarto 65 porozumień z mieszkańcami zasobów komunalnych (w 2017 r. 160 porozumień) w sprawie rozłożenia na raty, odroczenia terminu płatności i umorzenia odsetek.

Inną formą pomocy mieszkańcom są dodatki mieszkaniowe i energetyczne. W pierwszym półroczu 2018 r. Miasto przyznało 305 dodatków mieszkaniowych na łączną kwotę 258 316,35 zł., jednocześnie w analogicznym okresie wypłacono 172 dodatki energetyczne na kwotę 14.161,53 zł.

Jednym z priorytetowych działań w zakresie mieszkalnictwa jest poprawa jakości i sprawności zarządzania majątkiem gminy. W tym celu rozważana jest zmiana formy organizacyjnej podmiotu odpowiedzialnego za to zadanie, na taki który umożliwiłby sprzedaż usług i prowadzenie działalności nastawionej na zysk. Dodatkowe środki, pozyskane spoza komunalnego zasobu gminy, pozwoliłyby na prowadzenie racjonalnej gospodarki mieszkaniowej, z remontami całych budynków włącznie.

Politykę mieszkaniową w Świdnicy realizuje również Świdnickie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. /ŚTBS/, powołana przez Radę Miejską w Świdnicy w roku 1998 w celu popierania budownictwa mieszkaniowego w Mieście poprzez budowę oraz remont i modernizację mieszkań na wynajem m.in. z udziałem środków finansowych pochodzących z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego. ŚTBS na koniec roku 2018 było właścicielem 363 mieszkań w 10 budynkach: ul. Budowlana 1, ul. Jałowcowa 1-1a, ul. Jałowcowa 3-11, ul. Bartosza Głowackiego 33-35, ul. Bartosza Głowackiego 37-39, ul. Jana Kilińskiego 35 a,b,c, ul. Jana Kilińskiego 35 d,e,f, ul. Mikołaja Kopernika 9 d,e,f, ul. Spółdzielczej 2 i ul. Jana Kilińskiego 31 ab i 33 ab. Korzystanie z mieszkań TBS niesie wiele zalet np.: niższe czynsze niż na wolnym rynku, możliwość wynajmu dla osób, które oddadzą lokal komunalny, czyli poprawiane są warunki mieszkaniowe świdniczan.

Warto także podkreślić, iż również z badań ankietowych wynika, że sytuacja na rynku mieszkaniowym w Świdnicy nie jest zadowalająca. Około 25% badanych uznało, że złe warunki mieszkaniowe należą do najważniejszych problemów dotyczących mieszkańców Świdnicy. Równocześnie zdaniem 17% respondentów problemy mieszkaniowe mogą stanowić przyczynę wykluczenia społecznego.

Zdiagnozowane problemy	Dane statystyczne	Badania ankietowe	Warsztaty	Wywiady
Zaległości czynszowe	X			X
Ograniczona oferta w zakresie możliwości odrabiania zadłużenia czynszowego, obecnie usługi opiekuńcze dla kobiet, brak adekwatnych ofert dla mężczyzn			X	X
Nieadekwatna do potrzeb mieszkańców liczba mieszkań komunalnych	X			X
Niezadawalający stan techniczny budynków i mieszkań	X	X		
Niewystarczające zasoby mieszkaniowe dla osób mniej zamożnych			X	
Brak wpływu na decyzję wspólnot mieszkaniowych, co utrudnia realizację inwestycji	X			
Niewystarczająca liczba odpowiednich lokali na kluby seniora, filie biblioteczne			X	
Występujący problem bezdomności i związanego z tym żebractwa		X	X	X
Nieuregulowana sytuacja budynków np. zabytkowych popadających w ruinę			X	

Edukacja i wychowanie

Dostęp do edukacji, i to już od okresu przedszkolnego ma istotny wpływ na poziom i jakość życia mieszkańców, a tym samym funkcjonowanie całej sfery społecznej. Swobodny dostęp do przedszkoli umożliwia podjęcie zatrudnienia przez rodziców, a tym samym służy włączeniu społecznemu i może przyczyniać się do ograniczenia sfery ubóstwa.

W 2017 r. w Gminie Miasto Świdnica przedszkola oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych posiadały łącznie 2.071 miejsc. W porównaniu do 2014 r. łączna liczba miejsc w powyższych placówkach zwiększyła się o 7,1%. Wzrosła również liczba dzieci korzystających z opieki przedszkolnej z 1.921 do 2.055 (o 7,0%).

W 2017 r. w Świdnicy funkcjonowało łącznie 21 przedszkoli, w tym 7 prowadzonych przez jednostki samorządu gminnego. Przedszkola dysponowały łącznie 1.905 miejscami. W stosunku do 2014 r. liczba miejsc wzrosła o 15,8%. Przedszkola prowadzone przez samorząd posiadały 816 miejsc.

Tabela 9. Wychowanie przedszkolne

Wychowanie przedszkolne	2014	2015	2016	2017	2014=100
Placówki wychowania przedszkolnego	18	18	19	21	116,7
Liczba miejsc	1934	1771	1930	2071	107,1
Dzieci	1921	1759	1920	2055	107,0
Przedszkola (bez specjalnych), ogółem	18	18	19	21	116,7
Przedszkola bez specjalnych prowadzone przez jednostki samorządu gminnego	7	7	7	7	100,0
Miejsca w przedszkolach, ogółem	1645	1551	1705	1905	115,8
Miejsca w placówkach prowadzonych przez JST	816	816	816	816	100,0
Dzieci w przedszkolach bez specjalnych ogółem	1632	1539	1695	1889	115,7
Dzieci w placówkach prowadzonych przez JST	1061	994	1006	800	75,4

Źródło: Dane uzyskane z Urzędu Miejskiego w Świdnicy na podstawie Systemu Informacji Oświatowej.

Do przedszkoli w 2017 r. uczęszczało łącznie 1.889 dzieci, w tym do przedszkoli prowadzonych przez jednostki samorządu gminnego 800. Warto podkreślić, że na przestrzeni lat 2014-2017 wzrosła ogólna liczba dzieci uczęszczających do przedszkola (o 15,7%).

Na uwagę zasługuje fakt, że przedszkola dysponowały większą liczbą miejsc niż chętnych do korzystania z ich usług. Powyższe może wynikać z nieadekwatnej do aktualnych potrzeb lokalizacji placówek. Na niniejsze zjawisko wyływać mogą także zachodzące procesy demograficzne oraz postępująca suburbanizacja.

Reasumując, stwierdzić można, iż na terenie Świdnicy mamy do czynienia z relatywnie dobrą dostępnością do infrastruktury przedszkolnej. Jednocześnie należy podkreślić, że z infrastruktury przedszkolnej korzystają także dzieci spoza Miasta.

Potwierdza to wartość wskaźnika „dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku 3-5 lat”. W 2016 r. niniejszy wskaźnik wynosił 1.013 i był wyższy niż na Dolnym Śląsku (819) i np. w Wałbrzychu (744). Dodatkowo w latach 2014-2016 wartość tego wskaźnika

wzrosła o ponad 7%. Warto także podkreślić, że w Świdnicy na jedno miejsce w placówkach wychowania przedszkolnego przypadało w 2016 r. 0,77 dziecka, dla porównania w Wałbrzychu wskaźnik ten wynosił 0,90, a na Dolnym Śląsku 0,97.

Dodatkowych informacji dostarczają dane uzyskane z Urzędu Miejskiego w Świdnicy. Wynika z nich, że w 2017 r. liczba dzieci w przedszkolach i punktach przedszkolnych wynosiła 1.789, w tym 151 dzieci pochodziło spoza Świdnicy. Również w pozostałych analizowanych latach do przedszkoli i punktów przedszkolnych uczęszczały dzieci z innych gmin (w 2014 r. – 187 dzieci, 2015 r. – 182, 2016 r. – 191).

Dostępność do placówek wychowania przedszkolnego była również przedmiotem badań ankietowych. Opinie mieszkańców potwierdzają wcześniejsze rozważania. Mieszkańcy Świdnicy dostęp do placówek wychowania przedszkolnego oceniają średnio (47% respondentów) lub dobrze (34%). Jedynie 11% mieszkańców uważa, że dostęp do niniejszych placówek jest zły lub bardzo zły. Jednocześnie 8% ankietowanych stwierdziło, że dostęp ten jest bardzo dobry.

W 2017 r. na terenie Gminy Miasto Świdnica funkcjonowało 11 szkół podstawowych (228 oddziałów) do których uczęszczało łącznie 4.722 uczniów. W porównaniu do 2014 r. liczba uczniów wzrosła o 65,2%. Wówczas do szkół podstawowych uczęszczało 3.015 uczniów.

Tabela 10. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

	2014	2015	2016	2017	2014=100
Szkoły podstawowe ogółem	9	9	9	11	122,2
Oddziały w szkołach	138	150	147	228	165,2
Uczniowie	3015	3271	3109	4722	156,6
Absolwenci	438	436	492	820	187,2
Gimnazja ogółem	7	7	7	1	14,3
Uczniowie	1524	1487	1457	29	1,9
Absolwenci	454	460	464	12	2,6

Źródło: Dane uzyskane z Urzędu Miejskiego w Świdnicy na podstawie Systemu Informacji Oświatowej.

Wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych spowodowany był m.in. reformą oświaty, w wyniku której od 1 września 2017 r. gimnazja zostały włączone do szkół podstawowych. W rezultacie powstały szkoły podstawowe z oddziałami gimnazjalnymi.

Na obszarze Gminy Miasto Świdnica funkcjonowały również zasadnicze szkoły zawodowe oraz szkoły średnie. W 2016 r. w Świdnicy działały 4 zasadnicze szkoły zawodowe dla młodzieży (18 oddziałów). Do szkół tych uczęszczało łącznie 389 uczniów o 63 mniej niż w 2014 r. Wśród uczniów dominowali mężczyźni, którzy stanowili ok. 76% ogółu uczniów. W strukturze kształcenia dominowały następujące kierunki: inżynieryjno-techniczne (175 uczniów), usługi dla ludności (84) i architektura i budownictwo (75). Na przestrzeni analizowanych lat zwiększyła się liczba uczniów jedynie na kierunkach inżynieryjno-technicznych, na pozostałych kierunkach odnotowano spadek liczby uczniów. Niemniej jednak w latach 2014-2016 udział

absolwentów zasadniczych szkół zawodowych w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych zwiększył się z 8% do 12%.

Jednocześnie na terenie Miasta w 2017 r. działało 6 szkół średnich zawodowych, do których uczęszczało łącznie 1.556 uczniów. Porównując liczbę uczniów z wcześniejszymi latami, stwierdzić należy, że liczba uczniów uczęszczających do średnich szkół zawodowych była niższa niż w 2014 r. (1.640). W 2017r. uczniowie średnich szkół zawodowych stanowili 45,4% ogółu uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Warto zaznaczyć, że w stosunku do 2014 r. wartość niniejszego wskaźnika wzrosła. Wówczas wynosił on 39,9%. Wśród wybieranych kierunków kształcenia dominowały: usługi dla ludności, kierunki inżynierijno-techniczne, kierunki społeczne oraz technologie teleinformatyczne.

W Świdnicy funkcjonują także licea ogólnokształcące. W latach 2014-2017 ich liczba zmniejszyła się z 11 do 6. W analogicznym okresie zmniejszyła się również liczba uczniów z 1.922 do 1.256 oraz absolwentów z 686 do 488.

Warto również nadmienić, że w Świdnicy działa Społeczna Akademia Nauk Wydział w Świdnicy. W rezultacie mieszkańcy mają możliwość kształcenia na poziomie wyższym w miejscu zamieszkania (studia I i II stopnia, studia podyplomowe).

Analizując stan edukacji na obszarze Miasta, należy uwzględnić nie tylko zmiany ilościowe, ale również zmiany jakościowe. Na temat zmian jakościowych wnioskować można (przynajmniej częściowo) na podstawie wyników egzaminów gimnazjalnych oraz wyników egzaminów maturalnych. Pamiętać jednak należy, że wyniki te nie oddają w pełni poziomu nauczania, gdyż abstrahują one od uwarunkowań środowiskowych w jakich dana szkoła funkcjonuje.

Jak wynika z danych OKE we Wrocławiu uczniowie ze świdnickich gimnazjów w 2018 r. uzyskali wyniki poniżej średniej wojewódzkiej z języka polskiego, historii i WOS-u, matematyki i przedmiotów przyrodniczych. Jednocześnie z języka angielskiego, zarówno na poziomie podstawowym, jak i rozszerzonym średnie wyniki uzyskane przez uczniów ze świdnickich gimnazjów były wyższe niż w regionie. Największa niekorzystna różnica w porównaniu do średniej dla Dolnego Śląska wystąpiła w przypadku języka polskiego (1,7 punktu procentowego) i matematyki (1,3 punktu procentowego).

Warto jednak zaznaczyć, że w stosunku do 2014 r. wyniki z egzaminów osiągane przez gimnazjalistów w Świdnicy uległy poprawie i to z każdego przedmiotu. Największy progres odnotowano w przypadku: rozszerzonego języka angielskiego – 20,8%, matematyki – 17,1% i podstawowego języka angielskiego – 12,4%. Najwolniej poprawie ulegały wyniki z historii i WOS-u oraz języka polskiego (wzrost odpowiednio o 4,2% i 4,3%).

Tabela 11. Wyniki egzaminów gimnazjalnych

Przedmiot	2014			2018			Gmina Miasto Świdnica rok 2014=100
	Dolny Śląsk	Powiat Świdnicki	Miasto gmina Świdnica	Dolny Śląsk	Powiat Świdnicki	Miasto gmina Świdnica	
Język polski	65,6	65,3	62,7	67,1	67,7	65,4	104,3

Historia i WOS	57,6	57,0	54,5	57,8	56,9	56,8	104,2
Matematyka	45,7	43,7	42,0	50,5	49,5	49,2	117,1
Przedmiot przyrodniczy	50,8	50,7	50,3	55,1	54,4	54,1	107,6
Język angielski podstawowy	66,3	64,6	65,2	68,7	69,8	73,3	112,4
Język angielski rozszerzony	48,5	45,1	48,5	53,2	53,4	58,6	120,8

Źródło: OKE Wrocław.

Dotychczasowy poziom nauczania w świdnickich gimnazjach był silnie zróżnicowany. Najwyższe wyniki osiągnęli uczniowie ze Społecznej Szkoły Podstawowej w Świdnicy – klasy gimnazjalne, Katolickiego Niepublicznego Gimnazjum im. Ks. Franciszka Blachnickiego w Świdnicy oraz Publicznej Szkoły Podstawowej Nr 4 im. Henryka Sienkiewicza w Świdnicy – klasy gimnazjalne. Uczniowie z powyższych szkół osiągnęli wyniki z egzaminów gimnazjalnych z każdego przedmiotu powyżej średniej dla Dolnego Śląska.

Tabela 12. Wyniki z egzaminów gimnazjalnych w 2018 r. w poszczególnych szkołach

	Język polski	Historia i WOS	Matematyka	Przedmiot przyrodniczy	Język angielski podstawowy	Język angielski rozszerzony
KATOLICKIE NIEPUBLICZNE GIMNAZJUM IM. KS. FRANCISZKA BLACHNICKIEGO W ŚWIDNICY	80,8	68,5	64,9	64,8	81,2	62,1
PUBLICZNA SZKOŁA PODSTAWOWA NR 4 IM. HENRYKA SIENKIEWICZA W ŚWIDNICY – KLASY GIMNAZJALNE	75,1	63,8	60,4	62,7	85,8	73,0
SPOŁECZNA SZKOŁA PODSTAWOWA W ŚWIDNICY – KLASY GIMNAZJALNE	82,5	75,9	74,2	80,4	96,9	88,6
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 105 W ŚWIDNICY – KLASY GIMNAZJALNE	59,8	52,6	38,7	44,0	75,7	55,5
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2 IM. POLSKICH OLIMPIJCZYKÓW W ŚWIDNICY – ODDZIAŁY GIMNAZJALNE	66,4	56,5	44,5	52,9	66,3	46,5
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 6 IM. TYSIĄCLECIA PAŃSTWA POLSKIEGO W ŚWIDNICY – KLASY GIMNAZJALNE	65,4	55,4	48,4	51,8	74,7	54,6
SZKOŁY W ZPISDN W ŚWIDNICY - GIMNAZJUM NR 5 W ŚWIDNICY	28,2	30,3	23,8	31,9	32,7	0,0
ZESPÓŁ SZKÓŁ "RZEMIEŚLNIK" W ŚWIDNICY – KLASY GIMNAZJALNE W NIEPUBLICZNEJ SZKOLE PODSTAWOWEJ Z ODDZIAŁAMI PRZYSPOSABIAJĄCYMI DO PRACY	30,2	33,7	22,8	34,5	31,5	12,0

Źródło: OKE Wrocław.

O jakości kształcenia świadczą również wyniki uzyskiwane z egzaminów maturalnych. W porównaniu do średniej regionalnej, wyniki wyższe z obowiązkowych egzaminów uzyskali uczniowie z I i II Liceum Ogólnokształcącego. Uczniowie z Technikum Ortopedycznego oraz Techników Nr 5 i Nr 6 uzyskali wyniki wyższe (lub równe) od średniej dla Dolnego Śląska z egzaminów ustnych z języka polskiego i języka angielskiego. Ponadto uczniowie z Liceum Ogólnokształcącego Nr 5, Liceum Ogólnokształcącego – Szkoła Mistrzostwa Sportowego, Technikum Nr 1 oraz Technikum Nr 2 uzyskali średnie wyniki wyższe niż w województwie z egzaminu ustnego z języka angielskiego.

Tabela 13. Średnie wyniki procentowe z obowiązkowych egzaminów maturalnych w 2018 r.

	Język polski pisemny	Język polski ustny	Matematyka	Język angielski pisemny	Język angielski ustny
Dolny Śląsk	54,8	64,4	54,0	74,3	68,8
Powiat świdnicki	52,4	63,4	51,5	71,1	67,8
I Liceum Ogólnokształcące	63,0	75,1	79,2	91,0	78,0
II Liceum Ogólnokształcące	63,4	72,8	78,9	89,3	77,4
III Liceum Ogólnokształcące	49,2	60,5	43,6	66,5	60,3
Liceum ogólnokształcące TEB Edukacja dla dorosłych w Świdnicy	29,4	33,9	21,0	36,4	40,9
Liceum Ogólnokształcące Nr 5	50,8	52,9	34,6	70,6	70,0
VI Liceum Ogólnokształcące	41,3	54,1	15,1	53,4	63,7
Liceum ogólnokształcące dla dorosłych	41,1	59,8	31,5	60,5	44,6
Liceum Ogólnokształcące – Szkoła Mistrzostwa Sportowego	35,8	51,3	33,8	57,6	70,6
Technikum Ortopedyczne w Świdnicy	46,9	96,2	40,2	70,5	71,2
Zespół Szkół Budowlano- Elektrycznych im. Jana III Sobieskiego w Świdnicy – technikum	52,7	41,9	49,8	62,9	64,6
Technikum Nr 5	52,7	67,7	44,3	66,2	68,8
Technikum Nr 2	44,1	39,7	34,1	61,1	69,5
Technikum Nr 6	47,4	66,6	40,3	68,5	70,3
Technikum Nr 1	39,5	55,9	28,4	62,5	72,3

Źródło: OKE Wrocław.

Jednak w zdecydowanej większości przypadków uczniowie ze szkół średnich w Świdnicy osiągnęli średnie wyniki z egzaminów obowiązkowych poniżej średniej regionalnej. Prowadzi to do wniosku, że wskazane są działania zmierzające do wzmocnienia poziomu edukacji w Świdnicy i to na wszystkich szczeblach.

Analizując system edukacji należy podkreślić, że pełni on także funkcję wychowawczą, którą realizuje we współpracy z rodzicami. Jest to o tyle istotne, że współcześnie dzieci i młodzież narażone są na liczne negatywne zjawiska. Wagę problemu dostrzegają sami mieszkańcy Świdnicy. W opinii mieszkańców młodzież narażona jest zwłaszcza na takie zagrożenia jak: zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców (64% wskazań), sięganie po substancje uzależniające (48%), uzależnienie od internetu (38%), agresja i przemoc (27%), bezproduktywne spędzanie czasu wolnego.

Z badań ankietowych wynika, że mieszkańcy źródeł powyższych problemów upatrują m.in. w braku możliwości korzystania (nieodpłatnego) z infrastruktury umożliwiającej aktywne spędzanie czasu wolnego. Ok. 45% respondentów uważa, iż brak dostępu do infrastruktury szkolnej w czasie wolnym od nauki stanowi istotny problem społeczny w sferze edukacji.

Mieszkańcy Świdnicy dostrzegają również braki w zakresie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniów i ich rodziców. Twierdzi tak ponad 38% ankietowanych. Problem nabiera wagi, gdy zestawimy go z przytoczonymi powyżej zagrożeniami.

Zdiagnozowane problemy	Dane statystyczne	Badania ankietowe	Warsztaty	Wywiady
Niezadawalające wyniki z egzaminów osiągane przez uczniów w gimnazjach i szkołach średnich	X			
Niewykorzystany potencjał szkolnictwa zawodowego	X			X
Zbyt mała liczba szkół (branżowych) zawodowych, które kształcą rzemieślników			X	X
Dominacja odpłatnych przedszkoli prywatnych	X	X		
Występowanie licznych zagrożeń, związanych przede wszystkim z uzależnieniami	X	X		
Problem uzależnień wśród dzieci i młodzieży		X	X	
Niezadawalające wykorzystanie infrastruktury szkolnej w czasie wolnym od zajęć		X		
Zbyt mała ilość szkół wyższych			X	

Opieka nad dziećmi do lat 3

Opiekę nad dziećmi do lat 3 w 2017 r. zapewniało 6 żłobków i 2 kluby dziecięce. Niniejsze placówki dysponowały łącznie 303 miejscami. Zgodnie z danymi GUS w 2017 r. dwa żłobki dysponujące łącznie 200 miejscami podlegały samorządowi terytorialnemu.

W stosunku do 2014 r. widoczny jest wzrost liczby miejsc w placówkach o ok. 120%. W latach 2014-2017 rosła również liczba dzieci przebywająca w żłobkach i w klubach dziecięcych. Wskaźnik dynamiki w tym przypadku wynosił 110,9%. W żłobkach i klubach dziecięcych w 2017 r. najwięcej przebywało dzieci w wieku jednego roku i dwóch lat, odpowiednio 141 i 130 dzieci. Warto także podkreślić, że liczba dzieci w powyższym wieku, przebywających w żłobkach i klubach dziecięcych rok rocznie rosła.

Tabela 14. Opieka nad dziećmi do lat 3

	2014	2015	2016	2017	2014=100
Żłobki	3	3	6	6	200,0
Kluby dziecięce	2	3	5	2	100,0
Miejsca ogółem	138	179	247	303	219,6
Dzieci przebywające w ciągu roku ogółem	210	251	379	443	210,9
Dzieci w wieku 0 lat	3	15	6	11	366,7
Dzieci w wieku 1 lat	32	50	113	141	440,6
Dzieci w wieku 2 lat	64	75	115	130	203,1
Dzieci w wieku 3 lat	39	35	5	14	35,9
Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	98	126	170	206	210,2
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	9,8	12,6	17,0	20,6	210,2

Źródło: BDL GUS.

W rezultacie wzrostu łącznej liczby miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych zwiększył się odsetek dzieci objętych niniejszą opieką. W 2017 r. 20,6% dzieci w wieku do 3 lat korzystało z opieki wyspecjalizowanych placówek. Na przestrzeni analizowanych lat nastąpił wyraźny progres. Jeszcze w 2014 r. wskaźnik ów wynosił 9,8%.

Z danych uzyskanych z Urzędu Miejskiego w Świdnicy wynika, że żłobkach zlokalizowanych na terenie Miasta przebywają również dzieci spoza Świdnicy. Najwięcej było ich w roku 2016 – 17 i w roku 2017 – 15. W latach 2014-2015 liczba dzieci spoza Świdnicy kształtowała się na poziomie 10.

Wprawdzie liczba miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych rośnie, to jednak w opinii mieszkańców nadal jest ona niewystarczająca. Podczas warsztatów mieszkańcy wielokrotnie wskazywali na problem braku miejsc w żłobkach, zwłaszcza w żłobkach publicznych. Podkreślano również, iż opieka w placówkach prywatnych jest droga, a tym samym nie

zaspokaja potrzeb mieszkańców.² Można więc stwierdzić, że rosnąca liczba miejsc w placówkach prywatnych nie równoważy ograniczonej liczby miejsc w placówce publicznej.

Powyższe stwierdzenia znajdują przynajmniej częściowe potwierdzenie również w przeprowadzonych badaniach ankietowych. Prawie 27% respondentów źle lub bardzo źle oceniło dostępność do żłobków lub klubów dziecięcych, a dalsze 43% badanych oceniło ją, co najwyżej, dostatecznie. Jednak dla ok 30% ankietowanych dostępność ta była dobra lub znacznie rzadziej bardzo dobra.

Wydaje się, że istniejące rozbieżności w ocenie dostępności do ww. placówek mogą wynikać z różnego stosunku badanych do placówek prywatnych. Dla części mieszkańców konieczność ponoszenia wyższych kosztów opieki w placówkach prywatnych stanowi istotną barierę, a tym samym nie traktują oni placówek publicznych i prywatnych jako równorzędnych alternatyw. W rezultacie oceniają oni dostępność do żłobków i klubów dziecięcych przez pryzmat swoich możliwości finansowych.

Zdiagnozowane problemy	Dane statystyczne	Badania ankietowe	Warsztaty	Wywiady
Niewystarczająca liczba miejsc w żłobkach	X	X	X	X
Wysokie opłaty w placówkach prywatnych.	X			X
Zbyt mała dostępność miejsc w żłobkach publicznych			X	X
Niewystarczająca liczba miejsc dla dzieci do lat 3 - opieka publiczna. Prywatnych żłobków jest więcej i są drogie		X	X	

² Np. Niepubliczny Żłobek „Bajkowy Domek”, koszt pobytu – 460 zł/m-c oraz 9 zł dziennie na wyżywienie, Niepubliczny Żłobek Europejska Akademia Dziecka w Świdnicy – 810 zł/m-c., Niepubliczny Żłobek Językowy „Calineczka II” – 800 zł/m-c + 7,50 zł dziennie za wyżywienie, Magiczna Chatka Żłobek – 850 zł/m-c, http://um.swidnica.pl/media/REJESTR_ZLOBKOW_I_KLUBOW_DZIECIECYCH_sierpień_2018.pdf

Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Na terenie Gminy Miasto Świdnica w 2016 r. funkcjonowało łącznie 29 przychodni (o dwie więcej niż w 2014 r.), w tym dwie przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu. Jednocześnie 12 lekarzy prowadziło praktykę lekarską. Wskaźnik „przychodnie na 10 tys. ludności” wynosił w 2016 r. 5 i był identyczny jak na Dolnym Śląsku oraz wyższy niż np. w Wałbrzychu (4).

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej w 2016 r. udzielono łącznie 286.627 porad. Było to o ok. 5,7% więcej niż w 2014 r. Jednocześnie udzielono również 578.636 ambulatoryjnych porad lekarskich. Także w tym przypadku w stosunku do 2014 r. liczba porad zwiększyła się (o 9,5%).

Na terenie Miasta w 2016 r. działały 33 apteki (o dwie więcej niż w 2014 r.). W wyniku wzrostu liczby aptek, przy jednoczesnym spadku liczby ludności, poprawiła się dostępność do ww. obiektów. W 2016 r. na jedną ogólnodostępną aptekę przypadało 1.756 osób. W 2014 r. wskaźnik ten wynosił 1.897.

Specjalistyczną opiekę medyczną mieszkańcom Świdnicy zapewnia w pierwszej kolejności Regionalny Szpital Specjalistyczny „Latawiec” w Świdnicy. W ramach szpitala funkcjonują następujące oddziały: Oddział Dziecięcy, Oddział Okulistyczny z Pododdziałem Okulistycznym Dziecięcym, Oddział Kardiologiczny z Pododdziałem Intensywnego Nadzoru Kardiologicznego i Pododdziałem Angiologicznym, Oddział Gastroenterologiczny, Oddział Chorób Wewnętrznych, Oddział Neurologiczny z Pododdziałem Udarowym, Oddział Otolaryngologiczny, Oddział Onkologii Klinicznej w tym łóżka dzienne chemioterapii, Oddział Ginekologiczno-Położniczy z Pododdziałem Patologii Ciąży, Oddział Fizjologii i Patologii Noworodka z Pododdziałem Intensywnej Terapii Noworodka, Oddział Chirurgii Ogólnej z Pododdziałem Chirurgii Onkologicznej, Oddział Chirurgii Urazowo-Ortopedycznej, Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Szpitalny Oddział Ratunkowy. Ponadto działa również: Laboratorium Diagnostyczne, Laboratorium Mikrobiologiczne, Pracownia EEG, Pracownia EMG, Pracownia RTG, Pracownia Tomografii Komputerowej (TK) USG, Mammografia, Pracownia Endoskopii, Poradnia Ginekologiczno-Położnicza, Poradnia Okulistyczna, Poradnia Onkologiczna, Poradnia Chorób Naczyń/Angiologiczna, Poradnia P/G Gruźlicy i Chorób Płuc, Poradnia Medycyny Pracy, Zakład Diagnostyki Obrazowej i Radiologii (RTG).

Warto również podkreślić, że w 2018 r. Świdnica została laureatem konkursu i otrzymała tytuł „Nowego Lidera” w Ogólnopolskim Programie Zwalczania Grypy za realizację „Programu profilaktyki chorób zakaźnych z zakresie szczepień ochronnych przeciw grypie dla mieszkańców Świdnicy na lata 2016-2018”, który swoim zakresem obejmował osoby w wieku senioralnym (60+). Drugim programem realizowanym na zlecenie Gminy Miasto Świdnica był „Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) na lata 2016-2018 dla Miasta Świdnica”. Populacją docelową były dziewczęta i chłopcy w wieku 13 lat. W poszczególnych latach realizacji programu, objęte nim zostały roczniki 2003, 2004, 2005 oraz ich rodzice/opiekunowie prawni.

Chociaż na terenie Świdnicy system ochrony zdrowia jest relatywnie dobrze rozwinięty, zarówno w zakresie podstawowej, jak i specjalistycznej opieki medycznej, to jednak mieszkańcy Miasta dostrzegają również problemy, które zostały zgłoszone podczas przeprowadzonych warsztatów. Jako jeden z kluczowych problemów uznano brak na terenie Świdnicy publicznego zakładu opiekuńczo-leczniczego, świadczącego stacjonarną opiekę długoterminową. Wydaje się, że popyt na usługi, które mógłby świadczyć ZOL będzie rósł, co można powiązać m.in. z procesem starzenia się społeczeństwa.

Podczas warsztatów mieszkańcy Świdnicy uznali również za niezadawalający dostęp do lekarzy specjalistów w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia (np. neurologów, geriatrów). Negatywnie oceniono także dostępność do usług rehabilitacyjnych.

W trakcie przeprowadzonych warsztatów wielokrotnie podnoszono także problem alkoholizmu i narkomanii. Powyższe spostrzeżenia znalazły potwierdzenie również w wynikach badań ankietowych. Z badań tych wynika, że dla ponad 35% respondentów alkoholizm należy do najczęściej występujących problemów społecznych w Świdnicy. Wagę problemu potęguje fakt, że uzależnienia mogą prowadzić do wykluczenia społecznego. Powyższą opinię podzieliło ponad 38% ankietowanych mieszkańców. Należy także podkreślić, że pomimo prowadzonych przez władze lokalne działań ponad 41% ankietowanych uważa, że liczba nietrzeźwych mieszkańców Miasta wzrasta (nieznacznie lub znacznie). Dalsze 39% badanych uznało, że liczba nietrzeźwych mieszkańców nie uległa zmianie. Tylko 20% respondentów dostrzega pozytywne zmiany w niniejszym zakresie.

Szczególnie niebezpieczne jest występowanie problemu uzależnień od alkoholu i środków odurzających wśród młodzieży szkolnej. Z badań ankietowych wynika, że wśród mieszkańców Świdnicy dominuje przekonanie o nieznacznym wzroście liczby nietrzeźwej młodzieży szkolnej. Twierdziło tak ok. 38% ankietowanych. Dla 35% badanych liczba ta jest stała, a 17% respondentów uważa, że skala niniejszego zjawiska uległa zmniejszeniu.

Jednocześnie 26% ankietowanych było świadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim. Z niniejszych danych wynika, że nadal istnieje relatywnie duża akceptacja dla spożywania alkoholu przez osoby nieletnie.

W badaniach ankietowych mieszkańcy Świdnicy zwrócili również uwagę na występujący problem uzależnienia mieszkańców od środków psychoaktywnych. W opinii mieszkańców dominuje przekonanie, że skala problemu pozostaje bez zmian (37% badanych) lub nawet nieznacznie wzrasta (34%). Podobnie oceniają mieszkańcy sytuację występującą wśród młodzieży szkolnej. Ok. 34% ankietowanych uznaje, że zjawisko sięgania po środki psychoaktywne przez młodzież szkolną pozostaje na stałym poziomie, a 32% respondentów twierdzi, iż następuje w tym zakresie nieznaczny wzrost. Warto również podkreślić, że przeszło 14% ankietowanych dostrzega znaczny wzrost analizowanych, negatywnych zachowań.

Jednocześnie uzależnienia mogą prowadzić do wystąpienia lub eskalacji zjawiska przemocy w rodzinie. Z badań ankietowych wynika, że ponad 19% respondentów zna przypadki występowania w najbliższym otoczeniu przemocy w rodzinie, a dalsze 39% badanych o takich

przypadkach słyszała. Powyższe dane prowadzą do wniosku, że przemoc w rodzinie nadal stanowi poważny problem, którego rozwiązanie wymaga podjęcia wielokierunkowych działań.

W Gminie Miasto Świdnica działa Miejska Komisja ds. Rozwiązywania problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii oraz podejmuje czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. Do Komisji w 2017 r. wpłynęły 82 wnioski o wszczęcie postępowania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, natomiast od stycznia do października 2018 r. wpłynęło 61 wniosków. W 2017 r. działający w ramach Komisji zespół motywujący do leczenia odwykowego przeprowadził 123 rozmowy z osobami zgłoszonymi do Komisji oraz z członkami rodzin tych osób, w celu motywowania do zmiany w zachowaniu oraz ustalenia dalszego postępowania w przedmiotowych sprawach. Natomiast od stycznia do końca listopada 2018 r. zespół przeprowadził 162 takie rozmowy. Na wniosek Komisji biegli sądowi w 2017 r. sporządzili 24 opinie w sprawie uzależnienia od alkoholu i wskazania zakładu leczenia, natomiast w 2018 r. wydali 44 opinie.

Komisja skierowała do sądu 32 wnioski w celu wszczęcia postępowania o objęcie leczeniem odwykowym, a od stycznia do końca listopada 2018 r. skierowała 46 wniosków. Sąd Rejonowy III Wydział Rodzinny i Nieletnich w 2017 r. wydał ogółem 129 orzeczeń (z tego 48 pod nadzorem kuratora) o zobowiązaniu do podjęcia leczenia odwykowego przeciwalkoholowego, w tym 52 w warunkach stacjonarnych i 77 w warunkach ambulatoryjnych.

Mieszkańcy Świdnicy z problemami alkoholowymi, uzależnieni od środków psychoaktywnych i/lub dotknięci przemocą korzystali z leczenia finansowanego przez Narodowy Fundusz Zdrowia w podmiotach leczniczych wykonujących działalność leczniczą stacjonarnie i całodobowo oraz ambulatoryjnie.

Całodobowy program terapeutyczny realizował Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze. Terapię w warunkach ambulatoryjnych w Świdnicy realizowała Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, funkcjonująca w strukturach Zakładu Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze oraz Poradnia Leczenia Uzależnień w Zespole Usług Medycznych „Medyk” sp. z o.o.

Na zlecenie Gminy Miasta Świdnicy Zakład Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu w Czarnym Borze, w ramach programu terapeutycznego realizował w 2017 r. w Świdnicy następujące działania:

- trening Umiejętności Służących Zdrowieniu, w zakresie wzmacniania motywacji do leczenia i trzeźwego życia, dla pacjentów po ukończeniu Podstawowego Programu Psychoterapii Uzależnień – 12 uczestników;
- zapobieganie Nawrotom Choroby, w zakresie wzmacniania motywacji do leczenia i trzeźwego życia – 12 uczestników;
- poradnictwo i terapię indywidualną dla dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem i uzależnionej, w zakresie zwiększenia wiedzy i umiejętności potrzebnych do zdrowego życia – 101 uczestników;

- trening kompetencji społecznych dla dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem i uzależnionej – 64 uczestników.

W rejestrze osób uzależnionych Zakładu Lecznictwa Odwykowego dla Osób Uzależnionych w Czarnym Borze, w 2017 r. odnotowano 235 uzależnionych mieszkańców Świdnicy oraz 39 osób współuzależnionych.

Równocześnie Gmina Miasto Świdnica zleciła i udzieliła dotacji na realizację zadania publicznego „Wspieranie działań mających na celu promocję zdrowego i trzeźwego stylu życia wśród osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin”, Stowarzyszeniu Klub Abstynenta „ACCESS”. Stowarzyszenie swoją pracą obejmuje rocznie około 250 osób. Klub czynny jest 6 dni w tygodniu (niedziela-piątek,). Prowadzi on mitingi w ramach 4 grup samopomocowych.

Ważnym problemem odnoszącym się do sfery społecznej jest ubóstwo. W 2017 r. z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy korzystało łącznie 1.497 rodzin (2.385 osób). Z reguły zarówno rodziny, jak i poszczególne osoby korzystały z pomocy finansowej. Z tej formy pomocy w 2017 r. skorzystały 1.163 rodziny (1.864 osoby).

Tabela 15. Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną

	2014	2015	2016	2017	2014=100
Pomoc we wszystkich formach					
Liczba rodzin	1883	1704	1607	1497	79,5
Liczba osób w rodzinach	3462	3034	2733	2385	68,9
Pomoc finansowa					
Liczba rodzin	1703	1484	1326	1163	68,3
Liczba osób w rodzinach	3182	2730	2297	1864	58,6

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2017 r., Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2016 r.

Jak wynika z danych MOPS-u w latach 2014-2017 zmniejszyła się, zarówno liczba rodzin, jak i liczba osób korzystających z pomocy. Zmalała również liczba rodzin (i osób) korzystających ze wsparcia finansowego.

Z analiz przeprowadzonych przez pracowników Ośrodka wynika, że wsparciem objęto m.in. następujące rodziny:

- 386 rodzin z dziećmi do ukończenia 17 roku życia;
- 280 rodzin uwikłanych w problemy uzależnień, w tym 113 ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową, 74 z dziećmi ze środowisk zagrożonych uzależnieniami, objętych monitorowaniem i motywowanych do podjęcia terapii przez rodziców;
- 177 rodzin uwikłanych w problemy z przemocą;
- 125 rodzin z nadzorem kuratorskim;
- 367 rodzin z zadłużeniem czynszowym;
- 792 rodzin korzystających z żywności w ramach Banku Żywności;
- 89 rodzin wielodzietnych;
- 187 rodzin niepełnych.

Z analizy struktury przyznanych świadczeń wynika, że w 2017 r. najważniejszymi powodami korzystania z pomocy były: ubóstwo (1.639 osób, 982 rodziny), długotrwała lub ciężka choroba (1.434 osoby, 1.034 rodziny), bezrobocie (1.306 osób, 699 rodzin) i niepełnosprawność (907 osób, 643 rodziny). Ważnym powodem korzystania z pomocy społecznej była również nieporadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (760 osób, 248 rodzin).

Znamienne jest, że w stosunku do 2014 r. nastąpił wyraźny spadek liczby rodzin i osób korzystających ze świadczeń z powodu bezrobocia, potrzeb ochrony macierzyństwa i wielodzietności, bezdomności i ubóstwa. Wynikać to może zarówno z pozytywnych zmian zachodzących na rynku pracy, jak i z realizowanych przez rząd i władze samorządowe programów prospołecznych.

Niemniej jednak w opinii mieszkańców, w Świdnicy nadal występuje problem ubóstwa. Z badań ankietowych wynika, że ok. 21% respondentów uznało ubóstwo za problem, który najczęściej dotyka mieszkańców Świdnicy. Ciekawych informacji dostarcza analiza przyczyn ubóstwa. Zdaniem badanych przyczyn ubóstwa w pierwszej kolejności upatrywać należy w: niechęci do pracy (59%), wyuczonej bezradności (36%), niedostosowaniu społecznemu (35%), dziedziczeniu ubóstwa (34%), uzależnieniach (32%). Warto podkreślić, że opinie mieszkańców w znacznej części pokrywają się z danymi zaprezentowanymi poniżej.

Osobnym problemem jest bezdomność. Wprawdzie, jak już wspomniano z danych statystycznych wynika, że skala niniejszego zjawiska uległa redukcji, to jednak sam fakt jego występowania negatywnie rzutuje na ocenę sytuacji społecznej w Mieście.

Powyższe stwierdzenie znajduje odzwierciedlenie w postawach mieszkańców. Z jednej strony widzą oni, że niniejsze zjawisko ma charakter marginalny (tylko 6% badanych uważa, że skala zjawiska jest wysoka), a z drugiej strony dostrzegają niebezpieczeństwa z tym związane. Dla ok. 48% respondentów osoby bezdomne narażone są na wykluczenie społeczne, a to może prowadzić do wzrostu postaw patologicznych i negatywnie wpływać na bezpieczeństwo mieszkańców.

Z przeprowadzonych analiz wynika, że aktualnie z pomocy społecznej korzystają przede wszystkim osoby/rodziny dysfunkcyjne. Źródeł problemów doszukiwać się można, z jednej strony w przyczynach obiektywnych, takich jak niepełnosprawność, czy też długotrwała choroba, a z drugiej strony wynikają one z postaw i zachowań samych mieszkańców. Przykładem może być powolny spadek liczby rodzin i osób korzystających ze świadczeń z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie.

Analizując przyczyny przyznania świadczeń, należy zwrócić uwagę na problem osób niepełnosprawnych. Osoby te są szczególnie narażone na wykluczenie społeczne. Wynika to chociażby z ich słabszej pozycji na rynku pracy, co może stać się przyczyną ubóstwa. Dodatkowo osoby te wymagają niejednokrotnie rehabilitacji, a dostęp do placówek rehabilitacyjnych, zdaniem mieszkańców, jest utrudniony (tak uważa ponad 48% ankietowanych). Utrudniony jest także dostęp do usług opiekuńczych. Należy także podkreślić, że pomimo prowadzonych inwestycji osoby niepełnosprawne nadal muszą zmagać się

barierami architektonicznymi (problem ten dostrzega 37% badanych), co utrudnia im funkcjonowanie, zarówno w sferze publicznej, jak i w prywatnej. Istniejącej sytuacji nie usprawiedliwia nawet fakt, że zdaniem mieszkańców (67%) bariery w szeroko rozumianej sferze publicznej są nieliczne.

Tabela 16. Świadczenia według powodu przyznania

Powód	2014		2015		2016		2017		2014=100	
	I. rodzin	I. osób w rodzinie	I. rodzin	I. osób w rodzinie	I. rodzin	I. osób w rodzinie	I. rodzin	I. osób w rodzinie	I. rodzin	I. osób w rodzinie
ubóstwo	1398	2644	1245	2300	1122	1965	982	1639	70,2	62,0
sieroctwo	6	14	2	3	1	1	0	0	0,0	0,0
bezdomność	144	196	142	195	121	142	104	118	72,2	60,2
bezrobocie	1215	2533	1013	2060	853	1659	699	1306	57,5	51,6
niepełnosprawność	713	1140	677	1033	675	1024	643	907	90,2	79,6
długotrwała lub ciężka choroba	1031	1649	1018	1595	983	1470	1034	1434	100,3	87,0
przemoc w rodzinie	35	99	34	103	30	86	28	77	80,0	77,8
potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność	153	707	151	705	124	577	75	343	49,0	48,5
bezradność	387	1296	351	1152	279	867	248	760	64,1	58,6
trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	45	83	46	71	32	48	28	46	62,2	55,4
alkoholizm lub narkomania	142	229	108	173	124	187	122	173	85,9	75,5
zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	9	19	11	23	-	-

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2017 r., Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2016 r.

Fakt, że aktualnie ze świadczeń korzystają osoby najbardziej nieporadne lub uwikłane w problemy życiowe wymagające specjalistycznej pomocy sprawia, że rozwiązanie niniejszego problemu wymaga długotrwałych działań realizowanych we współpracy z podmiotami ekonomii społecznej.

Największa grupa osób korzystających z pomocy społecznej otrzymuje świadczenia pieniężne. Świadczenia finansowe udzielane są w szczególności w formie zasiłków stałych i okresowych. W 2017 r. w Świdnicy najwięcej osób korzystało z zasiłku celowego (1.777). W latach 2014-2017 widoczny jest jednak systematyczny spadek liczby osób korzystających z tej formy pomocy. Zmniejsza się również liczba osób pobierających zasiłek celowy specjalny i zasiłek okresowy. W 2017 r. powyższe zasiłki otrzymywało odpowiednio 382 i 1.114 osób. Pamiętając, iż zasiłek okresowy wypłacany jest z powodu bezrobocia, długotrwałej choroby

i niepełnosprawności, zmniejszenie się beneficjentów tego świadczenia, wzmacnia tezę o widocznej poprawie sytuacji na lokalnym rynku pracy.

Jednocześnie w stosunku do 2014 r. wzrosła o 6,1% liczba osób korzystających z zasiłku stałego. W 2017 r. pobierało go 398 osób. Zasiłek ten wypłacany był osobom niezdolnym do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności. Zachodzące w Świdnicy niekorzystne przemiany demograficzne mogą skutkować w przyszłości wzrostem liczby osób korzystających z niniejszego świadczenia.

Tabela 17. Świadczenia pieniężne w formie zasiłków

Forma pomocy	Liczba osób					Kwota świadczeń w zł				
	2014	2015	2016	2017	2014=100	2014	2015	2016	2017	2014=100
Zasiłek celowy	2292	2633	2199	1777	77,5	1693896	1822512	1085099	954078	56,3
Zasiłek celowy specjalny	794	665	427	382	48,1	168649	146350	90289	74216	44,0
Zasiłek okresowy	2005	1774	1439	1114	55,6	1836985	1684824	1490166	1221833	66,5
Zasiłek stały	375	374	403	398	106,1	1378746	1410231	1721379	1664984	120,8

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2017 r., Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2016 r.

Analiza kwot wypłaconych świadczeń, prowadzi do wniosku, że w latach 2014-2017 wzrosły wypłaty związane z pobieraniem zasiłku stałego, oraz zmniejszyły się wpłacane kwoty pozostałych świadczeń. W 2017 r. kwota wypłaconych świadczeń z tytułu pobierania zasiłku stałego wynosiła 1.664.984 zł i była o 20,8% wyższa niż w 2014 r.

Mieszkańcy Gminy Miasto Świdnica korzystają również ze świadczeń rodzinnych. Głównym kryterium uprawniającym do korzystania ze świadczeń rodzinnych jest przeciętny miesięczny dochód netto, w przeliczeniu na osobę w rodzinie albo dochód osoby uczącej się, który nie może przekroczyć kwoty 674,00 zł. W 2017 r. przyznano łącznie 1.919 zasiłków rodzinnych, czyli o 4,2% więcej niż w 2014 r. Równocześnie do zasiłków mogą zostać przyznane dodatki. Mieszkańcy Świdnicy najczęściej korzystali z dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego (1.343 osoby). W dalszej kolejności mieszkańcy otrzymywali dodatki z tytułu wychowania dziecka w rodzinie wielodzietnej (276), kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego (184), samotnego wychowywania dziecka (141) i urodzenia dziecka (133). Pozostałe dodatki występowały znacznie rzadziej. Ciekawym wydaje się fakt, że w stosunku do 2014 r., ale również i roku 2016 wzrosła liczba osób pobierających dodatek z tytułu urodzenia dziecka i opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego. Może to wynikać z funkcjonowania Programu Rodzina 500+, który to z jednej strony pozytywnie wpłynął na wzrost urodzeń, a z drugiej strony opóźnił powrót kobiet na rynek pracy.

Tabela 18. Świadczenia rodzinne

Forma świadczenia	Liczba osób				
	2014	2015	2016	2017	2014=100
Zasiłek rodzinny	1841	1658	1782	1919	104,2
Dodatek z tytułu urodzenia dziecka	129	100	124	133	103,1
Dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	36	33	43	49	136,1
Dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka	150	144	139	141	94,0
Dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	280	260	251	276	98,6
Dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	185	169	177	184	99,5
Dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1305	1191	1260	1343	102,9
Dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	15	12	13	10	66,7
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	348	350	392	370	106,3
Zasiłek pielęgnacyjny	1085	1103	1101	1091	100,6
Świadczenie pielęgnacyjne	132	148	160	176	133,3
Specjalny zasiłek opiekuńczy	10	6	12	17	170,0
Zasiłek dla opiekuna	66	39	30	19	28,8
Świadczenie rodzicielskie	-	-	85	105	123,5

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2017 r., Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2016 r.

Poza zasiłkiem rodzinnym, mieszkańcy Świdnicy korzystali także z innych świadczeń rodzinnych. W największym zakresie pobierano zasiłek pielęgnacyjny (1.091 osób) oraz jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka. W obu przypadkach na przestrzeni lat 2014-2017 liczba osób korzystających z niniejszych świadczeń wzrosła.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również działania w zakresie świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz wobec dłużników alimentacyjnych. W latach 2014-2017 liczba osób korzystających ze świadczeń z funduszu alimentacyjnego zmniejszyła się z 600 do 473.

Na terenie Gminy Miasto Świdnica mieszkają dzieci i młodzież ucząca się wymagająca pomocy materialnej i niematerialnej. Pomoc materialna realizowana była poprzez stypendia szkolne i zasiłki szkolne. W 2017 r. ze stypendiów szkolnych korzystało 495 osób, a z zasiłków szkolnych 64 osoby.

Tabela 19. Dzieci i młodzież ucząca się, korzystająca z pomocy materialnej

Świadczenia	Liczba osób				
	2014	2015	2016	2017	2014=100
Stypendia szkolne	555	514	495	495	89,2
Zasiłki szkolne	88	79	65	64	72,7

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2017 r., Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2016 r.

W stosunku do 2014 r. zmniejszyła się liczba osób korzystających z powyższych świadczeń. Wówczas z stypendiów szkolnych i zasiłków szkolnych korzystało odpowiednio 555 i 88 osób.

Ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci wprowadzono świadczenie adresowane do rodzin wychowujących dzieci (Program Rodzina 500 Plus). W 2017 r. 3.459 rodzin i 4.783 dzieci objęto świadczeniem. Łączna kwota wypłaconych świadczeń w 2017 r. wyniosła 24.648.275 zł. o 6.814.535 zł więcej niż w 2016 r. Zwiększyła się także liczba rodzin i dzieci objętych świadczeniem odpowiednio o 520 i 615.

W ramach pomocy społecznej w Świdnicy realizowane były również działania zmierzające do zabezpieczenia mieszkańcom minimum bytowego. Do działań tych zaliczyć należy zapewnienie ubrania, jednego gorącego posiłku i miejsca do spania. Pomoc niematerialna adresowana jest przede wszystkim do osób starszych i niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi oraz do osób, które ze względu na chorobę alkoholową lub inne uzależnienia mają skłonność do marnotrawienia środków publicznych.

Jak wynika z danych MOPS, w Świdnicy w 2017 r. najwięcej osób skorzystało z posiłku (751 osób) oraz usług opiekuńczych. O ile jednak w stosunku do 2014 r. liczba osób korzystających z posiłku wyraźnie zmniejszyła się, o tyle w przypadku liczby osób korzystających z usług opiekuńczych odnotowano ponad 45% wzrost. Świadczy to z jednej strony o postępującym procesie starzenia się społeczeństwa, a z drugiej strony o stopniowym zaniku więzi rodzinnych, skutkujących przejmowaniem przez Miasto obowiązków opiekuńczych względem osób niesamodzielnych. Można przyjąć, że tendencja powyższa będzie się utrzymywać, a wręcz narastać.

Pozytywnym zjawiskiem jest zmniejszenie się liczby osób potrzebujących schronienia. Wydaje się, że może to wynikać z poprawy sytuacji gospodarczej w Mieście, która korzystanie wpłynęła na skalę bezdomności, zwłaszcza tej nie związanej z zachowaniem patologicznym. Jednocześnie, należy również podkreślić, że wśród bezdomnych są także osoby, które nie korzystały z powyższej pomocy, z takich powodów jak: posiadanie własnych dochodów, niechęć do zamieszkania w placówkach dla bezdomnych, niechęć do pomocy instytucjonalnej, uzależnienia. Dodatkowo, warto pamiętać, że w Świdnicy funkcjonują ludzie, którzy z powodów wyroków eksmisyjnych mogą w przyszłości potrzebować schronienia.

Tabela 20. Świadczenia finansowe realizowane w formie niepieniężnej

Forma pomocy	Liczba osób					Kwota świadczeń w zł				
	2014	2015	2016	2017	2014 =100	2014	2015	2016	2017	2014 =100
Schronienie	83	82	73	62	74,7	225286	212751	180596	171285	76,0
Posiłek	1138	1055	961	751	66,0	520742	475837	465685	396400	76,1
Usługi opiekuńcze	230	252	297	335	145,7	828694	818500	122125 ³ (889387)	1092704	131,9

³ W 2016 r. odmiennie niż w latach poprzednich realizowano zadanie „Usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania” na podstawie Programu współpracy Gminy Miasto Świdnica z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność społecznie użyteczną. Na realizację zadania przyznano 767.262 zł. Zatem łączna kwota wydatków na usługi opiekuńcze wyniosła 889.387 zł

Specjalistyczne usługi opiekuńcze	8	7	7	0	0,0	83391	79300	59833	0	0,0
Sprawienie pogrzebu	9	9	12	10	111,1	10940	10789	20237	13178	120,5
Kierowanie do domu pomocy społecznej	75	76	84	77	102,7	1510000	1583494	1607012	1723754	114,2

Źródło: Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2017 r., Sprawozdanie z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy w 2016 r.

Analizując skalę pomocy od strony finansowej, należy stwierdzić, że największe wydatki poniesiono na kierowanie osób do domu pomocy społecznej (1.723.754 zł) i na świadczenie usług opiekuńczych (1.092.704 zł.). W obu przypadkach na przestrzeni lat 2014-2017 nastąpił wzrost wydatków odpowiednio o 14,2% i 31,9%. Jednocześnie w analizowanych latach systematycznie zmniejszały się wydatki związane z udzielaniem schronienia i wydawaniem posiłku.

Do domu pomocy społecznej kierowane były osoby wymagające całodobowej opieki. Do powyższej grupy zaliczyć należy osoby: w podeszłym wieku, przewlekłe somatycznie chore, przewlekłe psychicznie chore, niepełnosprawne fizycznie lub intelektualnie.

Na terenie Miasta funkcjonuje, dysponujący 130 miejscami Dzienny Dom „Senior – Wigor” (DDSW). Działają również placówki prywatne takie jak: Dom Seniora Marconi oraz NZOZ Stacja Opieki Caritas Diecezji Świdnickiej.

Dzienny Dom „Senior-WIGOR” zapewnia wsparcie seniorom poprzez umożliwienie korzystania z usług opiekuńczych poza miejscem ich zamieszkania. DDSW zatrudnia gerontopedagoga, instruktora terapii zajęciowej, rehabilitanta, pracownika socjalnego oraz pracowników na stanowisku opiekuna osoby starszej posiadających kwalifikacje zgodne z obowiązującymi wymaganiami oraz doświadczenie w pracy z seniorami. DDSW w Świdnicy realizuje zadanie zlecone w ramach „Programu Wieloletniego Senior+” na lata 2015-2020 Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. W Dziennym Domu „Senior-Wigor” w 2017 r. realizowane były następujące programy: „Uśmiech dużo zmienia”, „Pomagam sobie”, „Niezapominajki”, „Integracja Międzypokoleniowa” „Podziwiając Dolny Śląsk”, „W zdrowym ciele, zdrowy duch”, „Kwiaty naszą pasją”, „Obudzić zmysły”, „Seniorze pokaż się”, „Spotkania Okolicznościowe – Święta”.

Na podstawie sprawozdań z działalności Dziennego Donu „Senior-Wigor” w Świdnicy za okres od 01 stycznia do 30 czerwca i od 01 lipca do 31 grudnia 2017 r. stwierdzić można, że tylko w 2017 r. wykonano w ośrodku 6.506 zabiegów rehabilitacyjnych, z których skorzystało 149 seniorów.

Jednak z informacji uzyskanych podczas warsztatów wynika, że funkcjonujące w Świdnicy placówki nie zaspokajają w pełni rosnącego popytu na świadczone usługi. Problemem mogą być również koszty korzystania z placówek niepublicznych.

Funkcjonowanie Dziennego Domu „Senior-Wigor” stanowi element szerzej realizowanej polityki senioralnej, poprzez programy między innymi: Świdnicka Karta Seniora, Koperta Życia, Ogólnopolska Karta Seniora oraz Kluby Seniora. Warto podkreślić, że w 2016 r. podczas V Kongresu „Obywatel Senior” odbywającego się w Chorzowie, Gmina Miasto Świdnica została wyróżniona tytułem „Gmina Przyjazna Seniorom”. Problem polityki senioralnej był przedmiotem przeprowadzonych badań ankietowych oraz wywiadów. Wyniki badań ankietowych są silnie zróżnicowane, co świadczy o polaryzacji stanowisk mieszkańców. Ok. 25% ankietowanych dobrze ocenia aktualnie funkcjonujący system opieki nad osobami starszymi. Dalsze 14% badanych jest skłonnych ocenić aktualną opiekę bardzo dobrze. Równocześnie ponad 24% respondentów źle ocenia dotychczasowy sposób funkcjonowania opieki nad osobami starszymi, a prawie 3% ankietowanych wypowiedziało się bardzo krytycznie. Dla 35% mieszkańców system ten funkcjonuje średnio, co w tym przypadku oznacza, że dostrzegają oni wady systemu, a to z kolei powinno skłonić władze lokalne do wprowadzania zmian.

Należy przy tym podkreślić, że zdaniem mieszkańców (ok. 26% respondentów) osoby starsze i samotne w sposób szczególny zagrożone są wykluczeniem społecznym. Niebezpieczeństwo wykluczenia wynika m.in. z faktu, że osoby starsze narażone są na choroby wieku podeszłego, które mogą prowadzić do ubóstwa. Dodatkowym problemem jest samotność, potęgowana przez zanik więzi rodzinnych i brak wsparcia ze strony najbliższych osób.

Osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają całodobowej opieki, mógł zostać przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

Gmina Miasto Świdnica dysponuje jednym mieszkaniem chronionym przy ul. Kopernika 9e/1, o łącznej powierzchni użytkowej 87,08 m². Mieszkanie to obejmuje 3 pokoje mieszkalne, pomieszczenie gospodarcze oraz odpowiednio wyposażone pomieszczenia wspólne, tj. przedpokój, łazienkę i kuchnię. Mieszkanie jest przeznaczone dla nie mniej niż trzech osób samotnych lub małżonków. Pobyt w mieszkaniu jest formą pomocy społecznej, która ma na celu zapewnienie mieszkańcom warunków samodzielnego funkcjonowania w środowisku, pod opieką specjalistów. W 2017 r. w mieszkaniu chronionym przebywały 3 osoby. Mieszkańcy ponoszą częściową odpłatność za pobyt w mieszkaniu, w wysokości zależnej od sytuacji materialnej, na zasadach określonych uchwałą Rady Miejskiej w Świdnicy.

W Świdnicy w okresie od kwietnia 2019 r. do marca 2022 r. będzie realizowany projekt „Świdnickie Jaskółki”, na który Miasto otrzymało unijne dofinansowanie w kwocie 2.828.944 zł., przy całkowitej wartości projektu 2.980.844 zł. Wnioskodawcą była Fundacja Rozwoju Ekonomii Społecznej, a partnerem Gmina Miasto Świdnica. Przyznane środki przeznaczone zostaną na funkcjonowanie mieszkań wspomaganych i treningowych, które powstają w remontowanym budynku przy u. 1 Maja. Dwadzieścia mieszkań wyposażonych zostanie m.in. w meble, specjalistyczne łóżka, sprzęt RTV i AGD. Sfinansowane zostaną również usługi opiekuńcze i zajęcia edukacyjne dla przebywających tam osób niesamodzielnych, niepełnosprawnych i starszych. Celem głównym projektu jest zwiększenie w okresie od kwietnia 2019 r. do marca 2022 r. samodzielności 90 osób, kwalifikujących się do wsparcia

w procesie integracji społecznej, a tym samym wzrost potencjału umożliwiającego samodzielne utrzymanie autonomiczne funkcjonowanie oraz łącznie życia osobistego i zawodowego.

Pomoc świadczona przez MOPS w Świdnicy nie ogranicza się jedynie do przyznawania i udzielania świadczeń. Ośrodek oferuje również pomoc specjalistyczną. W ramach pracy na rzecz mieszkańców psycholog Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej udzielił wsparcia 328 osobom, a z usług radcy prawnego skorzystało 296 osób. W stosunku do 2016 r. widoczny jest wzrost liczby porad udzielonych zarówno przez psychologa, jak i radcę prawnego. W 2016 r. psycholog udzielił wsparcia 125 osobom, a radca prawny 148 osobom.

Na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, klienci przede wszystkim rodziny uwikłane w problemy uzależnień i przemocy domowej, mieli możliwość korzystania z poradnictwa rodzinnego. Zadanie realizowane było w siedzibie Ośrodka przy ul. Franciszkańskiej 7. W 2017 r. udzielono porad 373 osobom, w tym 355 osobom dorosłym i 18 dzieciom (w 2016 r. udzielono porad 343 osobom, w tym 323 osobom dorosłym i 20 dzieciom). Terapeuta rodzinny udzielił: 269 porad osobom dorosłym korzystającym ze wsparcia, poradnictwa lub terapii rodzinnej, w tym 18 osobom niepełnosprawnym, 82 porady osobom dorosłym korzystającym z innych oddziaływań terapeutycznych, 18 porad dzieciom korzystającym ze wsparcia, poradnictwa lub terapii rodzinnej, w tym 4 dzieciom niepełnosprawnym, 9 porad dzieciom korzystającym z innych oddziaływań terapeutycznych.

W ramach pracy Ośrodka pracownicy socjalni mieli pod opieką osoby z zaburzeniami psychicznymi i ich rodziny. Według danych MOPS w Świdnicy w 2017 r. pomocą objęto: 157 osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym: 115 ze zdiagnozowaną chorobą, 42 bez diagnozy, z podejrzeniem występowania choroby psychicznej, 13 ubezwłasnowolnionych całkowicie, w tym 12 z ustanowionym opiekunem prawnym, 6 ubezwłasnowolnionych częściowo, w tym 6 z ustanowionym kuratorem.

Jednocześnie Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie realizował poradnictwo w zakresie:

- konsultacji (pierwsza wizyta) – 368 porad, 124 osoby,
- pomocy psychologicznej – 451 porad, 131 osób,
- pomocy prawnej – 242 porady, 212 osób.

W stosunku do 2014 r. wzrosła liczba konsultacji oraz porad psychologicznych i prawnych. W 2014 r. w ramach pierwszej wizyty udzielono 328 porad, a także udzielono 105 porad psychologicznych i 44 porady prawne.

W Świdnicy realizowano również zadanie publiczne „Prowadzenie punktu pomocy psychologiczno-pedagogiczno-prawnej z telefonem zaufania”. W 2017 r. niniejsze zadanie realizowała Diecezjalna Specjalistyczna Poradnia Rodzinna. Łącznie w ramach 122 godzin udzielono 102 porady psychologiczne i 28 porad pedagogicznych. Udzielono także 58 porad prawnych i 40 innych porad przez telefon zaufania. Dla osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich, na zlecenie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej prowadzono grupę wsparcia.

Spotkania odbywały się w siedzibie Ośrodka, 1 raz w tygodniu, w wymiarze 2 godzin. W 2017 r. odbyły się 43 spotkania (86 godz.), w których uczestniczyło do 7 osób.

W ramach realizowanego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej projektu „Wsparcie rodziców dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwoju i zdrowia psychicznego”, zrealizowano konsultacje ze specjalistami, przeznaczone dla rodziców i dzieci z zaburzeniami rozwoju i zdrowia psychicznego – łącznie zrealizowano 200 godz. konsultacji, z których skorzystało 87 osób. Konsultacje realizowali następujący specjaliści:

- psychiatra dziecięcy – 60 godz., 43 osoby;
- terapeuta uzależnień – 30 godz., 17 osób;
- psycholog dziecięcy – 30 godz., 14 osób;
- terapeuta rodzinny – 80 godz., 20 osób.

Na terenie Gminy Miasto Świdnica realizowana jest także opieka w ramach rodzin zastępczych. W 2017 r. w pieczy zastępczej znajdowało się 101 dzieci. Jest to wyraźny wzrost w stosunku do lat wcześniejszych. W latach 2014, 2015, 2016 liczba dzieci w pieczy zastępczej wynosiła odpowiednio 73, 79, 72.

Całościowa ocena dotychczasowego funkcjonowania pomocy społecznej była również przedmiotem badań ankietowych. Wśród respondentów dominował pogląd, że pomoc społeczna funkcjonuje średnio (45%). Jednocześnie 38% badanych uważała, że pomoc społeczna działa dobrze lub wręcz bardzo dobrze. Odmiennego zdania było łącznie 16% mieszkańców.

Zdiagnozowane problemy	Dane statystyczne	Badania ankietowe	Warsztaty	Wywiady
Występowanie ubóstwa, związanego niejednokrotnie z dysfunkcyjnością osób i rodzin	X	X		X
Widoczny problem uzależnień od alkoholu i narkotyków	X	X	X	X
Nieadekwatna do potrzeb liczba miejsc w Domach Pomocy Społecznej	X		X	X
Brak publicznego zakładu opiekuńczo-leczniczego			X	X
Niewystarczająca liczba łóżek w zakładach opiekuńczo-leczniczych			X	
Zauważalny problem bezdomności		X	X	X
Problemy związane z opieką nad seniorami i innymi osobami niesamodzielnymi		X	X	X
Zbyt mało rozbudowana oferta w zakresie opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi w miejscu zamieszkania		X	X	X
Niedostateczna liczba usług opiekuńczych dla seniorów			X	
Zbyt mała dostępność do specjalistycznej opieki medycznej		X	X	
Brak dostępu do lekarzy specjalistów w ramach NFZ		X	X	
Niewystarczające środki finansowe na pomoc społeczną w stosunku do zadań narzuconych gminie			X	

Dostęp do kultury, sportu i rekreacji

Dostęp do instytucji kultury ma ważne znaczenie dla prawidłowego funkcjonowania sfery społecznej. Wydarzenia kulturalne integrują mieszkańców, kształtują więzi społeczne i budują pozytywny wizerunek miejsca. Można więc rzec, że aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym sprzyja włączeniu społecznemu.

Podmiotami kształtującymi życie kulturalne na terenie Gminy Miasto Świdnica są m.in.: Miejska Biblioteka Publiczna, Muzeum Dawnego Kupiectwa, Świdnicki Ośrodek Kultury, Młodzieżowy Dom Kultury.

Ważną rolę w kreowaniu życia kulturalnego Miasta pełnią biblioteki. Jak wynika z danych BDL GUS w 2016 r., na terenie Świdnicy działało 5 bibliotek (wraz filiami) dysponujących łącznie 136.602 woluminami. Funkcjonowała również jedna biblioteka niepubliczna posiadająca 29.050 woluminów. Z usług bibliotek publicznych korzystało w ciągu roku 12.657 czytelników, którzy wypożyczyli na zewnątrz 217.626 książek.

Wprawdzie liczba bibliotek w latach 2014-2016 nie zmieniła się, to jednak redukcji uległ księgozbiór (o ok. 7%). Zmniejszyła się także liczba czytelników i liczba wypożyczanych książek. Powyższe wpisuje się w ogólny trend regresu czytelnictwa publicznego.

W 2016 r. na jedną bibliotekę przypadało 11.592 mieszkańców o 168 osób mniej niż w 2014 r. Można więc uznać, że dostępności do bibliotek uległa poprawie.

Tabela 21. Biblioteki publiczne

	2014	2015	2016	2014=100
Biblioteki i filie	5	5	5	100,0
Księgozbiór	146804	149156	136602	93,0
Czytelnicy w ciągu roku	13978	13542	12657	90,5
Wypożyczenia na zewnątrz	237203	229677	217626	91,7
Ludność na 1 placówkę biblioteczną	11760	11675	11592	98,6

Źródło: BDL GUS.

O dostępności do bibliotek decyduje nie tylko ich liczba i lokalizacja, ale również stopień dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. W 2016 r. trzy obiekty miały wejścia przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich, a w dwóch bibliotekach istniały również udogodnienia wewnątrz budynków. Niestety żaden z budynków nie był przystosowany dla potrzeb osób niewidzących i słabowidzących.

W Świdnicy w 2016 r. funkcjonowało jedno kino, dysponujące czterema salami i 1.038 miejscami. W kinie odbyło się 8.660 seansów, w których uczestniczyło łącznie 210.122 widzów. W porównaniu z 2014 r. zmniejszyła się liczba seansów (o 98), ale wzrosła liczba widzów o 8.518. Warto podkreślić, że kino przystosowane jest do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Na terenie Miasta w 2016 r. działało Muzeum Dawnego Kupiectwa, które odwiedziło 7.914 zwiedzających. W stosunku do 2014 r. zmniejszyła się zarówno liczba muzeów, jak i zwiedzających. Według danych GUS w 2014 r. funkcjonowały 2 muzea: Muzeum Dawnego

Kupiectwa i Muzeum Broni i Militariów, które odwiedziło 12.791 osób. W Muzeum Dawnego Kupalectwa w 2016 r. odbyło się 38 imprez oświatowych, w tym: 19 lekcji muzealnych, 13 odczytów/prelekcji/spotkań, 5 konkursów oraz 1 koncert

Corocznie w Muzeum Dawnego Kupalectwa organizowane są wystawy czasowe o różnorodnej tematyce skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych. Prezentowane są zarówno prace artystów lokalnych, jak i o znaczeniu ogólnopolskim, organizowane są ekspozycje pokonkursowe oraz ze zbiorów innych muzeów i osób prywatnych. Muzeum wprowadziło także do swojej oferty zajęcia dodatkowe, jak „Wagary w Muzeum”, przeznaczone dla młodzieży szkolnej. Obecnie planowane jest poszerzenie oferty edukacyjnej skierowanej do osób dorosłych. W 2017 r. Muzeum zostało wpisane do Państwowego Rejestru Muzeów, do którego po szczegółowej analizie wpisywane są muzea w celu potwierdzenia ich wysokiego poziomu merytorycznej działalności i znaczenia zbiorów.

O dostępie do kultury świadczy również działalność centrów, domów, ośrodków kultury, klubów i świetlic. W 2016 r. jednostki powyższe zorganizowały łącznie 597 imprez o 108% więcej niż w 2014 r. Wśród imprez dominowały: koncerty (98), warsztaty (89), seanse filmowe (67), pokazy teatralne (66) i spotkania/prelekcje/wykłady (48). W imprezach uczestniczyło łącznie 87.950 widzów. Było to o ok. 30% mniej niż w 2014 r. Powyższe świadczy o zmianie charakteru imprez z masowych, na bardziej kameralne. Najwięcej osób wzięło udział w festiwalach i przeglądach artystycznych (24.000).

Jednocześnie na terenie Świdnicy istnieje 25 grup artystycznych zrzeszających 515 członków oraz 13 kół/klubów/sekcji do których należy 431 członków. W porównaniu do 2014 r. zmniejsza się zainteresowanie udziałem w grupach artystycznych, rośnie natomiast nieznacznie zaangażowanie w pozostałe formy działalności. Szczególnie widoczny był spadek liczby grup tanecznych (z 10 do 4). Spośród kół/klubów/sekcji w 2016 r. najliczniej reprezentowane były kluby seniora, w tym Uniwersytet Trzeciego Wieku (3).

Warto podkreślić, że na terenie Świdnicy organizowane są wydarzenia kulturalne o znaczeniu regionalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym takie jak: Międzynarodowy Festiwal Bachowski, Świdnicka Kolęda, Dni św. Jana Pawła II „Pamięć i obecność”, Świdnicki Festiwal Filmowy Spektrum, Festiwal Teatru Otwartego, Międzynarodowy Festiwal Filmów Dokumentalnych Okiem Młodych, Czas na Teatr – Teatr na Czasie, Dni Fotografii – konkurs Zestaw i Fotomaratón, Dni Świdnicy, Międzynarodowe Świdnickie Noce Jazzowe, Dni Gór, Noc Bibliotek, Ogólnopolski Konkurs na Autorską Książkę Literacką, Ogólnopolska Biesiada Literacka, Noc Muzealna.

Jak wynika z powyższych ustaleń mieszkańcy Świdnicy posiadają relatywnie dobry dostęp, zarówno do instytucji kultury, jak i organizowanych przez nie wydarzeń kulturalnych. Potwierdzają to również wyniki badań ankietowych. Wśród respondentów dominuje przekonanie o dobrej lub bardzo dobrej dostępności do kultury i rozrywki. Twierdziło tak łącznie ponad 60% ankietowanych. Równocześnie 31% badanych uważa, że dostępność ta jest średnia, a dalsze 8% że zła. Jedynie 0,6% ankietowanych uważa, że dostępność ta jest bardzo zła.

Funkcję integracyjną, sprzyjającą włączeniu społecznemu pełni również sport. W 2016 r. w Świdnicy działało 19 klubów, do których należało 1.739 członków, w tym 1.620 ćwiczących. Wśród osób ćwiczących dominowali mężczyźni, którzy stanowili ponad 70% ogółu ćwiczących. Na 1.138 ćwiczących mężczyzn w 2016 r. przypadały tylko 482 ćwiczące kobiety.

W porównaniu do 2014 r. zaobserwować można, z jednej strony wzrost liczby klubów, a z drugiej strony spadek liczby członków i liczby ćwiczących mężczyzn. W analizowanym okresie zwiększyła się jedynie liczba ćwiczących kobiet (o 30,3%).

Tabela 22. Kultura fizyczna i sport

	2014	2016	2014=100
Kluby	14	19	135,7
Członkowie	1978	1739	87,9
Ćwiczący ogółem	1886	1620	85,9
Ćwiczący mężczyźni	1516	1138	75,1
Ćwiczące kobiety	370	482	130,3
Sekcje sportowe	18	24	133,3
Trenerzy	34	35	102,9
Instruktorzy sportowi	27	38	140,7
Inne osoby prowadzące zajęcia sportowe	26	25	96,2

Źródło: BDL GUS.

Analiza danych GUS prowadzi do wniosku, że w Świdnicy następuje profesjonalizacja sportu. W latach 2014-2016 wzrosła liczba sekcji sportowych, trenerów i instruktorów sportowych. W 2016 r. na terenie Miasta działały 24 sekcje sportowe o 6 więcej niż w 2014 r. Mieszkańcy Świdnicy w 2016 r. mogli korzystać ze wsparcia 35 trenerów i 38 instruktorów sportowych. Zwłaszcza w drugim przypadku widoczny jest wyraźny, bo ponad 40% wzrost ich liczby.

Z punktu widzenia mieszkańców ważny jest także dostęp do infrastruktury sportowej oraz terenów rekreacyjnych. Do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej w Świdnicy zaliczyć należy m.in.: basen letni, basen kryty, skatepark, sztuczne lodowisko, korty do gry w tenisa ziemnego, Stadion Miejski, Halę Pionierów, Halę Zawiszów, wielofunkcyjne boiska sportowe oraz ścieżki rowerowe wraz z infrastrukturą towarzyszącą.

Jednocześnie na terenie Miasta realizowane są przedsięwzięcia rekreacyjno-sportowe, których celem jest aktywizacja mieszkańców. Przykładem mogą być akcje „Świdnica na Rowery” i „Rower Pomaga – Jeżdżę dla Świdnicy”. W pierwszym przypadku znamieny jest dynamiczny wzrost liczby uczestników. W 2016 r. w imprezie uczestniczyło 350 osób, w 2017 r. było ich już 780, a w 2018 r. 1.500.

Warto podkreślić, że Gmina Miasto Świdnica otrzymała tytuł „Sportowej Gminy 2018”. Nagroda przyznawana jest od dziesięciu lat przez Klub Sportowa Polska. Wyróżnienia otrzymują samorządy, które umiejętnie łączą budowę nowoczesnych obiektów sportowych z programem rozwoju sportu i rekreacji w regionie.

Gmina Miasto Świdnica dwa lata z rzędu (w 2017 r. i 2018 r.) otrzymała również ogólnopolskie wyróżnienie „Gmina Przyjazna Rowerzystom”. Świdnica uzyskała także nagrody za rozwój turystyki w mieście, a mianowicie „Przyjazna Gmina” i „Turystyczna Usługa i Produkt Roku”.

Pomimo relatywnie dobrze rozwiniętej w Świdnicy bazy sportowo-rekreacyjnej mieszkańcy Miasta podczas warsztatów wskazywali również na pewne braki w tym zakresie. Podkreślano brak dużej sali widowiskowo-sportowej, co ogranicza możliwość organizacji dużych imprez sportowych i kulturalnych. W opinii mieszkańców brakuje również aquaparku, co należy traktować jako przejaw rosnących aspiracji środowisk lokalnych.

Warto również zwrócić uwagę na podnoszony podczas warsztatu oraz wywiadów problem zbyt małej liczby przedsięwzięć adresowanych do seniorów oraz niewystarczającą promocję, zwłaszcza mniejszych imprez sportowych i kulturalnych.

Powyższe uwagi znalazły odzwierciedlenie również w badaniu ankietowym. Wprawdzie dominuje przekonanie o dobrej (51%) dostępności do sportu i rekreacji, niemniej jednak 33% respondentów dostępność tą uważa za średnią. Zapewne wpływ na to mają przedstawione wcześniej powody.

Jednocześnie mieszkańcy wskazali także na inne problemy takie jak: niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży (59%), niezadawalający stan techniczny infrastruktury sportowej (27%), brak organizacji pozarządowych inspirowanych działalnością kulturalną i sportową (22%).

Poza ww. infrastrukturą w 2016 r. na terenie Gminy Miasto Świdnica zlokalizowanych było także 8 parków spacerowo wypoczynkowych o łącznej powierzchni 64,10 ha. na przestrzeni badanych lat widoczna jest stabilizacja w niniejszym zakresie.

Jednocześnie w stosunku do 2014 r. zmniejszyła się liczba i powierzchnia zieleńców. W 2016 r. było ich 10 i zajmowały powierzchnie 4,73 ha., podczas gdy w 2014 r. istniało 16 zieleńców o pow. 12,20 ha.

Pozytywnie natomiast należy ocenić wzrost o ok. 30% powierzchni terenów zieleni osiedlowej. W 2016 r. zieleń ta zajmowała obszar 88,58 ha.

Ostatecznie udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem zwiększył się w analizowanym okresie z 6,6% do 7,2%.

Pewnym problemem może być stopień zagospodarowania terenów rekreacyjnych. Zdaniem ok. 25% ankietowanych brakuje np. ławeczek, co utrudnia korzystanie z tych miejsc.

Zdiagnozowane problemy	Dane statystyczne	Badania ankietowe	Warsztaty	Wywiady
Regres czytelnictwa publicznego	X			
Niedostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych	X	X		
Relatywnie niska aktywność sportowa wśród kobiet	X			

Brak dużej sali widowiskowo-sportowej			X	X
Niedostateczna podaż imprez skierowanych do seniorów		X	X	
Niezadawalający stan techniczny infrastruktury sportowej		X		X
Niezadawalające zaangażowanie organizacji pozarządowych w organizację imprez kulturalnych i sportowych	X	X		
Brak silnego sponsoringu sportowego, kulturalnego			X	
Upadek sportu zawodowego/wyczynowego			X	
Oferta imprez kulturalnych i sportowych dla seniorów nie zawsze odzwierciedla potrzeby i dociera do grupy docelowej			X	
Brak pływalni z atrakcjami			X	

Bezpieczeństwo

Bezpieczeństwo jest jednym z istotnych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców. Należy podkreślić, że poczucie bezpieczeństwa wynika, zarówno z obiektywnych faktów mających odzwierciedlenie w statystykach publikowanych przez policję i straż miejską, jak i z subiektywnych przekonań mieszkańców. Dlatego też analizując niniejszy problem wykorzystano dostępne dane publikowane przez Komendę Powiatową Policji (KPP) w Świdnicy i Straż Miejską w Świdnicy, ale także wyniki badań ankietowych.

Warto zaznaczyć, że KPP w Świdnicy nie prowadzi oddzielnej statystyki dla postępowań i innych przedsięwzięć podejmowanych na terenie Miasta Świdnicy i Gminy Świdnicy. Z oceny policji wynika, że 10 do 15% zdarzeń dotyczy terenów wiejskich, a pozostałe zanotowano w Świdnicy.

Jak wynika z raportu „Ocena stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie miasta Świdnica za 2017 rok” sporządzonego przez Komendę Powiatową Policji w Świdnicy na przestrzeni lat 2014-2017 liczba wszczętych postępowań przygotowawczych zmniejszyła się o ok. 21,8% z 2.170 w roku 2014 do 1.697 w 2017 r. Warto również podkreślić, że w 2017 r. w stosunku do 2016 r. zmniejszyła się także liczba przestępstw stwierdzonych o 10,5% (z 2.010 do 1.800) oraz liczba osób podejrzanych o 2,1% (z 848 do 831). Jednocześnie wzrosła wykrywalność przestępstw o 3,3%.

Tabela 23. Stan przestępczości na terenie Miasta i Gminy Świdnica

Przestępstwa	2014	2015	2016	2017	2014=100
ogółem	2170	1938	1831	1697	78,2

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy.

Ważnych informacji dostarcza analiza przestępczości w siedmiu wybranych kategoriach. Zaznaczyć należy, że są to przestępstwa najczęściej popełniane i jednocześnie dotyczą największej liczby mieszkańców. W rezultacie silnie wpływają one na poczucie bezpieczeństwa. Jak wynika z dostępnych danych najczęściej wszczynano postępowania ze względu na kradzież mienia, kradzież z włamaniem i uszkodzenia mienia. Warto zaznaczyć, że w stosunku do 2016 r. liczba wszczętych postępowań zmniejszyła się we wszystkich siedmiu kategoriach. Największy spadek liczby przestępstw odnotowano w przypadku kradzieży samochodów oraz bójek i pobić. Najwolniej zmniejszała się liczba przestępstw w przypadku przestępstw rozbójniczych, uszkodzeń ciała i kradzieży z włamaniem.

Tabela 24. Przestępczości na terenie Miasta i Gminy Świdnica w 7 wybranych kategoriach

Przestępstwo	Wszczęte			Wskaźnik wykrywalności	
	2016	2017	2016=100	2016	2017
Przestępstwa rozbójnicze	39	34	87,2	85,9	84,8
Bójka i pobicie	28	15	53,6	85,2	85,7
Uszkodzenia ciała	61	53	86,9	87,0	93,8
Kradzież z włamaniem	252	218	86,5	41,6	31,9
Kradzież mienia	457	382	83,6	34,7	43,9
W tym kradzież samochodów	33	14	42,4	34,2	33,3
Uszkodzenia mienia	174	144	82,8	38,0	30,9

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy.

Wpływ na bezpieczeństwo ma nie tylko liczba przestępstw, ale także ich wykrywalności. W stosunku do 2016 r., w 2017 r. wykrywalność wzrosła w przypadku: bójek i pobić, uszkodzeń ciała i kradzieży mienia. Największa wykrywalność przestępstw dotyczy: uszkodzeń ciała (93,8%), bójek i pobić (85,7%) i przestępstw rozbójniczych (84,8%). Relatywnie niska wykrywalność cechuje takie przestępstwa jak: uszkodzenie mienia (30,9%), kradzież z włamaniem (31,9%), kradzież samochodów (33,3%) i kradzież mienia (43,9%).

Warto również zaznaczyć, że w 2017 r. funkcjonariusze policji interweniowali na terenie Miasta 4.898 razy. Odnotowano wówczas m.in. 113 przestępstw narkotykowych, 54 wypadki i 778 kolizji. Najwięcej interwencji miało miejsce przy ul. Westerplatte (303), Rynku (235), ul. Zamenhofs (204), ul. Długiej (158), pl. Grunwaldzkiego (152), ul. Wrocławskiej (147), ul. Strzegomskiej (130), ul. Okrężnej (127) i ul. Prądyńskiego (125). W przypadku ulic Westerplatte, Długiej, Wrocławskiej i Strzegomskiej liczba interwencji w stosunku 2016 r. zmniejszyła się. W pozostałych ww. przypadkach liczba interwencji wzrosła.

Jak wynika z policyjnych statystyk, zwiększoną liczbę interwencji odnotowano zarówno w „starej” części miasta, tj. rynku wraz z przylegającymi ulicami, jak i w okolicach centrów handlowych oraz na terenie osiedli mieszkaniowych.

Głównymi przyczynami interwencji były przede wszystkim: awantury domowe, drobne kradzieże sklepowe, spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych oraz wykroczenia przeciwko mieniu (np. uszkodzanie infrastruktury).

W celu zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom, policjanci w 2017 r. wykonali 8.188 służb, o 396 służb więcej niż w 2016 r.

Na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców wpływają niewątpliwie wykroczenia, które, z uwagi na ich nagminność, stają się społecznie uciążliwe. W 2017 r. na terenie miasta i gminy Świdnica ujawnione zostały 19.823 wykroczenia, z czego 1.777 wykroczeń uznać należy za społecznie uciążliwe.

W relacji do 2015 r. liczba wykroczeń społecznie uciążliwych wzrosła o 27,1%. Niemniej jednak w porównaniu z 2016 r. skala niniejszego zjawiska uległa zmniejszeniu. Wówczas odnotowano 2.444 wykroczenia społecznie uciążliwe.

Tabela 25. Wykroczenia społecznie uciążliwe na terenie miasta i gminy Świdnica

Wykroczenie	2015	2016	2017	2015=100
Przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	229	311	374	163,3
Przeciwko obyczajności publicznej	124	159	220	177,4
Przeciwko urządzeniom użytku publicznego	251	330	195	77,7
Przeciwko przepisom o ochronie przyrody	0	0	1	-
Przeciwko przepisom o ochronie zwierząt	2	3	4	200,0

Przeciwko przepisom ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	792	1641	983	124,1
Razem	1398	2444	1777	127,1

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Świdnicy.

Jak wynika z powyższych danych, najwięcej problemów związanych jest ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych. Dodatkowo spożywanie alkoholu generuje inne patologiczne zachowania, takie jak drobne kradzieże czy też dewastacja mienia.

Z policyjnych analiz wynika, że nasilenie negatywnych zjawisk występuje w piątki, soboty i niedziele po godzinie piętnastej.

Działania policji w zakresie bezpieczeństwa mieszkańców wspierane są w znacznej mierze przez funkcjonariuszy straży miejskiej. W latach 2014-2017 liczba zgłoszeń od mieszkańców do Straży Miejskiej w Świdnicy wzrosła o ponad 38% z 4.796 do 6.647. Z reguły podejmowane interwencje dotyczyły spożywania alkoholu w miejscach objętych zakazem, zakłócania spokoju publicznego, nieobyczajnych wybryków oraz zanieczyszczania miejsc ogólnie dostępnych.

Tabela 26. Interwencje Straży Miejskiej w Świdnicy

Interwencje	2016	2017	Rok 2016 =100
Naruszenie przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	5027	4064	80,8
Naruszenie przepisów w zakresie zakłócania spokoju i porządku publicznego	2101	2435	115,9
Naruszenie przepisów w zakresie obyczajności publicznej	3948	3753	95,1
Naruszenie przepisów w zakresie utrzymania czystości i porządku	795	998	125,5

Źródło: Informacja o wynikach pracy Straży Miejskiej w Świdnicy za 2017 rok.

Jak wynika z dostępnych danych, podobnie jak w przypadku policji, Straż Miejska interweniowała najczęściej w przypadku spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych. Warto jednak zaznaczyć, że w stosunku do 2016 r. liczba interwencji zmniejszyła się o ponad 19%. Powyższe może wynikać, że wzmocnionych działań patroli oraz skuteczniejszemu monitoringowi miejsc narażonych na kumulację negatywnych zjawisk. Wraz ze spadkiem liczby interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu zmniejszyła się również liczba interwencji dotyczących obyczajności publicznej. Niestety, rośnie liczba interwencji związanych z zakłóceniem spokoju i porządku publicznego.

Z informacji Straży Miejskiej wynika, że wykroczeń dopuszczają się niejednokrotnie osoby wykluczone społecznie, niepracujące, żyjące na marginesie społeczeństwa.

Problem bezpieczeństwa poruszany był w trakcie warsztatów oraz w badaniach ankietowych. Mieszkańcy Świdnicy przekonani byli o zbyt małej liczbie patroli policji i Straży Miejskiej, a przyczyn powyższego stanu upatrywali m.in. w istniejących wakatach. Podkreślano również problem niewystarczająco rozbudowanego systemu monitoringu Miasta. Problemem,

zdaniem mieszkańców, jest także zbyt mała liczba miejsc parkingowych, co skutkuje parkowaniem w miejscach niedozwolonych, a to z kolei zagraża bezpieczeństwu, zarówno przechodniów, jak i użytkowników dróg.

Powyższe stwierdzenia znalazły odzwierciedlenie w wynikach badań ankietowych. Ponad 41% badanych średnio oceniło stan bezpieczeństwa publicznego. Niemniej jednak warto podkreślić, że więcej respondentów pozytywnie (41%) niż negatywnie (17%) oceniło stan bezpieczeństwa publicznego w Świdnicy. W świetle badań ankietowych dla mieszkańców Świdnicy największymi problemami odnoszącymi się do sfery bezpieczeństwa są: spożywanie alkoholu w miejscach publicznych (60% wskazań), zagrożenia na drodze (58%) i niewystarczająca liczba patroli policyjnych (48%).

Zdiagnozowane problemy	Dane statystyczne	Badania ankietowe	Warsztaty	Wywiady
Widoczna skala przestępstw związanych z kradzieżą oraz ich relatywnie niska wykrywalność	X			
Wzrost liczby wykroczeń społecznie uciążliwych	X	X		
Znacząca liczba kolizji drogowych	X	X		
Niedostateczna ilość obszaru objętego monitoringiem		X	X	
Brak monitoringu na Osiedlu Młodych (miejscie niebezpieczne)			X	
Niezadawalająca liczba patroli policji		X	X	
Zbyt mała liczba policjantów i strażników miejskich (wakaty)			X	X
Niewystarczająca liczba miejsc parkingowych – auta parkowane w miejscach niedozwolonych tworzą sytuacje niebezpieczne			X	
Mała skuteczność ograniczenia "żebractwa" przez osoby bezdomne			X	
Niewystarczająca liczba wspólnych działań różnych instytucji i organizacji na rzecz poprawy bezpieczeństwa mieszkańców			X	

Aktywność mieszkańców i integracja społeczna na poziomie lokalnym

Aktywność mieszkańców można mierzyć m.in. poprzez ich zaangażowanie w działalność organizacji pozarządowych. Jak wynika z danych GUS, w 2016 r. w Świdnicy miały swoje siedziby 52 fundacje oraz 187 stowarzyszeń i organizacji społecznych. W porównaniu do 2014 r. liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych zwiększyła się o 8,1%, natomiast liczba fundacji o 48,6%.

Tabela 27. Organizacje pozarządowe

Organizacje	2014	2015	2016	2014=100
Fundacje	35	45	52	148,6
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	173	185	187	108,1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne nowo zarejestrowane	10	13	5	50,0
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	35	39	41	117,1

Źródło: BDL GUS.

Pobudzaniu aktywności mieszkańców a jednocześnie integracji społecznej służyć ma „Program Aktywności Lokalnej w Gminie Miasto Świdnica na lata 2016-2020”. Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy. Jego realizacja opiera się na partnerstwie i współpracy z instytucjami i organizacjami wykonującymi na rzecz mieszkańców Świdnicy zadania z zakresu aktywizacji społecznozawodowej.

Jak wynika z informacji z realizacji Programu, aktywizacji społecznej służą następujące działania:

- projekt „Uwierz we własne siły” – projekt był przedmiotem analizy we wcześniejszej części diagnozy;
- praca socjalna – w 2017 r. opieką objęto łącznie 1967 rodzin, w tym 386 rodzin z dziećmi do ukończenia 17 roku życia. Pod szczególnym nadzorem były rodziny z dziećmi wskazane, jako zagrożone przemocą oraz demoralizacją nieletnich;
- wsparcie asystenta rodziny – w 2017 r. ze wsparcia korzystały 94 rodziny. W rodzinach objętych asystenturą przebywało łącznie 160 dzieci oraz 25 dzieci przebywało w pieczy zastępczej. Średni czas pracy asystenta z rodziną wynosił 28 miesięcy. 18 rodzin zakończyło pracę z asystentem rodziny, w tym: 7 rodzin ze względu na zrealizowanie planu pracy, 5 rodzin ze względu na brak współpracy z asystentem, 6 rodzin ze względu na zmianę miejsca zamieszkania, poza Gminę Miasto Świdnica;
- placówki wsparcia dziennego – wsparcie rodziny odbywa się również poprzez objęcie dziecka opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. W 2017 r. Gmina Miasto Świdnica realizację zadania powierzyła w trybie otwartych konkursów ofert 4 organizacjom pozarządowym, zapewniającym opiekę 180 dzieciom i młodzieży, w ramach placówek: Caritas Diecezji Świdnickiej – Placówka Wsparcia Dziennego, dla 30 uczestników, Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Chorych „Serce” – Europejskie Centrum Przyjaźni Dziecięcej-Placówka Wsparcia Dziennego, dla 60 uczestników, Fundacja Pomocy Biednym Dzieciom „Ut Unum Sint” – Placówka Wsparcia Dziennego Świątlica Profilaktyczno-Wychowawcza „Oratorium”, dla 60 uczestników, Fundacja Ziemi Świdnickiej

„SKSK” – Osiedlowy Klub Integracyjny „Zarzecze”, dla 30 uczestników. W 2016 r. w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świdnicy funkcjonowała placówka wsparcia dziennego dla Osiedla Zawiszów, z przeznaczeniem dla 15 uczestników. Siedziba Placówki znajdowała się w budynku Szkoły Podstawowej nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Świdnicy, przy ul. Galla Anonima 1.

W ramach aktywności mieszkańców i integracji społecznej na poziomie lokalnym realizowane były również projekty przez Urząd Miejski w Świdnicy, np.:

- „Akademia wiedzy koniecznej – nowe oblicze szkoły jako Lokalnego Ośrodka Wiedzy i Edukacji” – realizowany przez Szkołę Podstawową nr 2,
- „Aktywny senior polsko-czeskiego pogranicza” – dofinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Programu Współpracy Transgranicznej 2014-2020 Interreg V – A Republika Czeska – Polska. Oś priorytetowa 11.4. Współpraca instytucji i społeczności.

Aktywizacji mieszkańców służy również utworzenie Rady Seniorów. Rada Seniorów w Świdnicy funkcjonuje na podstawie Uchwały Rady Miejskiej w Świdnicy z dn. 31.03.2014 r. Zgodnie z postanowieniami Statutu Rady Seniorów, Rada Seniorów jest organem konsultacyjnym, doradczym i inicjatywnym. W Świdnicy działają również kluby seniora koordynowane i wspierane przez Dzienny Dom „Senior-Wigor” oraz Miejską Bibliotekę Publiczną. Jednak jak wynika z przeprowadzonych wywiadów, wśród organizacji skupiających seniorów widoczna jest tendencja do zamykania się we własnym gronie, co skutkuje brakiem współdziałania. Brakuje również kompleksowego, lokalnego systemu informacji o działaniach kierowanych do seniorów, w rezultacie informacje niniejsze nie docierają do osób mało aktywnych pozostających w domach. Problemem jest także brak lokalnych animatorów aktywności seniorów. Analizując aktywność mieszkańców Świdnicy, należy uwzględnić opinie samych zainteresowanych. Warto zaznaczyć, że mieszkańcy dość krytycznie ocenili zaangażowanie społeczności lokalnej w działania na rzecz Miasta. Z przeprowadzonych ankiet wynika, że ok 52% ankietowanych średnio ocenia zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne Świdnicy. Dalsze 16% badanych uważa wręcz, że zaangażowanie to jest niskie. Równocześnie 27% respondentów uznało poziom udziału mieszkańców w życiu publicznym Miasta za dobry.

Zróżnicowane są również oceny mieszkańców dotyczące żywotności lokalnej tradycji i historii oraz ich znaczenia w życiu codziennym. Około 34% respondentów pozytywnie (dobrze lub bardzo dobrze) ocenia żywotność tradycji. Jednocześnie 21% badanych jest odmiennego zdania. Dla 45% ankietowanych żywotność tradycji i historii jest przeciętna. Powyższe dane prowadzą do wniosku, że dla większości badanych mieszkańców Świdnicy, historia i tradycja nie są dostatecznie silnym spoiwem łączącym ludzi i mobilizującym do wspólnych działań. Może to być więc jedna z przyczyn nieadekwatnego do potrzeb zaangażowania mieszkańców w rozwój miasta i społeczności.

Z przeprowadzonych badań wynika również, iż wśród mieszkańców Świdnicy nie ukształtowały się w należyтым stopniu więzi międzyludzkie integrujące mieszkańców. Dla ponad 48% mieszkańców siła tych więzi jest przeciętna, co w praktyce może oznaczać, że nie ma realnego wpływu na funkcjonowanie mieszkańców. Dalsze 23% badanych oceniło siłę więzi źle, a 5% bardzo źle. Tylko niespełna 25% mieszkańców Świdnicy ocenia te więzi dobrze lub bardzo dobrze.

Jak wynika z przeprowadzonych wywiadów problemem jest także mała integracja międzypokoleniowa mieszkańców Świdnicy, wynikająca m.in. z braku umiejętności komunikacji wzajemnej.

Zdiagnozowane problemy	Dane statystyczne	Badania ankietowe	Warsztaty	Wywiady
Zbyt niskie zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne Miasta		X	X	
Zbyt mała aktywność osób w konsultacjach społecznych dot. ważnych decyzji dla miasta			X	
Niewystarczające działania aktywizujących społeczność lokalną w zakresie współuczestniczenia w rozwiązywaniu problemów najbliższego otoczenia			X	
Relatywnie niski poziom więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców		X		
Zanik lub bardzo mała integracja czy więź społeczna nawet wśród mieszkańców jednej ulicy czy wspólnoty			X	
Niewystarczająca liczba klubów seniora i innych form aktywizacji osób starszych			X	X
Zanik pomocy sąsiedzkiej w zakresie pomocy osobom starszym			X	X
Zbyt mały stopień aktywizacji społecznej osób w wieku 75+			X	
Pejoratywna ocena propozycji działań wśród części społeczności lokalnej przejawiającej postawę postulatywną			X	
Brak własnych propozycji na spędzanie czasu przez osoby 20+			X	
Za mało miejsc rekreacji i zabaw dla dzieci 10+ i młodzieży			X	

Analiza SWOT

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej Gminy Miasto Świdnica oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją. Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- mocnych stron – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należy wykorzystać sprzyjając będą jej rozwojowi;
- słabych stron – uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowiąc będą barierę jej rozwój;
- szans – uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w Świdnicy;
- zagrożeń – uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności miasta, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

W rezultacie SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej w Gminie Miasto Świdnica oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu miasta, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
• Dobrze rozwinięty lokalny rynek pracy • Liczne programy aktywizujące bezrobotnych • Relatywnie wysoka podaż miejsc w przedszkolach • Zwarta i równomiernie rozmieszczona sieć szkół podstawowych • Funkcjonowanie średnich szkół zawodowych i ogólnokształcących • Znajomość środowisk lokalnych i ich problemów przez pracowników samorządowych • Aktywność władz lokalnych w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem • Działający Dzienny Dom „Senior Wigor” • Aktywnie realizowana polityka senioralna • Wysoki poziom usług medycznych świadczonych przez Regionalny Szpital Specjalistyczny „Łatawiec”	• Utrzymujące się niekorzystne trendy demograficzne, skutkujące starzeniem się społeczeństwa • Niedostosowanie ofert pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych, brak zakładu aktywności zawodowej • Występowanie zagrożeń związanych z uzależnieniami zwłaszcza od alkoholu i narkotyków • Niezadawalająca liczba miejsc w żłobkach publicznych, wysokie opłaty w placówkach niepublicznych • Nieadekwatna do potrzeb liczba miejsc w domach pomocy społecznej • Widoczny problem bezdomności • Brak publicznego zakładu opiekuńczo-leczniczego • Problem zaległości czynszowych

• Relatywnie dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej • Rezerwa działek budowlanych, umożliwiającą rozwój budownictwa, w tym komunalnego • Stopniowy wzrost standardu mieszkań komunalnych • Rozwinięta baza sportowa i kulturalna • Dobry dostęp do wydarzeń kulturalnych	• Nieadekwatna do potrzeb mieszkańców liczba mieszkań komunalnych oraz niejednokrotnie niezadawalający stan techniczny budynków i mieszkań • Niezadawalający stan techniczny infrastruktury sportowej • Niedostosowanie obiektów publicznych do potrzeb osób niepełnosprawnych • Niewykorzystany potencjał szkolnictwa zawodowego/branżowego • Niezadawalające zaangażowanie organizacji pozarządowych w organizację imprez kulturalnych i sportowych • Zbyt niskie zaangażowanie mieszkańców w życie publiczne Miasta • Wzrost liczby wykroczeń społecznie uciążliwych • Brak poczucia bezpieczeństwa wśród części mieszkańców
SZANSE	ZAGROŻENIA
• Realizacja polityki prorodzinnej państwa • Rozwój polityki senioralnej • Promowanie włączenia społecznego i przeciwdziałanie ubóstwu • Rozwój szkolnictwa branżowego • Rozwój budownictwa mieszkaniowego w ramach programów rządowych • Rozwój podmiotów ekonomii społecznej	• Trudniejszy dostęp do środków UE • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa • Zapaść służby zdrowia • Ograniczona podaż środków finansowych na edukację • Postępujący odpływ ludności i wynikający z tego wzrost kosztów utrzymania infrastruktury społecznej • Spowolnienie gospodarcze skutkujące wzrostem poziomu bezrobocia • Obniżenie dochodów ludności

Przeprowadzona powyżej syntetyczna analiza SWOT wskazuje na występowanie problemów w sferze społecznej. Zdiagnozowane deficyty ujawniają się w różnych obszarach i dotyczą zarówno niedostatków infrastrukturalnych, jak i problemów zależnych od tzw. czynników miękkich (społecznych).

Jednocześnie jednak Świdnica posiada zauważalny potencjał, który właściwie wykorzystany może przesądzić o rozwoju sfery społecznej w przyszłości. W rezultacie wskazana jest aktywna strategia władz miasta koncentrująca się na wsparciu endogennego potencjału, przy jednoczesnym wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania.

2. Cele i działania

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywizację lokalnych społeczności, poprawę poziomu i jakości życia, co przekłada się na działania na rzecz włączenia społecznego, aktywizacji zawodowej, rozwoju usług społecznych oraz kształtowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty. Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Miasta Świdnica połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić trzy cele strategiczne:

- wsparcie dla rodzin oraz wzmocnienie systemu edukacji.
- aktywna polityka senioralna i włączenie społeczne grup defaworyzowanych.
- podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców.

W ramach poszczególnych celów strategicznych zostały zdefiniowane cele operacyjne oraz działania.

Tabela 28. Zestawienie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań

Cele strategiczne	Cele operacyjne	Działania
1. WSPARCIE DLA RODZIN ORAZ WZMOCNIENIE SYSTEMU EDUKACJI	1.1. Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3	1.1.1. Rozwój usług opieki nad dziećmi do lat 3
		1.1.2. Wsparcie dla rodzin korzystających z niepublicznych placówek opieki
	1.2. Aktywizacja potencjału lokalnego systemu edukacji	1.2.1. Rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych skierowanych do dzieci, w tym z rodzin zagrożonych wykluczeniem
		1.2.2. Wzmocnienie szkolnictwa zawodowego i dostosowanie go do potrzeb rynku pracy
		1.2.3. Wykorzystanie infrastruktury edukacyjnej w okresie wolnym od nauki szkolnej
	1.3. Wsparcie dla rodzin i osób uzależnionych oraz zagrożonych przemocą fizyczną i psychiczną	1.3.1. Opracowanie i wdrażanie programów edukacyjnych – informacyjnych na temat uzależnień
		1.3.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom i wzmocnienie działań profilaktycznych wśród ludzi z różnych grup wiekowych
		1.3.3. Rozwój mieszkalnictwa wspomagane
2. AKTYWNA POLITYKA SENIORALNA I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE GRUP DEFAWORYZOWANYCH	2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałających negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej włączeniu społecznego
		2.1.2. Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych
		2.1.3. Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych
		2.1.4. Rozwój i dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych

		2.1.5. Rozwój działań ograniczających dziedziczenie ubóstwa
		2.1.6. Rozwój polityki senioralnej
	2.2. Wsparcie na rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	2.2.1. Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej
		2.2.2. Rozwój współpracy instytucji i organizacji w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych
		2.2.3. Współpraca z pracodawcami na rzecz aktywizacji zawodowej grup defaworyzowanych
3. PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	3.1. Wzmocnienie kapitału społecznego	3.1.1. Aktywizacja lokalnych społeczności
		3.1.2. Rozwój inicjatyw organizacji pozarządowych na rzecz społeczności lokalnej
		3.1.3. Działania na rzecz ograniczenia depopulacji miasta
		3.1.4. Rozwój oferty kulturalnej i sportowej
	3.2. Budowa/modernizacja infrastruktury społecznej	3.2.1. Rozwój budownictwa komunalnego i modernizacja istniejących budynków i mieszkań
		3.2.2. Budowa, modernizacja i doposażenie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej
	3.3. Poprawa bezpieczeństwa	3.3.1. Rozwój infrastruktury technicznej bezpieczeństwa publicznego, w tym systemów monitoringu
		3.3.2. Współpraca służb mundurowych i społeczności lokalnej na rzecz poprawy bezpieczeństwa
		3.3.3. Aktywizacja lokalnej społeczności w zakresie działań na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego
		3.3.4. Poprawa bezpieczeństwa na drogach

Cel strategiczny 1. Wsparcie dla rodzin oraz wzmocnienie systemu edukacji

Wsparcie dla rodzin jest jednym z fundamentalnych celów zapisanych w niniejszej Strategii. Realizacja celu wymaga podjęcia szeregu inwestycji i to zarówno związanych z rozwojem „twardej” infrastruktury społecznej, jak i z rozwojem infrastruktury „miękkiej”, wspomagającej rodziny na różnych etapach jej funkcjonowania.

Sytuacja ekonomiczna rodzin zależy m.in. od możliwości podejmowania działalności zawodowej przez obojga rodziców. W tym celu należy dążyć do rozwoju systemu opieki nad dziećmi do lat trzech. Inwestycje w niniejszym zakresie winny koncentrować się na wpieraniu oddolnych inicjatyw w zakresie opieki nad dziećmi do lat trzech oraz pomocy finansowej rodzinom, które z uwagi na brak miejsc w żłobkach publicznych zmuszone są korzystać z opieki świadczonej przez placówki prywatne. W przyszłości, należy rozważyć możliwość budowy kolejnego publicznego żłobka.

Realizacja niniejszego celu strategicznego wymaga również wzmocnienia lokalnego systemu edukacji. W tym przypadku priorytetowo traktować należy działania zmierzające do poszerzenia oferty zajęć pozalekcyjnych i pełniejszego wykorzystania infrastruktury edukacyjnej, także w dni wolne od nauki szkolnej. Ważne jest, aby w zajęciach dodatkowych uczestniczyły także dzieci z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym. Pamiętać należy, że wykształcenie stanowi ważny krok w awansie społecznym, ekonomicznym i zawodowym.

Wspierać należy również działania zmierzające do przywrócenia właściwej rangi szkolnictwu zawodowemu i powiązaniu go ze sferą gospodarczą. W tym celu współpracować należy z pracodawcami i innymi instytucjami rynku pracy.

Nie można także zapominać o potrzebie wspierania rodzin i osób zagrożonych uzależnieniami oraz narażonych na przemoc fizyczną lub/i psychiczną. Osoby te powinny zostać objęte specjalistyczną pomocą. Dodatkowo należy rozwijać programy edukacyjne informujące o niebezpieczeństwach związanych z uzależnieniami i przemocą oraz kreujące właściwe postawy wobec niniejszych zjawisk. Wsparcie rodzin wymagać będzie również inwestycji w zakresie rozwoju mieszkalnictwa wspomagane.

Cele operacyjny 1.1. Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że w Świdnicy pomimo zrealizowanych inwestycji nadal występuje niezadawalająca podaż miejsc opieki nad dziećmi do lat 3. Sytuacja ta może negatywnie wpływać na poziom życia rodzin, zwłaszcza w sytuacji, kiedy opieka nad dziećmi do lat trzech skutkuje przynajmniej czasowym pozostawianiem poza rynkiem pracy jednego z rodziców.

W konsekwencji należy podjąć działania zmierzające do poprawy istniejącej sytuacji. Realizacja powyższego celu wymaga podjęcia działań wspierających oddolne inicjatywy w zakresie opieki nad dziećmi do lat trzech. Należy także rozważyć możliwość udzielenia wsparcia finansowego rodzinom korzystającym z niepublicznych placówek opieki. Pomoc ta powinna zostać uzależniona od uzyskiwanych przez rodzinę dochodów.

Należy również rozważyć możliwość budowy kolejnego publicznego żłobka. Inwestycja taka wpisowałaby się w działania zmierzające do ograniczenia postępującego procesu depopulacji Miasta, poprzez stworzenie przyjaznych warunków do życia dla młodych rodzin. Wskazane są również permanentne działania związane z doposażaniem już funkcjonujących placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do lat 3.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 1.1.1. Rozwój usług opieki nad dziećmi do lat 3	• Tworzenie nowych i modernizacja/doposażenie istniejących miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 • Wspieranie oddolnych inicjatyw w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3
Działanie 1.1.2. Wsparcie dla rodzin korzystających z niepublicznych placówek opieki	• Opracowanie i wdrożenie systemu wsparcia finansowego dla rodzin korzystających z niepublicznego systemu opieki nad dziećmi do lat 3

Cel operacyjny 1.2. Aktywizacja potencjału lokalnego systemu edukacji

Sprawny system edukacji stanowi fundament rozwoju społeczeństwa. Umożliwia on zdobycie kwalifikacji niezbędnych do funkcjonowania we współczesnym świecie. Edukacja jest procesem ciągłym, trwającym przez całe życie, dlatego też tak istotne jest zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych na wszystkich szczeblach kształcenia.

Dla zapewnienia wysokiej jakości usług edukacyjnych Gmina Miasto Świdnica powinna rozwijać ofertę zajęć pozalekcyjnych, w tym skierowanych do dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin zagrożonych wykluczeniem. Pamiętać należy, że wykształcenie niejednokrotnie prowadzi do awansu społecznego, a tym samym sprzyja włączeniu społecznemu. Celem podejmowanych działań powinno być nie tylko zdobycie wiedzy, ale również rozwinięcie kompetencji społecznych. Ważna będzie promocja takich postaw, jak zaangażowanie w życie Miasta czy też odpowiedzialność za miejsce zamieszkania. W działania na rzecz poprawy jakości edukacji publicznej należy włączyć mieszkańców Miasta. Mieszkańcy powinni wspierać szkoły w tworzeniu nowoczesnej oferty zajęć pozalekcyjnych.

Dla zapewnienia wysokiej jakości usług edukacyjnych, należy również podejmować działania zmierzające do wzmocnienia oferty edukacyjnej poprzez doposażenie pracowni przedmiotowych. Wskazane jest także objęcie opieką dzieci i młodzieży o wybitnych uzdolnieniach. Powinno się promować i wspierać lokalne talenty, m.in. poprzez system stypendialny.

Ważnym problemem, z jakim będą musiały się zmierzyć władze Świdnicy jest przywrócenie właściwej rangi szkolnictwu zawodowemu. Niestety, ogólnokrajowa polityka edukacyjna sprawiła, że szkolnictwo to przez długie lata przeżywało regres. Skutki tego zauważalne są na rynku pracy w postaci braku wykwalifikowanych pracowników, zwłaszcza w przemyśle i tzw. zawodach rzemieślniczych. Zmiana powyższej sytuacji wymaga przywrócenia właściwego statusu szkolnictwu zawodowemu. Szkolnictwo zawodowe powinno być przedmiotem wsparcia ze strony władz lokalnych. Władze Świdnicy winny uczestniczyć w działaniach informacyjnych i promocyjnych zmierzających do poprawy wizerunku szkolnictwa zawodowego.

Osiągnięcie zamierzonego celu wymaga współpracy władz samorządowych (różnych szczebli) szkół oraz przedsiębiorców, którzy to powinni mieć wpływ na kierunki kształcenia. Współpraca ta pozwoli dostosować profil kształcenia do potrzeb rynku pracy.

Jednocześnie zdając sobie sprawę z licznych zagrożeń społecznych należy dążyć do wzmocnienia roli wychowawczej szkół. W tym celu wskazane jest pełniejsze wykorzystanie potencjału szkół i nauczycieli, m.in. poprzez szerszy dostęp do infrastruktury edukacyjnej w okresie wolnym od nauki szkolnej.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 1.2.1. Rozwój oferty zajęć poza lekcyjnych skierowanych do dzieci,	• Rozwój zajęć dodatkowych zgodnie z istniejącym zapotrzebowaniem, wspieranie i motywowanie uczniów do rozwoju zainteresowań i uzdolnień

w tym z rodzin zagrożonych wykluczeniem	• Doposażenie szkół np. pracowni przedmiotowych • Wycieczki do parków wiedzy, parków technologicznych, udział w warsztatach organizowanych przez Uczelnie • Udział w warsztatach organizowanych przez instytucje kultury
Działanie 1.2.2. Wzmocnienie szkolnictwa zawodowego i dostosowanie go do potrzeb rynku pracy	• Promocja szkolnictwa zawodowego • Wspólne programy edukacyjne tworzone przez szkoły i przedsiębiorców
Działanie 1.2.3. Wykorzystanie infrastruktury edukacyjnej w okresie wolnym od nauki szkolnej	• Tworzenie kół zainteresowań • Propagowanie gier planszowych wśród dzieci i młodzieży • Modernizacja/doposażanie istniejących obiektów oświatowych

Cel operacyjny 1.3. Wsparcie dla rodzin i osób uzależnionych oraz zagrożonych przemocą fizyczną i psychiczną

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że na terenie Świdnicy występują jednostki oraz rodziny zagrożone uzależnieniami oraz przemocą fizyczną i psychiczną. Stan ten musi ulec zmianie, jednak żeby to nastąpiło konieczne jest wsparcie (rodzin i jednostek) ze strony władz lokalnych i organizacji pozarządowych.

W pierwszej kolejności konieczne jest opracowanie, a następnie wdrożenie programów edukacyjno-informacyjnych na temat uzależnień. Adresatem tych programów powinni być mieszkańcy ze wszystkich grup wiekowych, jednak w szczególności winny one dotrzeć do dzieci i młodzieży szkolnej. Informacje o programach powinny być dostępne w szkołach, jednostkach służby zdrowia, MOPS-ie oraz w mediach społecznościowych.

Po drugie, należy rozwinąć profilaktykę antyalkoholową i antynarkotykową skierowaną do różnych grup wiekowych. Działaniom tym służyć może rozwój poradnictwa specjalistycznego oraz tworzenie punktów wsparcia. Jednocześnie pamiętać należy, że ważną rolę w przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom społecznym powinna odgrywać rodzina. Dodatkowo wskazane jest motywowanie rodziców i rodzin do korzystania z poradnictwa i szkoleń w zakresie spraw wychowawczych, problemów związanych z uzależnieniami i przemocą domową. Powinno się również wspierać (w tym poprzez współorganizację imprez promujących) zdrowy styl życia, wolny od używek, agresji i przemocy.

Po trzecie, wsparcie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym powinno się odbywać poprzez rozwój mieszkalnictwa wspomaganego. Istotne znaczenie może mieć budowa mieszkań socjalnych, chronionych i treningowych. Adresatem przedsięwzięcia będą osoby o najniższych dochodach oraz osoby, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność, chorobę, zagrożenie przemocą potrzebują wsparcia. Standard i lokalizacja mieszkań powinny zapewnić warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w tym integrację ze społecznością lokalną.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 1.3.1. Opracowanie i wdrażanie programów edukacyjnych – informacyjnych na temat uzależnień	• Opracowanie programów edukacyjnych • Organizacja prelekcji na temat uzależnień
Działanie 1.3.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom i wzmocnienie działań profilaktycznych wśród ludzi z różnych grup wiekowych	• Organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych
Działanie 1.3.3. Rozwój mieszkalnictwa wspomaganego	• Budowa mieszkań wspomaganych

Cel strategiczny 2. Aktywna polityka senioralna i włączenie społeczne grup defaworyzowanych

Przeprowadzona diagnoza wykazała, że w Świdnicy widoczne są problemy wynikające z zachodzących procesów demograficznych, skutkujących m.in. starzeniem się społeczeństwa. W rezultacie w niniejszej Strategii wskazano na potrzebę wzmocnienia działań związanych z realizacją polityki senioralnej oraz dążących do włączenia społecznego grup defaworyzowanych.

Kluczowym zadaniem służącym realizacji niniejszego celu strategicznego będzie budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej sprzyjającej włączeniu społecznemu, a zwłaszcza obiektów służących ochronie zdrowia i opiece nad osobami niesamodzielnymi. Rozwojowi infrastruktury towarzyszyć będą działania zmierzające do poprawy dostępności do wysokiej jakości usług zdrowotnych, w tym świadczonych przez lekarzy specjalistów.

Jednocześnie Miasto wspierać będzie także inicjatywy z zakresu profilaktyki zdrowotnej. Skoordynowana profilaktyka zdrowotna pozwoli nie tylko określić stan zdrowia mieszkańców, ale również będzie punktem wyjścia do wskazania dalszych działań.

Miarą rozwoju cywilizacyjnego społeczeństwa jest stosunek władz i mieszkańców do grup zagrożonych wykluczeniem ekonomicznym, społecznym i technologicznym. Zachodzące przemiany demograficzne sprawiają, że opieka nad seniorami staje się istotnym wyzwaniem, przed jakim stają lokalne społeczności. Zwieńczeniem działań realizowanych w ramach niniejszego celu powinien być rozwój systemu opieki nad seniorami i osobami niesamodzielnymi.

Równocześnie należy opracować i prowadzić szeroko rozumianą politykę senioralną, zmierzającą do włączenia seniorów w życie i rozwój Miasta, poprzez m.in. uwolnienie i właściwe wykorzystanie potencjału tej grupy.

Ważnym zadaniem będzie również wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem na rynku pracy. Realizacja tego celu wymaga współpracy władz lokalnych z przedsiębiorcami i innymi instytucjami rynku pracy. Istotnym zadaniem będzie także wspieranie (w ramach obowiązującego prawa) podmiotów ekonomii społecznej, gdyż to one niejednokrotnie dają możliwość aktywizacji zawodowej osób najbardziej oddalonych od rynku pracy.

Cel operacyjny 2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałających negatywnym zjawiskom społecznym

Realizacja powyższego celu wymaga, z jednej strony rozwoju infrastruktury społecznej sprzyjającej włączeniu społecznemu, a z drugiej strony zwiększenia zakresu i jakości usług skierowanych do mieszkańców. Ważną rolę w niniejszym zakresie pełnić powinny np. instytucje kultury oraz centra integracji społecznej (CIS).

Istotne miejsce w przedmiotowej Strategii zajmuje szeroko rozumiana polityka zdrowotna, obejmująca, zarówno profilaktykę zdrowotną, jak i poprawę dostępności do usług świadczonych przez placówki medyczne.

Profilaktyka zdrowotna realizowana będzie przede wszystkim poprzez działania obejmujące edukację zdrowotną, połączoną z monitoringiem zdrowia. Badania te pozwolą określić stan zdrowia mieszkańców i będą punktem wyjścia do wskazania dalszych działań. W ramach profilaktyki zdrowotnej należy także podejmować działania promujące aktywność ruchową wśród lokalnej społeczności.

Powyższym działaniom towarzyszyć powinny inwestycje w służbę zdrowia, tak aby poprawić dostępność oraz jakość usług świadczonych przez zakłady opieki medycznej. Większy nacisk powinien zostać położony na poprawę dostępu do lekarzy specjalistów.

Jednocześnie należy dołożyć starań, aby usługi publiczne były dostosowane do potrzeb i możliwości osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. Realizacja niniejszego celu wymaga nie tylko rozwoju samych usług, ale także podjęcia działań zmierzających do uwzględnienia zmian technicznych, dostosowujących obiekty budowlane oraz całą przestrzeń do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania w ramach niniejszego celu winny również zmierzać do zapewnienia godnego życia grupom zagrożonym marginalizacją, w tym seniorom i osobom niepełnosprawnym oraz osobom, które potrzebują stacjonarnej długoterminowej opieki medycznej a nie wymagają hospitalizacji. Wsparcie może występować między innymi w formie opieki w domach pomocy społecznej, usług medycznych świadczonych w zakładach opiekuńczo-leczniczych oraz opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób niepełnosprawnych. W tym celu należy podjąć działania ukierunkowane na stworzenie programu w zakresie opieki wytchnieniowej oraz na utworzenie na terenie powiatu świdnickiego zakładu opiekuńczo-leczniczego przez podmioty wymienione art. 4 ustawy z 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej. Należy także rozważyć budowę domu pomocy społecznej (DPS). Wskazane byłoby również rozważenie wprowadzenia systemu wsparcia dla osób i rodzin korzystających z usług opiekuńczych placówek niepublicznych.

W ramach niniejszego celu należy także podejmować działania zmierzające do eliminacji lub znaczącej reedukacji skali zjawiska wykluczenia społecznego oraz ubóstwa. Zwłaszcza należy przeciwdziałać tzw. zjawisku „dziedziczenia biedy”. Realizacja celu wymaga koncentracji na wsparciu reintegracyjnym dla osób pozostających długotrwale bez pracy (w tym

z najniższymi kwalifikacjami) oraz osób uzależnionych. Wskazane grupy społeczne są zwykle najbardziej narażone na pozostawianie poza głównym nurtem aktywności społecznej. Ważną, pośrednią rolę w zakresie przeciwdziałania ubóstwu powinien pełnić sektor edukacyjny. Wykształcenie może być „kluczem” do wyrwania się z tzw. „kręgu biedy”.

Beneficjentem usług społecznych powinni być wszyscy mieszkańcy miasta, w tym w szczególności seniorzy. Troska o nich nie może ograniczać się wyłącznie do zapewnienia opieki. Działania podjęte w ramach niniejszego celu powinny również zmierzać do ich aktywizacji. Należałoby przygotować dopasowaną do ich potrzeb ofertę kulturalną, edukacyjną i sportową. W celu poprawy efektywności powyższych działań należałoby opracować strategię wsparcia osób w wieku senioralnym, chorych i niepełnosprawnych. Strategia taka ułatwiłaby również koordynację działań prowadzonych przez organizacje i instytucje działające na rzecz niniejszych osób.

W ramach polityki senioralnej należałoby również kreować pozytywny wizerunek osób starszych, aktywnych fizycznie, psychicznie i społecznie oraz wspierać inicjatywy samopomocowe i inne formy aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 2.1.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej włączeniu społecznego	• Budowa/rozbudowa/modernizacja infrastruktury społecznej sprzyjającej włączeniu społecznemu
Działanie 2.1.2. Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych	• Organizowanie i wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych • Popraw dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych • Edukacja na rzecz zdrowego stylu życia
Działanie 2.1.3. Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych	• Identyfikacja potrzeb w zakresie opieki nad seniorami i osobami niepełnosprawnymi • Rozwój systemu opieki dziennej nad osobami niesamodzielnymi • Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania
Działanie 2.1.4. Rozwój i dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych	• Likwidacja barier architektonicznych • Dostosowanie przestrzeni publicznej i obiektów użyteczności publicznej do potrzeb i możliwości osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności
Działanie 2.1.5. Rozwój działań ograniczających dziedziczenie ubóstwa	• Rozwój oferty edukacyjnej • Opracowanie programów aktywizujących osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych
Działanie 2.1.6. Rozwój polityki senioralnej	• Utworzenie lokalnego systemu informacji o działaniach skierowanych do seniorów • Podjęcie działań zmniejszających e-wykluczenie wśród mieszkańców a zwłaszcza seniorów • Edukacja i integracja międzypokoleniowa

Cel operacyjny 2.2. Wsparcie na rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że nie wszyscy mieszkańcy Świdnicy stali się beneficjentami wzrostu gospodarczego. Nadal są osoby funkcjonujące poza rynkiem pracy, narażone na marginalizację i wykluczenie społeczne. Niejednokrotnie są to osoby oddalone od rynku pracy, których aktywizacja wymaga zastosowania specjalnych narzędzi wsparcia.

Pomoc taką mogą zaoferować podmioty ekonomii społecznej. Jednak aby mogły one sprawnie działać na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem, same powinny stać się beneficjentem wsparcia. Rozważyć należy w szczególności utworzenie w Świdnicy zakładu aktywności zawodowej, który aktywizowałby zawodowo osoby o największym stopniu niepełnosprawności. Wskazane byłoby także objęcie interwencjonizmem lokalnym (w ramach obowiązującego prawa) innych podmiotów ekonomii społecznej, a zwłaszcza spółdzielni socjalnych.

Jednocześnie należy podejmować również inne działania zmierzające do aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Przykładem może być rozwój oferty szkoleniowej. Działania w niniejszym zakresie winny w pierwszej kolejności skoncentrować się na określeniu deficytowych kwalifikacji występujących w Świdnicy. Następnie należy przygotować, we współpracy z pracodawcami i organizacjami pozarządowymi, ofertę szkoleń skierowanych do osób bezrobotnych, podnoszących ich kwalifikacje i umiejętności zawodowe. Ważna będzie również współpraca z pracodawcami w zakresie dostosowania ofert pracy do potrzeb grup defaworyzowanych.

Powinno się także podjąć działania koordynujące funkcjonowanie poszczególnych podmiotów na rynku pracy. Działania, tych podmiotów muszą mieć charakter komplementarny, gdyż tylko wówczas może nastąpić zjawisko synergii.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 2.2.1. Wsparcie dla tworzenia i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej	• Pobudzanie aktywności trzeciego sektora • Utworzenie zakładu aktywności zawodowej • Promocja wolontariatu
Działanie 2.2.2. Rozwój współpracy instytucji i organizacji w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych	• Szkolenia podnoszące wiedzę i umiejętności, w tym kwalifikacje zawodowe mieszkańców w różnym wieku • Wsparcie dla samozatrudnienia
Działanie 2.2.3. Współpraca z pracodawcami na rzecz aktywizacji zawodowej grup defaworyzowanych	• Współorganizacja szkoleń i kursów zawodowych • Współtworzenie miejsc pracy dla grup defaworyzowanych

Cel strategiczny 3. Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców

Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców stanowi istotę działań władz lokalnych. Cel ten może być osiągnięty poprzez realizację wielowymiarowej polityki i przy zastosowaniu szerokiego spektrum instrumentów wsparcia.

Wzmocnieniu musi ulec kapitał społeczny, mieszkańcy w większym stopniu powinni angażować się w działania na rzecz rozwiązywania istotnych problemów społecznych. Szczególną wagę należy przywiązywać do funkcjonowania organizacji pozarządowych. Organizacjom tym winno się delegować uprawnienia z zakresu zadań publicznych.

Podniesienia poziomu i jakości życia nie da się osiągnąć bez inwestycji w rozwój infrastruktury sportowej i kulturalnej, a także bez rozszerzenia oferty instytucji kultury oraz klubów i ośrodków sportowych. Należy dążyć do poprawy funkcjonalności obecnych i budowy nowych obiektów, w tym sali widowiskowo-sportowej, w której mogłyby się odbywać duże widowiska sportowe i imprezy kulturalne.

Konieczne będą także inwestycje związane z budową i modernizacją budynków i mieszkań komunalnych. Jednak aby to osiągnąć poprawie musi ulec płatności czynszów oraz redukcja istniejącego zadłużenia. Bez uporania się z niniejszym problemem nie uda się uwolnić dodatkowych środków na inwestycje w rozwój zasobów komunalnych.

Kolejnymi działaniami będą również inwestycje zmierzające do poprawy bezpieczeństwa w Świdnicy. Inwestycje te koncentrować się powinny na rozbudowie infrastruktury służącej bezpieczeństwu (np. monitoringu) oraz poprawie bezpieczeństwa na drogach. Jednocześnie należy wspierać działania polegające na współpracy mieszkańców ze służbami mundurowymi.

Cel operacyjny 3.1. Wzmocnienie kapitału społecznego

Poziom i jakość życia mieszkańców nie zależy wyłącznie od działań władz lokalnych i przedsiębiorców, ale także od aktywności lokalnej społeczności, która wynika z poziomu kapitału społecznego.

Świdnica powinna wspierać inicjatywy społeczno-kulturalne służące aktywizacji jej mieszkańców. Aktywizacja musi objąć w pierwszej kolejności biernych mieszkańców, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jednak ostatecznie podmiotem aktywizacji i integracji muszą być wszyscy mieszkańcy Świdnicy w tym seniorzy, młodzież i osoby niepełnosprawne. Priorytetem winna stać się integracja międzypokoleniowa.

Odzwierciedleniem aktywności społecznej jest rozwój organizacji pozarządowych (NGO), w tym fundacji i stowarzyszeń. Organizacje pozarządowe działają blisko społeczeństwa, a tym samym mogą efektywnie realizować wybrane zadania publiczne. W rezultacie są one kluczowym ogniwem integrującym miejscową społeczność.

W ramach niniejszego priorytetu należy, z jednej strony wzmacniać już istniejące i aktywnie działające organizacje pozarządowe, a z drugiej strony wskazane byłoby stworzenie warunków dla rozwoju nowych NGO. Aktywnym organizacjom należałoby powierzać zadania publiczne. Szczególne wsparcie należy kierować do organizacji realizujących projekty skierowane równocześnie do różnych grup wiekowych, umożliwiających budowę więzi międzypokoleniowych.

Jednocześnie organizacje pozarządowe powinny w szerszym niż obecnie zakresie inicjować działania zmierzające do wzbogacenia oferty kulturalnej i sportowej dostępnej dla mieszkańców Miasta. Docelowo organizacje pozarządowe powinny przejąć rolę współanimatorów życia kulturalnego i sportowego.

Poprawie musi ulec również polityka informacyjna o wydarzeniach kulturalnych i sportowych. Należy wprowadzić zasady systematycznego (w różnych formach) informowania mieszkańców o zbliżających się działaniach kulturalnych i sportowych.

Powinno się również wspierać i promować lokalnych artystów, a także w szerszym zakresie angażować wykształconych artystów w pracę z młodzieżą, w tym również z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 3.1.1. Aktywizacja lokalnych społeczności	• Organizacja i wspieranie wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych organizowanych przez mieszkańców • Wspieranie i rozwój inicjatyw społeczno-kulturalnych służących aktywizacji mieszkańców miasta • Wspieranie projektów międzypokoleniowych mających na celu budowanie więzi społecznych

Działanie 3.1.2. Rozwój inicjatyw organizacji pozarządowych na rzecz społeczności lokalnej	• Wsparcie organizacyjne dla organizacji pozarządowych • Przekazywanie zadań publicznych do realizacji organizacjom pozarządowym • Wspieranie w tym finansowe, działań na rzecz lokalnej społeczności realizowanych przez NGO
Działanie 3.1.3. Działania na rzecz ograniczenia depopulacji miasta	• Rozwój usług społecznych • Pozyskiwanie inwestorów oferujących miejsca pracy dla osób z wyższym wykształceniem
Działanie 3.1.4. Rozwój oferty kulturalnej i sportowej	• Organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych • Wsparcie dla tworzenia miejsc pracy dla lokalnych animatorów kultury

Cel operacyjny 3.2. Budowa/modernizacja infrastruktury społecznej

Rozwój infrastruktury społecznej wymaga uwzględnienia szerokiego spektrum potrzeb, do których zaliczyć należy inwestycje w infrastrukturę mieszkaniową, kulturalno-rozrywkową, sportową i rekreacyjną. Inwestycje te nie tylko powinny ułatwić dostęp mieszkańcom Miasta do infrastruktury społecznej, ale również zracjonalizować koszty korzystania z niej.

Realizacja niniejszego celu wymaga w pierwszej kolejności opracowania kompleksowego planu rozwoju budownictwa komunalnego i modernizacji istniejącego zasobu mieszkaniowego. W zależności od potrzeb i możliwości finansowych Gminy Miasta Świdnicy wskazane są nowe inwestycje budowlane zmierzające do powiększenia nowoczesnego zasobu komunalnego Miasta, przy jednoczesnej stopniowej prywatyzacji zasobów generujących nadmierne obciążenia finansowe. Nowe mieszkania w pierwszej kolejności powinny trafić do:

- młodych małżeństw, które mają ograniczoną zdolność kredytową,
- osób o kwalifikacjach pożądanых z punktu widzenia rozwoju Świdnicy, którzy mogliby tworzyć klasę kreatywną.

W ramach działań należy również przeprowadzić kompleksową modernizację istniejącej tkanki mieszkaniowej. Odnowie budynków musi towarzyszyć remont podwórek. Równocześnie wskazana jest także kontynuacja polityki mieszkaniowej polegającej na odzyskiwaniu i scalaniu mieszkań, a następnie ich sprzedaży w przetargach nieograniczonych. Dotyczy to mieszkań w dawnych kamienicach mieszczańskich.

Ważną kwestią wymagającą rozwiązania jest problem zaległości czynszowych. Problem ten uznać należy za kluczowy z punktu widzenia polityki mieszkaniowej Świdnicy. Zaległości czynszowe nie tylko generują bieżące koszty (np. konieczność ponoszenia opłat za najemców za media), ale także ograniczają możliwości inwestycyjne Miejskiego Zarządu Nieruchomości (i całego Miasta). Należy spodziewać się, że problem będzie narastać, zwłaszcza że zachowanie właściwego standardu tkanki mieszkaniowej wymaga podniesienia podstawowej stawki czynszu.

Rozwiązanie niniejszego problemu wymaga wielokierunkowych działań. Po pierwsze należy kontynuować politykę porozumień z najemcami. Rozwiązanie to wiąże się z reguły z umorzeniem części zobowiązań (np. odsetek). Po drugie należy dążyć do eksmisji mieszkańców, zalegających z opłatami i niewykazujących chęci współpracy. Rozwiązanie niniejsze wymaga jednak powiększenia zasobu lokali socjalnych. Osobnym problemem jest sytuacja osób samotnych, których nie stać na utrzymanie zajmowanego mieszkania. W tym przypadku należy usprawnić system zamiany mieszkań.

Inwestycje w rozwój infrastruktury społecznej winny obejmować również budowę i modernizację infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej. W przyszłości rozważyć można budowę wielofunkcyjnej sali widowiskowo-sportowej, która umożliwi organizację dużych imprez sportowych i kulturalnych.

Jednocześnie należy prowadzić systematyczne działania w zakresie doposażenia już funkcjonujących instytucji kultury i klubów sportowych.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 3.2.1. Rozwój budownictwa komunalnego i modernizacja istniejących budynków i mieszkań	• Uporządkowanie i poprawa estetyki przestrzeni publicznej • Opracowanie nowych zasad przyznawania mieszkań komunalnych • Budowa mieszkań komunalnych • Usprawnienie systemu zamiany mieszkań
Działanie 3.2.2. Budowa, modernizacja i doposażenie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	• Budowa i modernizacja towarzyszącej obiektom oświatowym infrastruktury sportowo-rekreacyjnej • Budowa i modernizacja obiektów kultury oraz sportowych i rekreacyjnych • Doposażenie istniejących obiektów kultury oraz sportowych i rekreacyjnych • Likwidacja barier architektonicznych

Cel operacyjny 3.3. Poprawa bezpieczeństwa

Realizacja działań zmierzających do poprawy bezpieczeństwa w Świdnicy musi być prowadzona wielotorowo.

Po pierwsze, należy wzmocnić monitoring przestrzeni publicznej, poprzez instalację (w miarę możliwości) kamer oraz częstsze patrole służb mundurowych.

Po drugie, należy przeprowadzić działania zmierzające do zwiększenia aktywności mieszkańców. Mieszkańcy muszą w większym niż obecnie stopniu przejąć odpowiedzialność za przestrzeganie porządku. W tym zakresie konieczna jest stała współpraca pomiędzy mieszkańcami a policją i strażą miejską.

Konieczna jest również poprawa bezpieczeństwa na drogach. Wymaga to inwestycji w rozbudowę i modernizację dróg wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Wskazana jest dalsza budowa/modernizacja chodników, ścieżek rowerowych, przejść dla pieszych, a w uzasadnionych przypadkach również sygnalizacji świetlnej. Pożądane jest również upowszechnienie urządzeń spowalniających ruch, zwłaszcza w pobliżu placówek oświatowych, budynków użyteczności publicznej i miejsc handlowych.

Działania	Przykładowe projekty
Działanie 3.3.1. Rozwój infrastruktury technicznej bezpieczeństwa publicznego, w tym systemów monitoringu	• Rozwój monitoringu
Działanie 3.3.2. Współpraca służb mundurowych i społeczności lokalnej na rzecz poprawy bezpieczeństwa	• Zwiększenie liczby patroli służb mundurowych
Działanie 3.3.3. Aktywizacja lokalnej społeczności w zakresie działań na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa i porządku publicznego	• Organizacja regularnych spotkań służb mundurowych z mieszkańcami poszczególnych ulic
Działanie 3.3.4. Poprawa bezpieczeństwa na drogach	• Budowa, przebudowa, remonty dróg gminnych • Rozbudowa sieci chodników i dróg rowerowych • Budowa, przebudowa, modernizacja urządzeń bezpieczeństwa ruchu drogowego (np. przejść dla pieszych, pieszko-rowerowych, sygnalizacji świetlnej, urządzeń monitorujących i spowalniających ruch, miejsc postojowych)

3. Analiza komplementarności z dokumentami strategicznymi

Poniżej dokonano powiązania przyjętych celów strategicznych ze Strategią Rozwoju Miasta Świdnica 2017-2023, Strategią Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r. i Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030.

Komplementarność zaproponowanych kierunków działań wobec wspomnianych dokumentów zawiera poniższa tabela.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasto Świdnica na lata 2019 - 2025	Strategia Rozwoju Miasta Świdnica 2017 - 2023	Strategia Rozwoju Aglomeracji Wałbrzyskiej z perspektywą do 2030 r	Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030
Cel strategiczny 1. Wsparcie dla rodzin oraz wzmocnienie systemu edukacji	Cel priorytetowy 4. Inwestycje w transport i przestrzeń publiczną Cel priorytetowy 5. Wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez rozwój polityki społecznej	Cel strategiczny 1. Trwały i odpowiedzialny rozwój gospodarczy Cel strategiczny 2. Rewitalizacja	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego
Cel strategiczny 2. Aktywna polityka senioralna i włączenie społeczne grup defaworyzowanych	Cel priorytetowy 1. Świdnica prężnym i nowoczesnym ośrodkiem gospodarczym i turystycznym Cel priorytetowy 5. Wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez rozwój polityki społecznej	Cel strategiczny 1. Trwały i odpowiedzialny rozwój gospodarczy Cel strategiczny 2. Rewitalizacja	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych Cel strategiczny 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego
Cel strategiczny 3. Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców	Cel priorytetowy 3. Systematyczne zwiększanie poziomu bezpieczeństwa i jakości środowiska naturalnego	Cel strategiczny 2. Rewitalizacja	Cel strategiczny 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych Cel strategiczny 3.

	Cel priorytetowy 4. Inwestycje w transport i przestrzeń publiczną Cel priorytetowy 5. Wzmocnienie kapitału ludzkiego poprzez rozwój polityki społecznej		Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego Cel strategiczny 5 Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu
--	---	--	---

4. Założenia systemu realizacji Strategii

4.1. Instytucjonalizacja

Aby narzędzie, jakim jest Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasto Świdnica na lata 2019-2025, mogło być określane mianem skutecznego – musi zostać logistycznie wdrażane do realizacji. Konieczne jest zatem wyznaczenie lidera, który będzie pracował nad komunikacją, motywacją i kształtem realizacji zapisów. Zgodnie z art. 110 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2018r., poz. 1508 z późn. zm.) ośrodek pomocy społecznej koordynuje realizację strategii. W związku z powyższym liderem i koordynatorem wszelkich działań związanych z realizacją Strategii jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy. Głównym partnerem w jej realizacji jest Wydział Polityki Społecznej i Spraw Socjalnych Urzędu Miejskiego w Świdnicy.

Rysunek 3. Podmioty zaangażowane w zarządzanie strategią

Wdrażanie Strategii to etap polegający, przede wszystkim, na realizacji działań, zarządzaniu zmianą oraz koordynacji współpracy. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział pozostałych wydziałów oraz jednostek organizacyjnych Urzędu Miejskiego w Świdnicy, pozostałych instytucji publicznych funkcjonujących na terenie miasta, mieszkańców oraz partnerów społeczno-gospodarczych, w tym, przede wszystkim, organizacji pozarządowych.

Podstawowymi instrumentami wdrażania Strategii będą:

- lokalne programy pomocy społecznej np.: Program Wspierania Rodziny w Gminie Miasto Świdnica na lata 2018-2020, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Miasto Świdnica na lata 2016-2020, Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Świdnica na lata 2015-2024, Świdnicka Karta Seniora, Program Aktywności Lokalnej w Gminie Miasto Świdnica na lata 2016-2020;

- inne gminne programy i strategie np.: Strategia Rozwoju Miasta Świdnica na lata 2017-2023, Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Miasto Świdnica na lata 2015-2024,
- Wieloletnia Prognoza Finansowa;
- Budżet Gminy Miasto Świdnica.

Na etapie wdrażania Strategii istotne znaczenie mieć będzie:

- rozpowszechnienie treści strategii (celów strategicznych i operacyjnych oraz działań);
- uwzględnianie zapisów Strategii w polityce finansowej Miasta;
- współpraca poszczególnych wydziałów Urzędu, jednostek organizacyjnych, instytucji publicznych, mieszkańców oraz partnerów na rzecz realizacji celów Strategii.

4.2. Ramy finansowe

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasto Świdnica na lata 2019-2025 jest jej finansowanie oraz pozyskanie i zabezpieczenie środków finansowych na realizację zaplanowanych działań i projektów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- budżet Gminy Miasto Świdnica,
- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego,
- środki finansowe pozyskiwane przez organizacje pozarządowe
- środki własne podmiotów uczestniczących w realizacji Strategii.

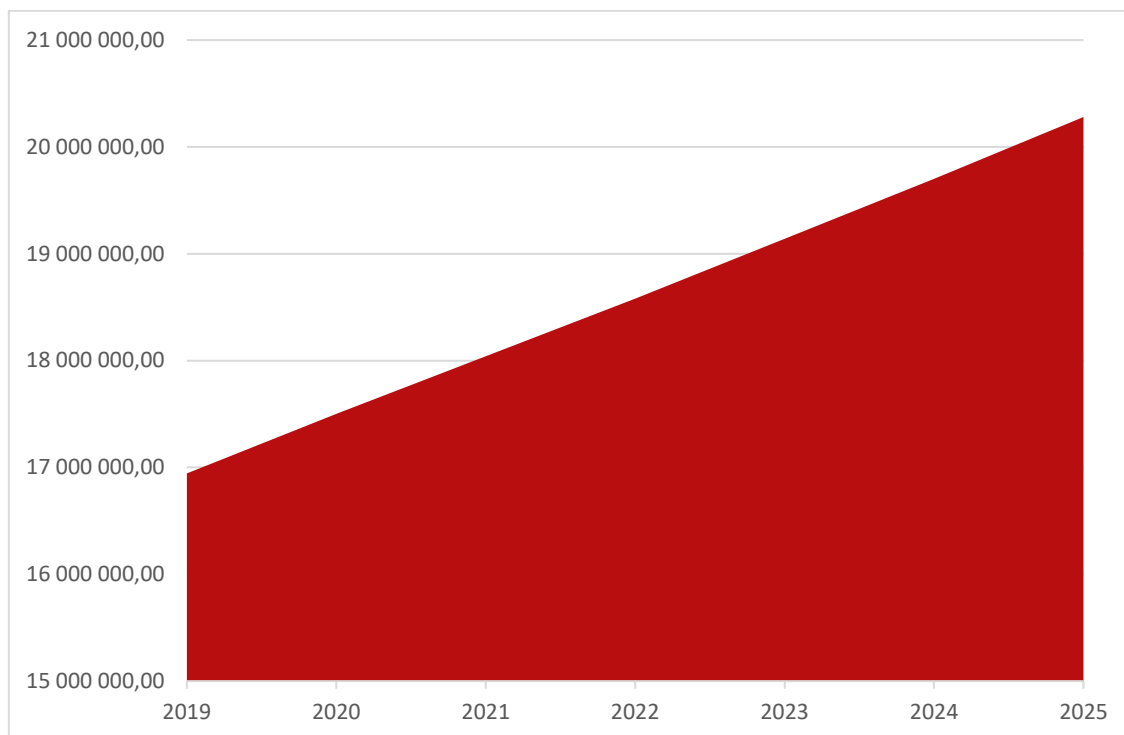
Skuteczność wyznaczonych działań zależy, zarówno od środków finansowych posiadanych przez miasto, jak i efektywności w ich dalszym pozyskiwaniu. Dobrze opracowana Strategia jest podstawą skutecznego pozyskiwania środków finansowych z budżetu państwa i funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów ze sfery społecznej, dla których stanowi potencjalne uzasadnienie. Jako uzupełnienie środków miejskich należy wskazać aktywną współpracę z partnerami społecznymi, w tym organizacjami pozarządowymi, które niejednokrotnie mają szersze możliwości ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe.

Pomimo mnogości potencjalnych źródeł finansowania działań przewidzianych w niniejszej Strategii, należy przypuszczać, iż większość projektów społecznych będzie realizowana ze środków własnych Gminy Miasto Świdnicy. W związku z powyższym budżet Miasta stanowi główne i podstawowe źródło finansowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasto Świdnica na lata 2019-2025. Zgodnie z zapisami uchwały nr III/17/18 Rady Miejskiej w Świdnicy z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miasto Świdnicy na realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia, polityki

społecznej oraz pomocy społecznej w latach 2019-2025, zostały zaplanowane środki w łącznej wysokości 130 185 252,00 PLN.

Rysunek 4. Prognoza wydatków w latach 2019-2025

Ramy finansowe realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasto Świdnica na lata 2019-2025 mogą wyznaczać również projekty społeczne zgłoszone przez interesariuszy w procedurze otwartego naboru. O możliwości zgłaszania projektów wnioskodawcy zostali poinformowani za pośrednictwem wystosowanych pism oraz strony internetowej miasta. Przyjęta przez Gminę Miasto Świdnica procedura naboru była przejrzysta, powszechnie dostępna i niedyskryminująca m.in. dlatego, że system informatyczny służący do zgłaszania projektów społecznych został udostępniony pod ogólnodostępnym adresem <http://spoleczne-projekty.badanie.net/>.

Tabela 29. Ramy finansowe realizacji poszczególnych celów strategicznych.

Cele strategiczne	Wartość zgłoszonych projektów
1. Wsparcie dla rodzin oraz wzmocnienie systemu edukacji	6 997 600,00
2. Aktywna polityka senioralna i włączenie społeczne grup defaworyzowanych	48 528 336,00
3. Podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców	7 284 620,00
RAZEM	62 810 556,00

Zawarte powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą musiały być w trakcie jej realizacji potwierdzone zapisami w wieloletnich prognozach finansowych oraz uchwałach budżetowych na kolejne lata.

4.3. Monitoring i ewaluacja

Opracowana strategia umożliwi inicjowanie i wdrażanie różnorodnych rozwiązań mających na celu poprawę sytuacji życiowej osób i grup społecznych wymagających okresowego i długofalowego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych. Przyjęcie tego dokumentu uchwałą Rady Miejskiej w Świdnicy umożliwi budowanie na terenie miasta zintegrowanego systemu pomocy społecznej i pozwoli na pozyskiwanie środków unijnych. Nie można pominąć faktu, że podstawowym warunkiem wdrażania Strategii jest dobra współpraca samorządu, instytucji publicznych i organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Świdnicy i włączających się w realizację Strategii. Założono, że cele będą realizowane do 2025 roku. Nie oznacza to jednak, że jest to dokument zamknięty. Strategię można, a nawet wydaje się konieczne jej modyfikowanie pod wpływem zmieniających się warunków.

Monitoring

Znaczenie Strategii dla rozwoju społeczności lokalnej i poprawy jakości życia narzuca konieczność monitorowania realizacji zamierzeń strategicznych, a także metod ich osiągania. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań. Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny,
- przygotowanie i przedkładanie raportów z przebiegu realizacji działań i projektów,
- ocenę osiągniętych rezultatów,
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii.

Proces monitorowania będzie polegał na systematycznym obserwowaniu zachodzących zmian oraz gromadzeniu i opracowywaniu informacji i danych zebranych od wszystkich podmiotów zaangażowanych w realizację działań strategicznych. Istotne znaczenie dla zobrazowania i zobiektywizowania zmian zachodzących na terenie miasta będzie miała również weryfikacja wartości wskaźników zdefiniowanych dla poszczególnych celów Strategii. Właściwie dobrane wskaźniki ułatwiają proces monitoringu i czytelnie charakteryzują przemiany, dlatego przy ich definiowaniu należy wziąć pod uwagę następujące kryteria:

- mierzalność danych niezbędnych do wyliczenia wskaźnika (czy dane te są łatwo dostępne i czy ich zdobycie nie wiąże się z nadmiernymi kosztami),
- prostota w konstrukcji wskaźnika i łatwość jego interpretacji,
- przejrzystość prezentacji jako instrumentów monitorowania.

Poniżej w tabeli przedstawiono przykładowe wskaźniki spełniające powyższe kryteria, a także obrazujące ewentualne zmiany w obszarach zdefiniowanych celów strategicznych.

Tabela 30. Kluczowe wskaźniki monitoringu Strategii

Cel strategiczny	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa	Oczekiwany kierunek zmian
1. WSPARCIE DLA RODZIN ORAZ WZMOCNIENIE SYSTEMU EDUKACJI	Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	206	↑
	Liczba lokali socjalnych	566	↑
2. AKTYWNA POLITYKA SENIORALNA I WŁĄCZENIE SPOŁECZNE GRUP DEFAWORYZOWANYCH	Liczba bezrobotnych ogółem	1063	↓
	Liczba rodzin objętych pomocą społeczną we wszystkich formach	1497	↓
3. PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	Roczna liczba przestępstw	1697	↓
	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	41	↑

Dla oceny zmian zachodzących w wybranych, niemożliwych do opisu za pomocą wskaźników bazowych, obszarach służyć będą wskaźniki kontekstowe (pokazujące dane zjawisko w szerszym kontekście, zwykle w odniesieniu do dłuższych okresów). Dane do pomiaru wskaźników pozyskiwane będą z: danych statystycznych GUS, jednostek organizacyjnych UM, Komendy Policji, PUP, ze sprawozdań MOPS, sprawozdań z realizacji gminnych programów i projektów oraz od organizacji pozarządowych.

Informacja nt. realizacji Strategii oraz osiągniętych efektów przygotowywana będzie przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy przy ścisłej współpracy z Wydziałem Polityki Społecznej i Spraw Socjalnych Urzędu Miejskiego w Świdnicy w formie raportów rocznych. Raport roczny może zawierać również propozycje nowych rozwiązań bądź modyfikację

dotychczasowych działań stosownie do zmieniających się potrzeb. Jednostką odpowiedzialną za koordynację i monitorowanie Strategii jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Świdnicy. Monitorowanie i ewaluacja odbywać się będą na bieżąco, poprzez ocenę podjętych działań oraz przedkładanie Radzie Miejskiej w Świdnicy corocznych sprawozdań i ewentualnych propozycji zmian przyjętych kierunków działania, w przypadku zaistnienia zmian społecznych i regulacji prawnych, które mogą mieć istotne znaczenie dla realizacji przyjętych w Strategii celów.

Ewaluacja

Najbardziej efektywną metodą służącą do oceny realizacji Strategii oraz jej wpływu na wszelkie dziedziny życia jest ewaluacja, czyli badanie prowadzone w celu oszacowania skuteczności realizacji Strategii oraz jej oddziaływania w odniesieniu do celów strategicznych i problemów. Ewaluacja to ocena jakości i wartości interwencji publicznej pod kątem jej rezultatów i potrzeb, które ma zaspokoić. Celem ewaluacji jest określenie adekwatności, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości interwencji publicznych podjętych w związku z realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Ewaluacja, jako narzędzie planowania i zarządzania strategicznego, powinna koncentrować się na rezultatach i wynikach oraz na ocenie szerszego kontekstu oddziaływania Strategii, a także dostarczać rekomendacji pozwalających efektywniej rozwiązywać realne problemy społeczne w Gminie Miasto Świdnica.

Z uwagi na okres wdrażania Strategii do 2025 r., zasadne jest przeprowadzenie oceny „połówkowej” tzw. *mid-term*. Celem badania w połowie okresu realizacji jest ocena wstępnych wyników interwencji, takich jak: osiągnięte na danym etapie wdrażania produkty, rezultaty, stopień osiągnięcia celów, wykorzystanie środków finansowych oraz system wdrażania i monitorowania. Ewaluacja *mid-term* jest narzędziem służącym podnoszeniu jakości oraz trafności planowania strategicznego, ze względu na możliwość modyfikowania założeń Strategii w trakcie jej realizacji, w przypadku, gdy okaże się, że zmiany są niezbędne. O potrzebie przygotowania ewaluacji *mid-term* zdecyduje Prezydent Miasta Świdnica, na podstawie rekomendacji MOPS oraz właściwego wydziału UM. Konieczność wprowadzenia zmian będzie również identyfikowana na podstawie wyników branżowych analiz i sprawozdań, jak również wniosków MOPS, wydziałów Urzędu Miejskiego w Świdnicy i jednostek organizacyjnych.

Po zakończeniu okresu realizacji, MOPS wraz z właściwym wydziałem UM rozważy konieczność i zakres przeprowadzenia ewaluacji *ex-post*. Jest to badanie podsumowujące, którego głównym celem jest określenie trwałości zrealizowanych działań oraz stopnia ich oddziaływania. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w Strategii celów oraz ocena, na ile udało się je osiągnąć. Ewaluacja *ex-post* powinna obejmować również pozytywne i negatywne czynniki wpływające na wdrażanie Strategii, a także identyfikować ewentualne wystąpienie efektów niezaplanowanych. Wyniki ewaluacji *ex-post* służą nie tylko kompleksowemu podsumowaniu realizacji Strategii, lecz również powinny stanowić istotne źródło informacji w strategicznym planowaniu kolejnych interwencji dotyczących

rozwiązywania problemów społecznych. Niejednokrotnie informacje niezbędne do oceny rzeczywistego oddziaływania Strategii nie są dostępne przez wiele lat po zakończeniu jej realizacji, należy zatem pamiętać, że w niektórych przypadkach ewaluacja *ex-post* może mieć ograniczoną wartość w zakresie dostarczenia pełnej oceny oddziaływania Strategii na minimalizację negatywnych zjawisk społecznych w mieście Świdnica.

5. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Gmina Miasto Świdnica, podobnie jak inne samorządy w Polsce, stanie wkrótce przed koniecznością zmierzenia się z nowymi problemami wynikającymi zarówno z uwarunkowań lokalnych, jak i wpływu zewnętrznej sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej. Wśród czynników zewnętrznych mających istotny wpływ na sytuację społeczną w mieście, warto wymienić te, które wynikają z niekorzystnych perspektyw demograficznych – starzenie się społeczeństwa, migracji – zwłaszcza ludzi młodych, napływu imigrantów, niekorzystnych zmian w obszarze podstawowych wartości rodzinnych skutkujących rozpadem rodzin, w tym rodzin wielopokoleniowych oraz innych nieznanych jeszcze dzisiaj zagrożeń. Można więc przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom zarówno w układzie instytucjonalnym, jak i zadaniowym. Rozwój sytuacji społecznej na terenie Miasta będzie ściśle związany z rozwojem ekonomiczno – społecznym mieszkańców. Realizacja Strategii, poprzez wdrażanie zdefiniowanych celów i działań strategicznych zaowocuje minimalizacją zdiagnozowanych negatywnych zjawisk społecznych, intensyfikacją rozwoju społeczno-gospodarczego miasta oraz poprawą jakości życia mieszkańców.

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Miasto Świdnica na lata 2019-2025 przyniesie:

- stałą i pełną diagnozę problemów społecznych i ocenę stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrost aktywności na rzecz rozwiązywania problemów społecznych innych podmiotów niż jednostki pomocy społecznej oraz poprawę przepływu i wymiany informacji między tymi podmiotami;
- poprawę dostępu do informacji i stałą aktualizację wiedzy o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym dla rozmaitych grup adresatów w formie dla nich przyjaznej z wykorzystaniem elektronicznego dostępu do informacji;
- rozszerzenie zakresu usług dla seniorów, poprawę dostępności do usług dedykowanych seniorom oraz rozwój polityki senioralnej w Świdnicy;
- poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych;
- wzmocnienie pozycji i roli seniorów w społeczności lokalnej;
- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania;
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej oraz zmniejszenie zjawiska przemocy domowej;
- stworzenie dogodnych warunków rozwoju dzieci i młodzieży;
- zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień na terenie miasta;
- zwiększenie udziału mieszkańców i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- wzrost atrakcyjności Świdnicy jako miasta przyjaznego dla rodzin z dziećmi i seniorów;
- wzrost aktywności własnej obywateli i rodzin, w tym na rzecz najbliższego otoczenia lokalnego;
- wzrost liczby osób objętych instrumentami aktywizacji zawodowej, w tym również w podmiotach ekonomii społecznej;

- poprawę dostępu do wysokiej jakości usług społecznych dla osób ze szczególnymi ograniczeniami z racji wieku, niepełnosprawności, długotrwałego bezrobocia i niskich kwalifikacji zawodowych.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Świdnicy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

6. Partycypacja społeczna

Partycypacja społeczna może przybierać rozmaite formy, które różnią się zakresem wpływu mieszkańców na podejmowane decyzje w zależności od stopnia i zakresu gotowości władz publicznych do uznania roli mieszkańców w tych procesach. W rozwiązywaniu problemów społecznych, ze względu na ich kompleksowy charakter, konieczne jest, aby partycypacja społeczna przybierała jak najpełniejszą formę angażowania interesariuszy. Wyrazem tego podejścia jest generalna zasada uznająca partycypację społeczną za niezbędny element procesu przygotowania oraz wdrażania Strategii.

W związku z realizacją tej zasady wprowadzone zostały mechanizmy zapewniające realną partycypację społeczną w procesie opracowywania Strategii oraz formy przygotowania i prowadzenia konsultacji społecznych zapewniające skuteczne włączanie mieszkańców miasta. Włączenie społeczności lokalnej w proces przygotowania Strategii ma na celu lepszą diagnozę sytuacji i pełniejszą analizę potrzeb, co pozwoli podjąć trafniejsze decyzje dotyczące celów i działań oraz uzyskać społeczny konsensus wokół proponowanych rozwiązań. Dzięki społecznej akceptacji zmian zwiększa się szansa na utrzymanie trwałości rezultatów interwencji i minimalizację społecznych konfliktów. Z drugiej strony bezpośrednie uczestnictwo interesariuszy w procesie kształtowania zmian bezpośrednio związanych z podnoszeniem jakości życia przełoży się na zwiększenie wiedzy wśród uczestników procesu, pogłębienie ich identyfikacji z miejscem, a także podniesienie poziomu motywacji związanej z aktywnością społeczną.

W celu przeprowadzenia dogłębnej diagnozy sytuacji społecznej na terenie miasta oraz pełnej identyfikacji potrzeb mieszkańców, w listopadzie i grudniu 2018 r. zostały zorganizowane dwa warsztaty problemowe, w których wzięli udział przedstawiciele różnych urzędów, instytucji oraz organizacji pozarządowych.

Do współpracy przy tworzeniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Świdnica na lata 2019-2025 zostali zaproszeni przedstawiciele:

1. Wydziału Polityki Społecznej i Spraw Socjalnych
2. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
3. Dziennego Domu „Senior-Wigor”
4. Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
5. Wydziału Gospodarki Mieszkaniowej
6. Wydziału Edukacji
7. Biura Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego
8. Referatu Organizacji Pozarządowych
9. Referatu Sportu
10. Referatu Turystyki
11. Szkoły Podstawowej nr 6
12. Żłobka Miejskiego nr 2
13. Miejskiej Biblioteki Publicznej
14. Świdnickiego Ośrodka Sportu i Rekreacji

15. Świdnickiego Ośrodka Kultury
16. Miejskiego Zarządu Nieruchomości
17. Straży Miejskiej w Świdnicy
18. Rady Seniorów w Świdnicy
19. Świdnickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku
20. Starostwa Powiatowego w Świdnicy
21. Komendy Powiatowej Policji w Świdnicy
22. Powiatowego Urzędu Pracy w Świdnicy

Mieszkańcy Świdnicy zostali włączeni na etapie opracowania diagnozy sytuacji społecznej. W dniach od 09 listopada 2018 roku do 27 listopada 2018 roku przeprowadzone zostało anonimowe badanie ankietowe mające na celu poznanie opinii lokalnej społeczności na temat problemów społecznych występujących na terenie miasta. Zgodnie z przyjętą metodologią pracy nad Strategią, wyniki badania ankietowego wśród mieszkańców miasta, były jednym z narzędzi umożliwiających zdiagnozowanie najważniejszych problemów społecznych oraz określenie najefektywniejszych sposobów ich rozwiązywania bądź minimalizacji. Na ich podstawie oraz zebranych danych, w trakcie trzecich zorganizowanych warsztatów z przedstawicielami organizacji pozarządowych i instytucji publicznych, zostały zdefiniowane cele strategiczne, cele operacyjne oraz działania mające prowadzić do zmniejszenia negatywnych zjawisk społecznych.

Na etapie tworzenia Strategii zostały również wykorzystane takie narzędzia partycypacji społecznej jak wywiady ustrukturyzowane oraz otwarty nabór projektów społecznych. Zgłoszone propozycje projektów stanowią załącznik niniejszej Strategii.

W dniach od 03 kwietnia 2019 roku do 17 kwietnia 2019 został przeprowadzony proces konsultacji społecznych upublicznionego projektu "Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Świdnica na lata 2019-2025". Uwagi i opinie można było zgłaszać w formie papierowej i elektronicznej. Do dnia 17 kwietnia 2019 wpłynęło 15 uwag i opinii. Wszystkie zostały szczegółowo przeanalizowane, a te zasadne wprowadzone do ostatecznej wersji dokumentu.

Spis załączników

Załącznik nr 1. Lista projektów społecznych

Załącznik nr 2. Wzór kwestionariusza badania ankietowego

Spis rysunków

Rysunek 1. Proces konstruowania Strategii	4
Rysunek 2. Źródła danych wykorzystanych przy opracowaniu Diagnozy problemów społecznych	
Rysunek 3. Podmioty zaangażowane w zarządzanie strategią.....	77
Rysunek 4. Prognoza wydatków w latach 2019-2025	79

Spis tabel

Tabela 1. Ludność w latach 2014–2017 (stan na 31. 12.)	7
Tabela 2. Struktura ludności.....	7
Tabela 3. Ruch ludności.....	8
Tabela 4. Bezrobotni w powiecie świdnickim w latach 2015-2018.....	10
Tabela 5. Sytuacja na rynku pracy w powiecie świdnickim, stan na koniec I półrocza 2018 r.....	11
Tabela 6. Budynki mieszkalne stanowiące 100 % własność miasta według struktury wiekowej.	18
Tabela 7. Stan ilościowy lokali socjalnych w budynkach wspólnot mieszkaniowych i gminy na dzień 30.06.2018 r.	19
Tabela 8. Struktura zaległości najemców i dzierżawców w złotych.	20
Tabela 9. Wychowanie przedszkolne	23
Tabela 10. Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne	24
Tabela 11. Wyniki egzaminów gimnazjalnych	25
Tabela 12. Wyniki z egzaminów gimnazjalnych w 2018 r. w poszczególnych szkołach	26
Tabela 13. Średnie wyniki procentowe z obowiązkowych egzaminów maturalnych w 2018 r.	27
Tabela 14. Opieka nad dziećmi do lat 3.....	29
Tabela 15. Osoby i rodziny objęte pomocą społeczną	34
Tabela 16. Świadczenia według powodu przyznania	36
Tabela 17. Świadczenia pieniężne w formie zasiłków	37
Tabela 18. Świadczenia rodzinne	38
Tabela 19. Dzieci i młodzież ucząca się, korzystająca z pomocy materialnej.....	38
Tabela 20. Świadczenia finansowe realizowane w formie niepieniężnej	39
Tabela 21. Biblioteki publiczne.....	44
Tabela 22. Kultura fizyczna i sport.....	46
Tabela 23. Stan przestępczości na terenie Miasta i Gminy Świdnica	49
Tabela 24. Przestępczości na terenie Miasta i Gminy Świdnica w 7 wybranych kategoriach	49
Tabela 25. Wykroczenia społecznie uciążliwe na terenie miasta i gminy Świdnica	50
Tabela 26. Interwencje Straży Miejskiej w Świdnicy	51
Tabela 27. Organizacje pozarządowe.....	53
Tabela 28. Zestawienie celów strategicznych, celów operacyjnych oraz działań	58
Tabela 29. Ramy finansowe realizacji poszczególnych celów strategicznych.	79
Tabela 30. Kluczowe wskaźniki monitoringu Strategii	81

Załącznik nr 1. Lista projektów społecznych

Lp.	Nazwa projektu	Nazwa wnioskodawcy	Cel operacyjny	Działanie, w które wpisuje się projekt	Opis problemu jaki ma rozwiązać realizacja projektu	Cel projektu	Zakres rzeczowy projektu	Wskaźnik produktu	Wartość wskaźnika produktu	Wskaźniki rezultatu	Wartość wskaźnika rezultatu	Całkowita wartość projektu (zł)
1	Międzypokoleniowa edukacja-potrzebni sobie nawzajem.	Żłobek Miejski	2.1.Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałającym negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.6 Rozwój polityki senioralnej	Izolacja społeczna osób starszych, a w konsekwencji samotność i depresja. Mała aktywność seniorów.	Poprawa jakości życia seniorów poprzez wspólne spędzanie czasu z małymi dziećmi.	Spotkania dzieci z osobami starszymi, podczas których starsi mają możliwość udowodnienia swojej wartości, zwiększenie swojej roli społecznej i dzielenia się doświadczeniami.	Liczba działań realizowanych na rzecz osób starszych – szt.	75	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie włączenia społecznego – os.	75	95 000,00
2	ZaKODOWANI w Bibliotece – cykl spotkań edukacyjnych dla dzieci.	Miejska Biblioteka Publiczna im. Cypriana K. Norwida w Świdnicy	1.2.Aktywizacja potencjału lokalnego systemu edukacji	1.2.1. Rozwój oferty zajęć poza lekcyjnych skierowanych do dzieci, w tym z rodzin zagrożonych wykluczeniem	ZaKODOWANI w Bibliotece – cykl spotkań edukacyjnych (w ramach jednego cyklu odbędą się 3 spotkania w czasie wolnym od zajęć szkolnych), który będzie odpowiedzią na zbyt małą ilość bezpłatnych zajęć edukacyjno-wychowawczych opartych o nowe technologie dla dzieci w wieku szkolnym. W dobie płatnych "zajęć dodatkowych" wychodzimy na przeciw potrzebom rodzin wykluczonych - ograniczonych chociażby ze względów finansowych.	Głównym celem przedsięwzięcia jest przeprowadzenie zajęć edukacyjno-wychowawczych z zakresu kodowania w oparciu o nowe technologie i dotarcie do dzieci, które nie mają dostępu do takiej oferty ze względu na ograniczoną liczbę uczestników biorących udział w podobnych projektach realizowanych w szkołach lub ze względów finansowych, gdyż oferta edukacyjna oferowana przez prywatne firmy jest płatna.	By zrealizować główne założenia projektu konieczny jest zakup edukacyjnych mat do kodowania, interaktywnych robotów Robot Photon, tabletów oraz gier Scottie Go! Przy ich pomocy zostaną przeprowadzone zajęcia edukacyjno-wychowawcze z zakresu kodowania dla dzieci, które nie mają dostępu do takiej oferty. Na projekt ZaKODOWANI w Bibliotece będzie się składał cykl spotkań edukacyjnych przeprowadzonych w czterech miejscach - siedzibie głównej biblioteki oraz w filiach, w czasie wolnym od zajęć szkolnych. W ramach jednego cyklu odbędą się 3 spotkania: 1) Kodowanie na dywanie (pierwsze spotkanie) - to przede wszystkim zabawa nauką. Wprowadzimy uczestników w świat komputerów poprzez książkę, edukacyjną matę i dobrą zabawę. Prostymi metodami pokażemy, czym jest kodowanie. 2) Scottie Go! (drugie spotkanie) - to innowacyjna gra do nauki programowania. Jest połączeniem kartonowych klocków, za pomocą których gracze układają komendy programistyczne oraz aplikacji która wyznacza zadania, skanuje za pomocą tableta ułożone rozwiązania i przekształca je w ruch i zachowanie Scottiego oraz poznanych w grze innych bohaterów. Doskonali umiejętności analitycznego i logicznego myślenia. Rozwijają intuicję algorytmiczną. Uczy rozwiązywania skomplikowanych problemów i pracy w grupie. 3) Robot Photon – (trzecie spotkanie) – spotkanie z interaktywnym robotem edukacyjnym, który poprzez aplikację mobilną zainstalowaną na tablecie oraz powiązane z nią doświadczenia i eksperymenty wprowadza dzieci w świat nowych technologii. Photon wspiera dzieci w rozwoju podstawowych umiejętności naszych czasów. Pomaga im rozwijać kreatywność, zdolność logicznego myślenia, poznawanie podstaw programowania i zrozumienie działania czujników, w które jest wyposażony. Robot został stworzony z myślą o dzieciach w każdym wieku. Jego obsługa dostosowana jest do różnego etapu rozwoju dzieci, ich możliwości oraz zdolności percepcji. Aplikacje posiadają aż 4 interfejsy umożliwiające naukę zarówno dzieciom w wieku szkolnym	Liczba zorganizowanych zajęć pozalekcyjnych – szt.	12	Liczba uczniów uczestniczących w zajęciach pozalekcyjnych – os.	240	8 600,00
3	"Babcu, dziadku, co to za historia?" - rodzinne wycieczki historyczne po Polsce.	Miejska Biblioteka Publiczna	2.1.Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałającym negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.6 Rozwój polityki senioralnej	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych, które z racji braku możliwości skorzystania z oferty skierowanej do tej grupy społecznej, spędzają większość czasu w domu. Jest to najczęściej spowodowane psychiczną blokadą przed skorzystaniem z nowych aktywności. Aktywność wymagająca udziału również ich rodzin, tj. wnucząt lub dzieci pozwoli na integrację międzypokoleniową tej grupy oraz łatwiejsze włączenie jej w społeczeństwo. Osoby te nie korzystają z oferty skierowanej do nich często z obaw wynikających z nieznajomości lokalnego środowiska. Włączenie się ich rodzin pozwoli na nabranie odwagi do korzystania z innych form rekreacji. Problem aktywności seniorów i ich integracja społeczna zostanie rozwiązany poprzez wspólny udział w projekcie całych rodzin. Pozwoli to uniknąć wykluczenia społecznego tej grupy i będzie przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym, takim jak samotność, problemy psychiczne oraz wczesna demencja.	Celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych, integracja międzypokoleniowa rodzin i środowisk lokalnych oraz poprawa jakości życia grupy docelowej projektu. Cel zostanie zrealizowany poprzez organizację cyklu wycieczek rodzinnych o charakterze historycznym w miejsca Pamięci Narodowej. Pozwoli to na pobudzenie aktywności oraz pozbycie się blokad w podejmowaniu nowych działań.	Cykl wyjazdów mający na celu integrację międzypokoleniową dziadków i wnuków, którzy spędzając ze sobą czas poznają historię i siebie nawzajem. Byłaby to doskonała okazja dla seniorów do większej aktywności, zaś dla wnuków do spędzenia czasu z dziadkami i doświadczenia patriotyzmu namacalnie. Miejsca, które odwiedzimy wiążą się ściśle z historią Polski, są miejscami Pamięci Narodowej o szczególnym znaczeniu i wyjątkowej roli w dziejach narodu i państwa polskiego. Program ma na celu aktywizowanie i integrację środowiska seniorów zrzeszonych przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Świdnicy i jednocześnie poszerzanie wiedzy o tematykę patriotyczną oraz krzewienie jejże wśród młodego pokolenia. Proponujemy wyjazdy historycznych: 1. Osada w Biskupinie – początki państwowości polskiej. 2. Kraków – Zamek Królewski na Wawelu. 3. Warszawa – Grób Nieznanego Żołnierza, Zamek Królewski oraz Muzeum Powstania Warszawskiego. 4. Muzeum Etnograficzne w Zielonej Górze - Ochli - Ścieżka patriotyczna pt: „ Szlakiem sokolich gniazd - polskich sił zbrojnych”. 5. Europejskie Centrum Solidarności w Gdańsku - wycieczka dwudniowa.	Liczba działań realizowanych na rzecz osób starszych – szt.	5	Liczba mieszkańców uczestniczących w realizowanych inicjatywach - os	250	30 000,00
4	KOMPLEKSOWY 2-LETNI PROJEKT OPS Z WYKORZYSTANIEM USŁUG AKTYWNEJ INTEGRACJI PN. „UWIERZ WE WŁASNE SIŁY” - KONTYNUACJA	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2.2.Wsparcie na rynku pracy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	2.2.2. Rozwój współpracy instytucji i organizacji w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych	Projekt zakłada wielopłaszczyznowe działania skierowane do grupy osób, zamieszkających na terenie miasta Świdnicy, u których pracownicy socjalni diagnozują zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym, wskutek problemów w dostępie do zasobów rynku pracy i dóbr społeczno-gospodarczych. Wynika ono z deficytów tych osób w obszarach społecznym, edukacyjnym, zawodowym i zdrowotnym. To osoby uzależnione od pomocy społecznej, o niskich lub nieodpowiadających potrzebom rynku pracy kwalifikacjach, jak i osoby o niskich kompetencjach społecznych, nieumiejętnym sprawowaniu opieki nad swoimi dziećmi oraz braku motywacji do zmiany na lepsze. Są to środowiska zniechęcone do aktywności, w których wzbudzenie motywacji do zmiany wymaga zintensyfikowanych i wyspecjalizowanych form wspierających z uwzględnieniem indywidualnych deficytów osób/rodzin. Jednak na ekonomiczną i społeczną sferę życia rodzin ma wpływ szczególnie bezrobocie długookresowe. Do takiej grupy odbiorców kierowany jest projekt. Zakłada on udział 20 osób.	Celem głównym projektu jest aktywna integracja 20 mieszkańców gminy miasto świdnica zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym poprzez poprawę i wzmocnienie ich zdolności do powrotu na rynek pracy.	Realizacja instrumentów aktywnej integracji, o charakterze społecznym, zdrowotnym, edukacyjnym i zawodowym.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie [osoby]	20	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które uzyskały kompetencje po opuszczeniu programu [osoby]	16	400 000,00

5	Seniorzy - seniorom (projekt roczny)	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałających negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.6 Rozwój polityki senioralnej	W związku ze starzejącym się społeczeństwem w grupie osób poprodukcyjnych jest coraz więcej osób, które nie tylko wymagają wsparcia, ale również takich, które mogą to wsparcie zaoferować. Jednocześnie ta druga grupa osób wymaga pomocy w organizacji czasu wolnego. Stąd odbiorcami projektu będą osoby w wieku senioralnym, zarówno te, które wymagają wsparcia, jak i te, które mogą to wsparcie zaoferować.	Podniesienie poziomu jakości życia osób w wieku senioralnym, aktywizacja osób w wieku poprodukcyjnym.	1. Organizacja zabiegów kosmetycznych. 2. Pozyskiwanie wolontariuszy dzięki współpracy z podmiotami organizującymi wsparcie dla osób w wieku senioralnym poprzez spotkania, ulotki, plakaty, poczęstunek i inne. 3. Organizacja czasu wolnego uczestnikom projektu poprzez wyjście do kina, kawiarni, teatru, poprzez udział w zabiegach kosmetycznych. 4. Organizacja czasu wolnego seniorom nieopuszczającym mieszkania w postaci wizyt wolontariuszy w wieku poprodukcyjnym, np. wspólne czytanie, gotowanie, spożywanie posiłków i inne rozrywki.	Liczba działań realizowanych na rzecz osób starszych – szt.	4	Liczba seniorów uczestniczących w działaniach realizowanych projektach na rzecz osób starszych – os.	20	14 216,00
6	Dom Pomocy Społecznej	Gmina Miasto Świdnica	2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałających negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.4. Rozwój i dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych	W Świdnicy mieszka ok. 16 tysięcy osób w wieku senioralnym i ich liczba stale rośnie. W mieście nie ma placówki, w której rodzina mogłaby umieścić osobę wymagającą całodobowej opieki. Istnieje ogromna potrzeba utworzenia Domu Pomocy Społecznej dla: osób w podeszłym wieku, osób przewlekłe somatycznie chorych, osób niepełnosprawnych fizycznie, osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie. Proponujemy aby taki dom utworzyć wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Świdnicy.	Dom niezależnie od typu świadczyłby usługi: - w zakresie potrzeb bytowych, - w zakresie usług opiekuńczych, - wspomagające W budynku mogłoby się znaleźć również: - punkt usług opiekuńczych dla seniorów i osób niepełnosprawnych, - punkt opieki specjalistycznej, - punkt opieki wychnieniowej	Do zadań Domu Pomocy Społecznej należałoby świadczenie następujących usług: - bytowych, opiekuńczych, wspomagających i edukacyjnych dla osób w nim przebywających jak również dla osób w nim niezamieszkujących. Do zadań punktu usług opiekuńczych należałoby: - prowadzenie bazy danych opiekunów - świadczenie usług opiekuńczych, opiekuńczych specjalistycznych, wychnieniowych.	Liczba obiektów infrastruktury społecznej dostosowanych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych - szt.	1	Liczba osób starszych i niepełnosprawnych korzystających z dostosowanej infrastruktury – os.	200	20 000 000,00
7	Dzienny Dom dla Seniorów	Gmina Miasto Świdnica	2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałających negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.6 Rozwój polityki senioralnej	W związku z istnieniem tylko jednego Dziennego Domu dla Seniorów w Świdnicy i stale powiększającą się liczbą osób w wieku senioralnym istnieje zapotrzebowanie na utworzenie takiego miejsca zlokalizowanego na Osiedlu Młodych, gdzie dużą część mieszkańców stanowią seniorzy. Osoby te potrzebują miejsca w którym mogliby się spotykać z rówieśnikami, brać udział w różnego rodzaju zajęciach terapeutycznych, rehabilitacji, mieć możliwość uczestnictwa w życiu kulturalnym miasta, rozwijać swoje zainteresowania oraz móc skorzystać z ciepłego posiłku. Dom Powinien mieć zapewnione zaplecze: terapeutyczne, kuchenne, sanitarne, magazynowe i biurowe.	W ramach projektu realizowane będą następujące zadania: - zapobieganie wykluczeniu społecznemu, - poprawa jakości życia Seniorów, - zapewnienie seniorom wsparcia oraz pomocy adekwatnej do potrzeb, - integracja społeczna,	Projekt spełniałby następujące zadania: - zapewnianie bezpiecznego miejsca do wielogodzinnego przebywania i godnego spędzania czasu, - prowadzenie różnorodnych form terapii zajęciowej i rehabilitacji ruchowej, - organizacja pobytu z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb - udzielanie porad i wsparcia, - umożliwianie realizacji potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich, - umożliwienie korzystania z urządzeń i przedmiotów służących do utrzymania higieny osobistej, - zapewnienie posiłku,	Liczba obiektów infrastruktury społecznej dostosowanych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych - szt.	1	Liczba seniorów uczestniczących w działaniach realizowanych projektach na rzecz osób starszych – os.	150	20 000 000,00
8	Wsparcie specjalistyczne, w tym psychiatryczne dla świdnickich dzieci, młodzieży i ich rodzin (3 lata)	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałających negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.2. Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych	W województwie dolnośląskim w warunkach ambulatoryjnych w poradni zdrowia psychicznego leczy się ok. 4,5% ogółu ludności. W specjalistycznej opiece zdrowotnej średnio 13,5% porad dotyczy dzieci w wieku do 17 lat, z czego blisko 5% stanowią porady udzielone w poradniach zdrowia psychicznego. Szacuje się, że 1 na 10 dzieci i nastolatków cierpi na zaburzenia psychiczne. W Świdnicy jest ograniczona dostępność specjalistycznych usług w obszarze zdrowia psychicznego, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży. Z obserwacji pracowników socjalnych i specjalistów współpracujących z MOPS wynika, że rośnie zapotrzebowanie na wsparcie systemu rodzinnego w zakresie trudności zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.	Poprawa sytuacji życiowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi, poprzez wzmocnienie i poszerzenie sieci wsparcia społecznego.	- organizacja diagnozy, leczenia i terapii indywidualnej dla dzieci i młodzieży - edukacja i wsparcie dla rodziców - spotkania indywidualne i grupowe - grupy terapeutyczne dla dzieci i młodzieży - oddziaływania edukujące mieszkańców Świdnicy	Liczba realizowanych inicjatyw – szt.	4	Liczba mieszkańców uczestniczących w realizowanych inicjatywach - os	200	598 800,00
9	Opaski dla Seniorów	Gmina Miasto Świdnica	2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałających negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.3. Zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych	W Świdnicy liczba Seniorów wzrasta z roku na rok. Na dzień dzisiejszy wynosi ok 16 tyś, są to osoby w wieku 60 +. Dzienny dom Senior -WIGOR nie posiada szczegółowych danych dotyczących tego problemu, można spróbować pozyskać te dane z placówek medycznych. Zaburzenia pamięci to szczególnie: choroba Alzheimera, demencja, choroby otępienne. Osoby te często mają problem ze znalezieniem właściwej drogi, powrotem do domu i orientacją w terenie.	Celem projektu byłaby poprawa funkcjonowania takich osób i ich bezpieczeństwa istnieje potrzeba stworzenia pomocy w formie sylikonowych opasek w kolorze pomarańczowym na których znajdowałby się napis Świdnica oraz numer telefonu pod którym znajduje się opiekun lub członek rodziny tej osoby.	W ramach projektu zostaną zakupione silikonowe bransoletki z nadrukiem, które będzie można nabyć w Dziennym Domu „Senior- WIGOR” w Świdnicy poprzez osoby zainteresowane ewentualnie członków rodzin. Szczegółowe uregulowania dotyczące opaski dla Seniorów w późniejszych aktach prawnych: uchwały, regulaminy.	Liczba działań realizowanych na rzecz osób starszych – szt.	1	Liczba seniorów uczestniczących w działaniach realizowanych projektach na rzecz osób starszych – os.	500	10 000,00
10	Przystosowanie Klubu Bolko do osób o specjalnych potrzebach	Świdnicki Ośrodek Kultury	3.2. Budowa/modernizacja infrastruktury społecznej	3.2.2. Budowa, modernizacja i wyposażenie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	Projekt ma rozwiązać problem dostępu do obiektu osób o utrudnionym sposobie poruszania się, poprawić jakość przebywania oraz akustyki.	Przebudowa i rozbudowa budynku użyteczności publicznej niezbędnej dla podwyższenia standardu budynku	Remont odtworzeniowy pokrycia dachowego wraz z wykonaniem izolacji termicznej. Remont i przebudowa wnętrza budynku w tym poddasza wraz z dostosowaniem do osób niepełnosprawnych i seniorów oraz rodziców z dziećmi (budowa windy), Wymiana stolarki okienno-drzwiowej. Wymiana instalacji elektrycznej , wod-kan, co. Budowa instalacji wentylacyjnej i klimatyzacyjnej. Wyposażenie obiektu w urządzenia przeznaczone do wykrywania pożaru i powiadamiania właściwych służb interwencyjnych, a także do sterowania przeciwpożarowymi urządzeniami zabezpieczającymi. Wyposażenie wyremontowanych pomieszczeń. Monitoring miejski.	Liczba obiektów infrastruktury społecznej dostosowanych do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych - szt.	1	Liczba osób starszych i niepełnosprawnych korzystających z dostosowanej infrastruktury – os.	300	7 000 000,00
11	"Co się wydarzyło na planszy w Świdnicy" Młodzież w wieku 10-15 lat	Miejska Biblioteka Publiczna	3.1. Wzmocnienie kapitału społecznego	3.1.4. Rozwój oferty kulturalnej i sportowej	1. Wzbogacenie oferty działań w okresie wakacyjnym. 2. Wskazanie młodzieży innej formy spędzania wolnego czasu, aniżeli tablet i komputer. 3. Uwalnianie młodych, od naszego pełnego technologii świata. 3. Wzmacnianie więzi społecznych.	1. Stworzenie gry planszowej, której akcja będzie się rozgrywać w Świdnicy. 2. Pokazanie młodym, że mogą wnieść rzeczy wartościowe do swojej społeczności, że w czasach zdominowanych przez liderów, współtworzenie i współdzielenie jest dużym wyzwaniem. 3. Tworzenie gry planszowej to doskonale doświadczenie społeczne z wielu powodów. Daje wszystkim coś do zrobienia, stwarza mnóstwo okazji do rozmowy, otwiera możliwości lepszego poznania siebie i innych osób. 4. Gry planszowe mogą być również świetnym sposobem na wyleczenie złych nawyków. Osoba, której umiejętności społeczne są osłabione przez zwyczaj nadmiernej gry online, może znaleźć pociechę w grach planszowych; oferują one taką samą satysfakcję, a jednocześnie pozwalają cieszyć się towarzystwem innych graczy.	1. Opracowanie koncepcji warsztatów. 2. Przeprowadzenie od 6 do 8 zajęć z młodzieżą w okresie wakacyjnym (lipiec, sierpień). 3. Młodzi projektanci wymyślą scenariusz gry i dobrać właściwą wg nich mechanikę, spośród propozycji animatora. Podzieli się zadaniami w oparciu o swoje predyspozycje i możliwości. W trakcie zajęć poznają przede wszystkim zjawisko kooperacji. Nauczą się planować, przewidywać, współtworzyć, przeprowadzać proces twórczy i wcielić pomysł w życie. Będą pracować wspólnie nad stworzeniem gry dostępnej bezpłatnie w internecie. Dodatkowo mogą zostać przeprowadzone zajęcia z grafiką komputerową, który pokaże młodym na jakich darmowych programach mogą pracować, jak przygotować swój papierowy projekt do druku i opracuje go do wersji pdf, tak, żeby można go było zawiesić na stronie np. biblioteki. 3. Przygotowanie gry do druku i pobrania z internetu. 4. Premiera gry na rodzinnym pikniku planszówkowym w Bibliotece (wrzesień).	Liczba zorganizowanych imprez kulturalnych i sportowych – szt.	8	Liczba osób biorących udział w zorganizowanych imprezach kulturalnych i sportowych – os.	15	10 620,00

12	Stare i nowe zabawy na podwórkach w Świdnicy	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	1.2. Aktywizacja potencjału lokalnego systemu edukacji	1.2.3. Wykorzystanie infrastruktury edukacyjnej w okresie wolnym od nauki szkolnej	Brak atrakcyjnej oferty, która byłaby okazją do zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży z wykorzystaniem boisk szkolnych i podwórek. Jest to jedna z przyczyn, dlaczego młodzi ludzie wybierają niekorzystne dla nich formy spędzania czasu.	Zagospodarowanie czasu wolnego i ochrona młodego pokolenia przed uzależnieniami i innymi wpływami, które mogą zaburzyć ich właściwy rozwój.	Organizowanie zajęć sportowych, kulturalnych, festynów na terenie poszczególnych dzielnic, z wykorzystaniem infrastruktury szkoły, podwórek, angażowaniem środowiska lokalnego, które jest najlepiej zorientowane w zakresie potrzeb i możliwości swojej społeczności.	Liczba realizowanych inicjatyw – szt.	4	Liczba mieszkańców uczestniczących w realizowanych inicjatywach - os	500	493 200,00
13	Wsparcie rodzin ze Świdnicy doświadczających przemocy (3 lata)	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	1.3. Wsparcie dla rodzin i osób uzależnionych oraz zagrożonych przemocą fizyczną i psychiczną	1.3.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom i wzmocnienie działań profilaktycznych wśród ludzi z różnych grup wiekowych	W 2018 r. 632 mieszkańców Świdnicy objętych było różnorodnymi oddziaływaniami w zakresie procedury Niebieskie Karty, w związku z przemocą w rodzinie. Rodzina, w której ten problem występuje wymaga różnorodnych oddziaływań, zarówno z obszaru wsparcia psychologicznego, terapeutycznego, prawnego, jak i wsparcia bytowego, tj. miejsce schronienia i inne formy wsparcia materialnego, które stanowiłyby kompleksowe działania w ofercie pomocowej dla tej grupy osób na terenie miasta.	Poprawa jakości życia świdnickich rodzin, poprzez podniesienie poziomu poczucia bezpieczeństwa.	- udostępnienie mieszkania chronionego dla rodzin doznających przemocy - uruchomienie punktów konsultacyjno-terapeutycznego, prawnego - uruchomienie grupy wsparcia dla osób doznających i zagrożonych przemocą w rodzinie (organizacja opieki dla dzieci na czas trwania grupy) - edukacja publiczna - szkolenia i superwizje dla realizatorów oddziaływań - edukacja w placówkach oświatowych	liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych i wspierających rodziny zagrożone i uwiękane w przemoc domową, edukujących mieszkańców Świdnicy - szt	15	liczba osób zagrożonych lub uwiękanych w przemoc domową, które otrzymały wsparcie - os.	100	735 800,00
14	Bezdomni świdniczanie z szansą na nowe życie.	MOPS Świdnica	2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałających negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.1.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej włączeniu społecznemu	Bezdomność jest jedną z najbardziej brutalnych i skrajnych form wykluczenia społecznego, a praca z osobami bezdomnymi wymaga specjalistycznego i długotrwałego procesu w celu przywrócenia do grona pełnowartościowych członków społeczeństwa. Na terenie miasta Świdnicy przebywa aktualnie 40 osób bezdomnych, z czego 30 osób jest objętych wsparciem instytucjonalnym, a pozostałą część stanowią osoby bezdomne przebywające w miejscach Niemieszkalnych na terenie miasta. Należy zauważyć, że zjawisko bezdomności utrzymuje się wysokim poziomie, co wynika z ilości przeprowadzanych na terenie miasta eksmisji. Liczba dostępnych na terenie miasta mieszkań jest niewystarczająca, a to powoduje zagrożenie poczucia bezpieczeństwa. Dotychczasowe formy pomocy świadczone na terenie Świdnicy są narzucone odgórnie i nie korespondują z rzeczywistymi potrzebami i oczekiwaniami osób bezdomnych. Ta grupa społeczna ma ograniczoną wiedzę o usługach kierowanych do osób bezdomnych i nie mają wpływu na ten zakres usług. Aktualnie osoby bezdomne pozbawione są elementarnego poczucia wpływu na własne życie, odpowiedzialności za własne sprawy, co przekłada się w przyjmowaniu biernej postawy życiowej.	Reintegracja społeczna i zawodowa osób bezdomnych.	Idea przedsięwzięcia: Próba częściowego rozwiązania zjawiska bezdomności w środowisku lokalnym poprzez kompleksowy system działań specjalistycznych i profilaktycznych. W ramach projektu przewidziano realizację procesu działań w następującym zakresie: 1.stworzenie indywidualnego planu usamodzielnienia osób bezdomnych przez grupę specjalistów (psycholog, doradca zawodowy, terapeuta ds. uzależnień, pracownik socjalny i inni specjaliści w zależności od potrzeby) 2.pomoc psychologiczna - rozpoznawanie własnych możliwości, zdolności, ograniczeń, silnych i słabych stron, 3. treningi kompetencji i umiejętności społecznych; 4. warsztaty z kreowania własnego wizerunku; 5.udział w terapii dla uzależnionych, 6. warsztaty i treningi z prowadzenia gospodarstwa domowego; 7. nabycie umiejętności rozporządzania posiadanymi środkami finansowymi 8. aktywizacja zawodowa (warsztaty z doradcą zawodowym indywidualne i grupowe w celu określenia predyspozycji zawodowych osób bezdomnych); 9.kursy zawodowe wg . indywidualnych potrzeb klienta dające największą szansę zatrudnienia na bieżącym rynku pracy- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia 10. aktywizacja społeczna- dostęp do dóbr kultury i organizacja czasu wolnego	Liczba realizowanych inicjatyw – szt.	10	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie włączenia społecznego – os.	9	487 480,00
15	Program profilaktyki chorób zakaźnych w zakresie szczepień ochronnych przeciw grypie dla mieszkańców Świdnicy.	Gmina Miasto Świdnica	2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałających negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.2. Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych	Grypa to ostre wirusowe zakażenie górnych dróg oddechowych, wywoływane przez wirusy grypy. Przyczyną corocznych, sezonowych wzrostów zachorowań na gripę w okresie jesienno-zimowym są wirusy grypy. Wyróżnia się 3 typy wirusów grypy: A, B i C. Ponadto typ A dzieli się na podtypy A/H1N1/, A/H3N2/, A/H2N2 i inne. Zwykle zakażenia wirusami grypy podtypu A/H3N2/ powodują cięższe zachorowania niż zakażenia podtypem A/H1N1/ i typem B. Zakażenia wirusami grypy typu C mają przeważnie charakter bezobjawowy. Grypa powoduje zachorowania w każdej grupie wiekowej (Światowa Organizacja Zdrowia (WHO ang. World Health Organization) szacuje, że rocznie dotyczyć może 5%-10% dorosłych i 20%-30% dzieci). Na całym świecie, szacuje się, że corocznie zachorowania na gripę są przyczyną około 3 do 5 milionów przypadków ciężkich powikłań pogrypowych, a około 250.000 do 500.000 zgonów, równocześnie jednak dostępne są skuteczne szczepienia ochronne przeciw grypie. W Polsce sezon wzmożonych zachorowań na gripę trwa od października do kwietnia następnego roku, przy czym szczyt zachorowań przypada między styczniem a marcem. Rejestruje się wtedy od kilkuset do kilku milionów zachorowań na gripę i choroby grypopodobne. Najczęstsze powikłania grypy to zapalenie ucha środkowego oraz angina paciorkowcowa. Grypa może prowadzić również do ciężkich powikłań i hospitalizacji – najczęstsze to zapalenie płuc, do rzadszych należą zapalenie mięśnia sercowego, mózgu i opon mózgowych oraz inne, które zdarzają się u dzieci poniżej 2 roku życia, dorosłych w wieku 60 lat lub starszych, kobiet w ciąży oraz osób przewlekłe chorych. Śmiertelność grypy sezonowej wynosi 0,1-0,5% (tn. umiera 1-5 na 1000 osób, które zachorowały), przy czym 90% zgonów występuje u osób po 60 roku życia.	Celem głównym Programu jest zapobieganie zachorowaniom na gripę oraz zmniejszenie powikłań pogrypowych stanowiących bezpośrednie zagrożenie życia, wśród mieszkańców Gminy Miasto Świdnica w wieku powyżej 60 roku życia, otrzymujących wsparcie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej (MOPS) w Świdnicy, co skutkować będzie poprawą ich stanu zdrowia. Nie wyklucza się zaproponowania udziału w Programie innym grupom społecznym.	Realizacja Programu obejmuje: 1) przygotowanie i przeprowadzenie procedury konkursowej; wyłonienie podmiotu leczniczego realizującego Program; podpisanie umowy na realizację Programu; 2) akcję informacyjno-edukacyjną o Programie dla osób z wybranej populacji, przeprowadzoną przez realizatora i Gminę Miasto Świdnica (strona internetowa Urzędu Miejskiego w Świdnicy, MOPS, informacja w lokalnych mediach, informacja na terenie podmiotów realizujących Program i in.). Akcja ta dotyczyć będzie zarówno informacji na temat grypy, zagrożeń występowania powikłań pogrypowych, jak również propagowania prawidłowych nawyków zdrowotnych związanych z profilaktyką grypy i informacji o sposobach postępowania w trakcie choroby, w celu uniknięcia powikłań; 3) przeprowadzenie szczepień przez podmiot wyłoniony w drodze konkursu ofert. Program realizowany będzie w punktach szczepień zlokalizowanych w podmiotach leczniczych wyłonionych w drodze konkursu ofert (przeprowadzenie lekarskiego badania kwalifikującego do szczepienia oraz wykonanie szczepienia, konsultacja po zaszczepieniu w przypadku wystąpienia niepożądanych odczynów poszczepiennych).	Liczba osób w wieku 60+ objętych programem w kolejnych latach realizacji programu (w sumie w latach 2019-2025) - os.	2800	Liczba osób 60+ objętych programem, które zostały zaszczepione w kolejnych latach realizacji programu (w sumie w latach 2019-2025) - os.	2240	138 600,00

16	Program profilaktyki zakażeń wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV) dla miasta Świdnicy.	Gmina Miasto Świdnica	2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałającym negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.2. Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych	Pomimo stałego postępu, zarówno w diagnostyce chorób nowotworowych, jak i w dostępie do nowoczesnych leków, choroby nowotworowe w Polsce są ciągle jedną z głównych przyczyn zgonów. Jednym z nowotworów, który zbiera wstrząsające żniwo w naszym kraju jest rak szyjki macicy. Nie jest on dziedziczny ani uwarunkowany genetycznie. Rozpoznanym czynnikiem wywołującym raka szyjki macicy są onkogenne wirusy brodawczaka ludzkiego (HPV - Human Papilloma Virus). Światowa Organizacja Zdrowia w kwietniu 2009 r. opublikowała oficjalne stanowisko uznające raka szyjki macicy i inne choroby wywołane przez wirusa brodawczaka ludzkiego za problem zdrowia publicznego o zasięgu globalnym. Organizacja ta rekomenduje wprowadzenie rutynowych szczepień przeciw HPV w poszczególnych krajach, jeżeli „wprowadzenie szczepień jest wykonywalne w sposób programowy i można zagwarantować ich stabilne finansowanie”. Podkreśla też, że szczepienia te powinny stanowić część programu informacyjno-edukacyjnego na temat profilaktyki zakażeń wirusem HPV . Spośród ponad 100 wyróżnionych typów HPV chorobotwórczych dla człowieka, wyselekcjonowano odmiany niosące ze sobą największe ryzyko wywołania zmian nowotworowych. Zakażenie wirusami „wysokiego ryzyka” jak HPV 16, 18, 31 i 35 może być przyczyną raka szyjki macicy lub innych nowotworów narządów moczowo-płciowych. Około 70% przypadków raka szyjki macicy jest związanych z zakażeniem HPV. Zakażenie HPV jest najczęściej przemijające, jednak zakażenie przetrwałe typem dużego ryzyka onkogennego wiąże się ściśle z rozwojem zmian nowotworowych. Liczba nowych zakażeń maleje wraz z wiekiem, ale ryzyko przejścia zakażenia w formę przetrwałą wzrasta wraz z wiekiem osoby zakażonej . W świetle obecnej wiedzy medycznej wiadomo, że rak szyjki macicy jest chorobą, której można zapobiegać. Jednak skuteczna walka z tym nowotworem powinna łączyć szereg elementów, w tym dobrze prowadzoną edukację zdrowotną, profilaktykę wtórną w postaci badań cytologicznych oraz profilaktykę pierwotną, czyli szczepienia.	Celem przewodnim Programu jest zmniejszenie zapadalności na choroby wywołane przez HPV oraz zmniejszenie umieralności z powodu HPV i innych nowotworów inicjowanych infekcją HPV poprzez prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej w szkołach oraz wykonanie, w każdym roku obwiązywania Programu, szczepień przeciwko wirusowi HPV, wśród populacji dziewcząt w wieku 13 lat, mieszkanek Gminy Miasta Świdnica.	Realizacja programu przebiegać będzie etapami, w następującej kolejności: - Wybór jednostek realizujących program w drodze otwartego konkursu ofert ogłoszonego przez Prezydenta Miasta Świdnicy, na podstawie art. 48b ustawy z dnia 27 sierpnia 2014 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1938 z późn. zm.). - Kampania promocyjna programu będzie przeprowadzona przez organizatora i realizatorów programu. - Edukacja zdrowotna w zakresie raka szyjki macicy młodzieży (chłopcy i dziewczęta) z danego rocznika oraz ich rodziców/opiekunów prawnych. Działania edukacyjne będą miały na celu zwiększenie świadomości zdrowotnej o ryzyku zakażeń wirusem HPV i zachorowań na raka szyjki macicy. Mają zwrócić uwagę na właściwe zachowania zdrowotne młodzieży i znaczenie przesiewowych badań cytologicznych. Działaniami edukacyjnymi objęci zostaną również chłopcy z grup wiekowych analogicznych do dziewcząt objętych programem szczepień (jako przyszłych nosicieli HPV, jak również grupa narażona w przyszłości na raka prącia). W ramach działań edukacyjnych opracowane zostaną ulotki, plakaty informacyjne na temat zalecanych szczepień ochronnych HPV, wskazujące na skuteczność szczepień oraz zawierające informacje na temat ryzyka zakażeń i zachorowań na raka szyjki macicy. Podstawowymi formami kampanii informacyjno-edukacyjnej będą między innymi prelekcje ekspertów, rozpowszechnianie materiałów poglądowych przedstawiających dane z zakresu epidemiologii chorób nowotworowych. W ramach tej części Programu planuje się organizowanie spotkań informacyjno-edukacyjnych dla dzieci i ich rodziców (w formie prelekcji), które będą uwzględniać takie tematy, jak: - promowanie zachowań prozdrowotnych wśród dzieci i ochrona przed zakażeniami; - omówienie czynników ryzyka zakażeń HPV i ochrona przed zakażeniem – rola szeroko rozumianej profilaktyki (w tym badań cytologicznych i szczepień) w zapobieganiu zakażeniom; - omówienie zachowań ryzykownych dla zdrowia; - omówienie czynników ryzyka związanych z okresem dojrzewania i zdrowiem seksualnym; - omówienie czynników zachorowań na raka szyjki macicy. Celem spotkań skierowanych do rodziców będzie poprawa uczestnictwa w badaniach przesiewowych realizowanych w ramach programu Populacyjny Program Profilaktyki Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy. - Przyjmowanie zgłoszeń i uzyskanie pisemnej zgody rodziców/opiekunów prawnych na szczepienie. - Przeprowadzenie badania lekarskiego i kwalifikacja do szczepienia. - Przeprowadzenie szczepień. Szczepienia zostaną wykonane zgodnie z obowiązującą procedurą tj.: podanie 2 lub 3 dawek według zaleceń producenta i udokumentowanie szczepienia. Dziewczęta do programu zostaną zaproszone przez podmioty lecznicze. - Dokonanie stosownych wpisów potwierdzających wykonanie szczepień w dokumentacji medycznej. - Systematyczny monitoring realizacji programu.	Liczba dziewczynek (13 letnich) objętych programem w kolejnych latach realizacji programu (w sumie w latach 2019-2025) - os.	1740	Liczba dziewczynek objętych programem, które otrzymały wszystkie dawki szczepionki (w sumie w latach 2019-2025) - os.	520	1 412 640,00
17	Program profilaktyki próchnicy zębów gminy miasta Świdnica „W Świdnicy bez próchnicy”.	Gmina Miasto Świdnica	2.1. Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałającym negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.2. Zwiększenie dostępności usług zdrowotnych	Badania epidemiologiczne prowadzone w Polsce w ramach Ogólnopolskiego Monitoringu Zdrowia Jamy Ustnej i Jego Uwarunkowań (MZIOS, Warszawa) wykazały, że ponad połowa populacji 3-letnich dzieci jest dotknięta chorobą próchnicową, a wśród dzieci 7-letnich dotyka ona ponad 90 proc. populacji. Głównym czynnikiem odpowiedzialnym za rozwój próchnicy są bakterie wytwarzające kwasy niszczące szkliwo, w procesie rozkładu cukrów obecnych w produktach żywnościowych. Ze względu na kształt anatomiczny zębów, miejscem predysponowanym do powstawania ognisk choroby próchnicowej jest powierzchnia żująca zębów bocznych . Próchnica jest chorobą infekcyjną, wieloetapową i wieloczynnikową. Jej rozwój uwarunkowany jest współistnieniem czterech czynników, takich jak: - płytką nazębną, płytką bakteryjną – biofilm (miękki osad na zębach) umiejscowiony na powierzchni zębów; - węglowodany ulegający fermentacji do kwasów (cukry); - podatność gospodarza (zęb, ślina, dostarczenie fluoru); - czas działania powyższych czynników. Próchnicy nie wolno bagatelizować, ponieważ chore na próchnicę zęby mleczne z dużą łatwością zarażają zęby stałe. W profilaktyce próchnicy zębów najważniejsza jest higiena jamy ustnej. Należy zadbać o właściwe szczotkowanie zębów oraz używanie nici dentystycznych. Takie zabiegi powinny być wdrażane już u najmłodszych dzieci.	Celem głównym programu jest zmniejszenie występowania próchnicy zębów oraz poprawa stanu zdrowia jamy ustnej u dzieci z populacji docelowej, w okresie trzyletniej edycji programu, poprzez zintegrowane działania informacyjno-edukacyjne i profilaktyczne.	- Wybór realizatora programu w drodze otwartego konkursu ofert; - Kampania informacyjno-edukacyjna; - Spotkanie edukacyjne dla rodziców/opiekunów prawnych i nauczycieli, w zakresie higieny jamy ustnej i uświadomienia konieczności cyklicznych wizyt kontrolnych u stomatologa oraz zasad zdrowego odżywiania; - Wskazanie rodzicom/opiekunom prawnym zakresu i możliwości korzystania ze świadczeń gwarantowanych i finansowanych ze środków NFZ; - Uzyskanie zgody rodziców/opiekunów prawnych na udział ich dzieci w programie; - Edukacja dzieci, w tym nauka prawidłowego mycia zębów; - Zakup akcesoriów profilaktycznych dla dzieci, m.in. szczoteczki do nauki szczotkowania zębów i kubeczka; - Zakup tzw. „certyfikatu uśmiechu” dla dzieci; - Badanie diagnostyczne dziecka; - Lakowanie zębów trzonowych lub uzupełnienie brakującego laku u dzieci, u których ten zabieg został wykonany wcześniej; - Przekazanie rodzicom/opiekunom prawnym dzieci „certyfikatu uśmiechu” dziecka, w którym zapisane będą uwagi dotyczące ewentualnych problemów stomatologicznych; - Sporządzenie dokumentacji medycznej z przeprowadzonych badań; - Systematyczny monitoring realizacji programu. Część dotycząca badań odbywać się będzie w gabinetach stomatologicznych wyłonionych podmiotów medycznych.	Liczba dzieci z oddziałów/klas „0” i klas I objętych programem w kolejnych latach realizacji programu (w sumie w latach 2019-2025) - os.	3300	Liczba dzieci, które przystąpiły do programu w sumie we wszystkich latach trwania programu (2019-2025)	2640	1 152 900,00

18	Budowa żłobka miejskiego	Gmina Miasto Świdnica	1.1.Rozwój opieki nad dziećmi do lat 3	1.1.1. Rozwój usług opieki nad dziećmi do lat 3	Projekt zakłada powstanie żłobka miejskiego dla 100 dzieci w wieku do lat 3. Sytuacja demograficzna, sytuacja na rynku pracy w Świdnicy wskazuje na zapotrzebowanie na taką formą opieki (aktualnie brak ponad 90 miejsc w żłobkach miejskich) i pozwala założyć, że wzrastać będzie zainteresowanie takimi usługami. Potrzeby mieszkańców Świdnicy posiadających dzieci w wieku do lat 3 są niezaspokojone, co potwierdzają listy rezerwowe. Na chwilę obecną szacuje się liczbę dzieci w przedziale wiekowym 0-3 na poziomie ok. 1900 osób i populacja ta utrzymuje się na podobnym poziomie od wielu lat.	Celem projektu jest stworzenie 100 nowych miejsc z żłobku miejskim, aby umożliwić skorzystanie z tej formy opieki nad dzieckiem, w wieku do lat 3, rodzicom/opiekunom prawnym pracującym oraz rodzicom chcącym powrócić na rynek pracy.	Zakres rzeczowy projektu obejmuje budowę żłobka w Świdnicy dla 100 dzieci w wieku do lat 3 wraz z zagospodarowaniem terenu oraz zakup pierwszego wyposażenia składającego się na całość inwestycji, której łączne oddanie warunkuje możliwość użytkowania obiektu.	Liczba utworzonych obiektów opieki nad dziećmi do 3 roku życia - szt.	1	Liczba dzieci w wieku do lat 3 zapisanych do żłobka (rocznie) - os.	100	4 710 000,00
19	Realizacja programów terapeutycznych mających na celu ograniczanie szkód zdrowotnych wynikających z używania substancji psychoaktywnych	Gmina Miasto Świdnica	1.3.Wsparcie dla rodzin i osób uzależnionych oraz zagrożonych przemocą fizyczną i psychiczną	1.3.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom i wzmocnienie działań profilaktycznych wśród ludzi z różnych grup wiekowych	Leczenie osób uzależnionych od alkoholu, uwikłanych w problem alkoholowy lub przemocowy odbywać się może tylko w zakładach leczniczych, posiadających wpis do rejestru podmiotów leczniczych. Rosnący poziom finansowania świadczeń zdrowotnych w obszarze leczenia uzależnień przez NFZ nie zabezpiecza realnego popytu na te świadczenia oraz zabezpiecza najczęściej realizację tylko podstawowego programu psychoterapii uzależnienia lub część tych świadczeń w ramach programu podstawowego. Skutkuje to ograniczonym dostępem do świadczeń oraz niższą jakością leczenia jak również utrudnionym dostępem do wsparcia osób, uwikłanych w problem uzależnień i przemocy domowej. Rekomenduje się zakup ponadpodstawowego programu terapii tak, aby pacjenci otrzymali kompleksową pomoc. Projekt umożliwia mieszkańcom Świdnicy dostęp do profesjonalnej pomocy i wsparcia związanych ze szkodami wynikającymi z używania substancji psychoaktywnych.	Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez ograniczanie szkód zdrowotnych, psychologicznych i społecznych, wynikających ze spożywania alkoholu oraz poprawa funkcjonowania psychospołecznego klientów oraz członków ich rodzin często uwikłanych również w problem przemocy.	Zlecenie podmiotowi leczniczemu, posiadającemu wpis do rejestru zakładów leczniczych, prowadzenie programów terapeutycznych z zakresu: -zapobiegania nawrotom choroby oraz wspieranie umiejętności służących zdrowieniu, -terapii dla osób doznających przemocy domowej oraz dla sprawców przemocy domowej, -treningów asertywności dla osób uwikłanych w problem uzależnień oraz przemocy, - pomocy dla dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem lub uzależnionej oraz treningu kompetencji społecznych dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem.	Liczba umów zawartych na realizację zadania z wyspecjalizowanymi podmiotami, mającymi możliwość realizacji zadania w okresie 2019-2025.	7	Liczba mieszkańców Świdnicy, uwikłanych w problem uzależnień oraz przemoc domową, którzy skorzystali z programów terapeutycznych oraz wsparcia konsultacyjnego (liczba osób) w okresie 2019-2025.	2000	350 000,00
20	Działania profilaktyczne o charakterze edukacyjno-informacyjnym w zakresie profilaktyki uzależnień na rzecz dzieci i młodzieży ze świdnickich szkół podstawowych	Gmina Miasto Świdnica	1.3.Wsparcie dla rodzin i osób uzależnionych oraz przemocą fizyczną i psychiczną	1.3.1. Opracowanie i wdrażanie programów edukacyjnych – informacyjnych na temat uzależnień	Zażywanie środków psychotycznych przez młodych ludzi jest najczęstszym zachowaniem ryzykownym i często prowadzi do podejmowania innych zachowań ryzykownych oraz zaburza proces rozwojowy. Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjnej w szczególności dla dzieci i młodzieży jest zadaniem własnym gminy.	Celem jest zmniejszenie lub wyeliminowanie czynników ryzyka sprzyjających rozwojowi negatywnych zjawisk w zachowaniu dzieci i wzmacnianie czynników prawidłowego rozwoju. Udowodnione jest, że ograniczenie ryzyka problemów związanych z używaniem środków psychoaktywnych można uzyskać poprzez wdrażanie działań profilaktycznych i pracując z dziećmi i młodzieżą jak najwcześniej. Zwiększa to szanse na dalszy prawidłowy rozwój i unikanie ryzykownych zachowań.	Projekt realizowany będzie poprzez organizację działań profilaktycznych w formie szkoleń, warsztatów, spektakli profilaktycznych oraz imprez integracyjno-edukacyjnych.	Liczba zawartych umów na realizację działań profilaktycznych o charakterze edukacyjno-informacyjnym w okresie 2019-2025	50	Liczba świdnickich uczniów szkół podstawowych, biorących udział w działaniach profilaktycznych w okresie od 2019-2025.	14000	700 000,00
21	Budowa schroniska dla bezdomnych w Świdnicy	Gmina Miasto Świdnica	2.1.Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałających negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.1. Rozwój infrastruktury sprzyjającej włączeniu społecznemu	Bezdomność jest jedną ze skrajnych form wykluczenia społecznego, a praca z osobami bezdomnymi wymaga specjalistycznego i czasami długotrwałego procesu. W procesie tym olbrzymi wpływ ma wsparcie ze strony specjalistów szczególnie psychologa, terapeutów między innymi ds. uzależnień, pracownika socjalnego czy prawnika. Osobom bezdomnym często brakuje zaufania do siebie i innych, widoczne jest poczucie niepewności życia, zagubienie, a nierzadko pogorszenie stanu zdrowia zarówno fizycznego jak i psychicznego. Na terenie Gminy Miasta Świdnicy najczęstszymi przyczynami zjawiska bezdomności są: eksmisje, wymeldowanie, konflikty rodzinne, uzależnienia, zadłużenia, zły stan zdrowia i niepełnosprawność. Przyczyny te z reguły współwystępują ze sobą, bardzo rzadko zdarza się, że tylko jeden czynnik powoduje, że dana osoba stała się osobą bezdomną. Trudnością w pracy z osobami bezdomnymi jest brak miejskiego schroniska. Schronisko prowadzone przez organizację pozarządową, która funkcjonuje na terenie Świdnicy mimo ogłaszania w minionym czasie konkursów na realizację zadania publicznego pn. Prowadzenie schroniska .. nie jest na chwilę obecną zainteresowane taką formą współpracy.	Celem projektu jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez zapewnienie schronienia dla osób bezdomnych oraz pracę socjalną nakierowaną na wyjście z bezdomności	Zakres rzeczowy projektu obejmuje budowę schroniska dla bezdomnych w Świdnicy dla 55 osób wraz z zagospodarowaniem terenu oraz zakup pierwszego wyposażenia składającego się na całość inwestycji, której łączne oddanie warunkuje możliwość użytkowania obiektu	Liczba utworzonych schronisk dla bezdomnych – szt.	1	Liczba osób korzystających rocznie ze schronienia w schronisku dla bezdomnych (osoby)	55	4 110 000,00

22	WSPARCIE SPOŁECZNE OSÓB STARSZYCH 75+ W OBSZARZE ZDROWIA W MIEJSCU ZAMIESZKANIA	Świdnicki Uniwersytet Trzeciego Wieku (w ramach Regionalnej Koalicji na Rzecz Zdrowego Starzenia Sie)	2.1.Rozwój wysokiej jakości usług społecznych sprzyjających włączeniu społecznemu i przeciwdziałającym negatywnym zjawiskom społecznym	2.1.6 Rozwój polityki senioralnej	W Świdnicy mieszka 5 118 osób w wieku 75+, w tym 3 445 kobiet i 1 673 mężczyzn. Z powodu wieku i procesu starzenia się, zmiany dotychczasowych ról, zawodowych i społecznych, statusu społeczno-ekonomicznego, samotności a szczególnie stanu zdrowia i sprawności, osoby starsze borykają się z wieloma problemami. Wraz z wiekiem spada sprawność funkcjonowania organizmu, występuje wielochorobowość, wzrasta długość trwania choroby, oraz konsumpcja leków. Utrudniony dostęp lub jego brak do opieki geriatrycznej powoduje, że osoby starsze leczą się u wielu specjalistów i zażywają dużo leków (od 8 do 20 tabletek dziennie), co w efekcie nie przynosi pożądanego skutku a często szkodzi osłabiając odporność organizmu (np. więcej niż pięć leków powoduje interakcje pogarszające zdrowie co potwierdzają badania medyczne). Nie ma pełnej diagnozy zagrożeń wynikających z tzw. zespołów geriatrycznych, tj. depresji, otępienia, upadków, które stanowią duży problem zdrowotny i społeczny.Osoby starsze są największymi odbiorcami usług zdrowotnych. Najczęściej ze świadczeń zdrowotnych i usług pomocy społecznej korzystają osoby w wieku od 75 do 80 lat. (co generuje duże koszty leczenia).Osoby powyżej 65 roku życia (w tym osoby powyżej 75+) stanowią 25% wszystkich hospitalizacji w Polsce i odsetek ten rośnie. Według badań PolSenior wynika, że osoby starsze w większym stopniu wymagają działań prewencyjnych z zakresu opieki zdrowotnej niż faktycznego leczenia. Ćwiczenia ogólnie usprawniające odgrywają istotną rolę w utrzymaniu dobrej sprawności w zakresie codziennego funkcjonowania. Zatem powinny być częściej zalecane osobom starszym, nie tylko w sytuacji określonej choroby zalecanie rehabilitacji jako metody leczenia. Rzeczywiste potrzeby zdrowotne zmierzone poprzez analizę sytuacji demograficznej danej grupy wiekowej oraz metodami epidemiologicznymi pozwolą na ocenę stanu zdrowia, oraz ustalenie potrzeb zdrowotnych, psychologicznych i socjalnych. Istnieje silna zależność sytuacji zdrowotnej seniora od otrzymanego wsparcia m.in. emocjonalnego, socjalnego, a szczególnie potrzeb zdrowotnych. Z powyższego wynika potrzeba wprowadzenia badań przesiewowych w formie bilansów zdrowia w grupie wiekowej osób 75+, 80+ oraz objęcie osób 85+ Całkowitą Oceną Geriatryczną (COG).	Zdrowie w starości posiada dla człowieka wartość szczególną. Pomimo naturalnego ubytku sił, zdrowia i innych strat następujących wraz z wiekiem zdrowie umożliwia Życie aktywne i w miarę niezależne. Celem głównym przedsięwzięcia jest utrzymanie ludzi w wieku 75+ w dotychczasowym środowisku życia w stanie możliwie największej sprawności, samodzielności i niezależności. Profilaktyka jest najtańsza! Objęcie grupy osób w wieku 85+ całkowitą oceną geriatryczną – COG, oraz osób w wieku 75 i 84 lata pakietem badań w ramach Bilansu Zdrowia Seniora w latach 2020-2025 w celu : 1.ustalenie sprawności funkcjonalnej seniora, 2.ustalenie priorytetów terapii – rehabilitacji , 3. ustalenie potrzeb i możliwości zapewnienia dalszego leczenia, rehabilitacji czy opieki, 4. określenie zdolności osoby starszej do samodzielnego funkcjonowania , 5. ustalenie rzeczywistych potrzeb zdrowotnych, psychologicznych i socjalnych. Korzyści z wprowadzenia COG i Bilansu w odniesieniu do objętej działaniem grupy wiekowej są następujące: 1.wczesne wykrycie zmian wskazujących na potrzeby terapii co w dużym stopniu daje pozytywne rokowanie, 2.ukierunkowuje leczenie zwiększając jego skuteczność, 3. zwiększa wiedzę i świadomość seniorów, a tym samym ich udział w prowadzeniu trybu życia adekwatnego do ich stanu (wspieranie zdrowia, ograniczenie powikłań), 4.zmniejsza kolejki do lekarzy – koszty seniorów związane z leczeniem, 5. zwiększa aktywność seniorów w różnym obszarze życia, 6.miejsce zamieszkania seniorów tj. miasto Świdnica czyni bardziej przyjaznym dla nich i ich rodzin.	Zadania planowane do realizacji w ramach projektu: 1. Przygotowanie wykazu osób starszych w wieku 75+, mieszkańców Świdnicy, dokonanie podziału na trzy grupy wiekowe: 75+, 80+, 85+ (ustalenie priorytetów w zakresie planowanych badań – liczba osób i grupa wiekowa objęta badaniem- COG i Bilansem w poszczególnych latach obowiązywania Strategii. 2. Pozyskanie instytucji opieki zdrowotnej czy zespołu specjalistów (lekarz, pielęgniarka, pracownik socjalny, psycholog, fizjoterapeuta) do przeprowadzenia kompleksowej oceny geriatrycznej, bilansu zdrowia seniorów. 3. Przeprowadzenie bilansu zdrowia seniora – zgodnie z pakietem badań dla osób starszych z uwzględnieniem podziału na płeć. 4. Przeprowadzenie Całościowej Oceny Geriatrycznej – COG, osób starszych 85+. 5. Monitorowanie realizacji projektu w poszczególnych latach.	*Liczba osób w wieku 75- 84 lat, objętych bilansem zdrowia - 1740 osób , tj. ok.50% łącznej liczby osób w tym wieku. * liczba osób w wieku 85+ objęta całościową oceną geriatryczną(COG) – 780 osób, tj. ok. 50 % łącznej liczby osób w tym mieszkającej w Świdnicy.	2520	*/ Liczba osób w wieku 75-84 lat objętych Bilansem zdrowia i wsparciem w prowadzeniu prozdrowotnego trybu życia.	*/Liczba osób w wieku 85+objętych Całkowitą Oceną Geriatryczną liczba osób objętych Bilansem zdrowia, COG i wsparciem w prowadzeniu prozdrowotnego trybu życia.	2030	78 700,00
23	Rozwój systemu monitoringu wizyjnego miasta Świdnicy	Gmina Miasto Świdnica	3.3 Poprawa bezpieczeństwa	3.3.1 Rozwój infrastruktury technicznej bezpieczeństwa publicznego, w tym systemu monitoringu	Występujące w przestrzeni miejskiej zachowania patologiczne, akty wandalizmu, niszczenie mienia publicznego i prywatnego, spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych, popełnianie przestępstw i innych czynów zagrażających bezpieczeństwu	Poprawa bezpieczeństwa publicznego w Świdnicy	Zamontowanie dodatkowych kamer w śródmieściu i na osiedlach Świdnicy oraz włączenie ich do istniejącego systemu monitoringu.	Liczba zamontowanych kamer monitoringu wizyjnego– szt.	40	Liczba ludności odnosząca korzyści z poprawy bezpieczeństwa publicznego – os.	58000	274 000,00	

Szanowni Państwo,

w związku z przystąpieniem do opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Świdnica zwracamy się z uprzejmą prośbą o udzielenie rzetelnych i wyczerpujących odpowiedzi na pytania zawarte w niniejszej ankiecie. Ma ona charakter anonimowy i służy poznaniu Państwa opinii na temat problemów społecznych występujących na terenie miasta. Państwa ocena pomoże zdiagnozować najważniejsze problemy społeczne oraz określić najefektywniejsze sposoby ich rozwiązywania bądź minimalizacji. Dziękujemy uprzejmie za wszystkie odpowiedzi i sugestie oraz czas poświęcony na wypełnienie ankiety.

1. Jak ocenia Pani/Pan warunki życia w mieście Świdnica?

Zaznacz dowolną ilość odpowiedzi

	Bardzo dobrze	Dobrze	Średnio	Źle	Bardzo źle
Lokalny rynek pracy	☐	☐	☐	☐	☐
Dostęp do wychowania przedszkolnego	☐	☐	☐	☐	☐
Dostępność kultury i rozrywki	☐	☐	☐	☐	☐
Dostępność sportu i rekreacji	☐	☐	☐	☐	☐
Pomoc społeczna	☐	☐	☐	☐	☐
Bezpieczeństwo publiczne	☐	☐	☐	☐	☐
Dostępność sieci Internet	☐	☐	☐	☐	☐
Poziom udziału mieszkańców w życiu publicznym gminy	☐	☐	☐	☐	☐
Żywotność lokalnej tradycji i historii w życiu codziennym	☐	☐	☐	☐	☐
Siła więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców	☐	☐	☐	☐	☐
Dostęp do żłobków, klubów dziecięcych	☐	☐	☐	☐	☐
Opieka nad osobami starszymi - polityka senioralna	☐	☐	☐	☐	☐

2. Jakie problemy w Pani/Pana opinii najczęściej dotyczą mieszkańców miasta?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Ubóstwo
- ☐ Bezrobocie
- ☐ Bezdomność
- ☐ Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zaniedbanie dzieci
- ☐ Rozpad więzi rodzinnych, samotne wychowywanie dzieci

- ☐ Sieroctwo społeczne
- ☐ Alkoholizm
- ☐ Narkomania
- ☐ Przemoc w rodzinie
- ☐ Problemy związane ze starzeniem się
- ☐ Długotrwała lub ciężka choroba
- ☐ Niepełnosprawność
- ☐ Złe warunki mieszkaniowe
- ☐ Przestępczość
- ☐ Zdarzenia losowe
- ☐ Inny problem (jaki?):

3. Jakie grupy zdaniem Pani/Pana są zagrożone wykluczeniem społecznym w mieście?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Rodziny i osoby o niskim statusie materialnym
- ☐ Rodziny i osoby zmagające się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi, w tym rodziny wielodzietne i niepełne
- ☐ Osoby samotnie wychowujące dzieci
- ☐ Rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień
- ☐ Rodziny zmagające się problemem przemocy domowej
- ☐ Osoby starsze i samotne
- ☐ Osoby niepełnosprawne i ich rodziny
- ☐ Osoby bezdomne
- ☐ Rodziny i osoby mające problemy mieszkaniowe
- ☐ Dzieci i młodzież
- ☐ Osoby opuszczające zakłady karne
- ☐ Inna grupa (jaka?):

4. Jaki jest Pani/Pana zdaniem poziom bezrobocia w mieście?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Wysoki
- ☐ Raczej wysoki
- ☐ Przeciętny

- ☐ Raczej niski
- ☐ Niski
- ☐ Nie mam zdania

5. Jakim zdaniem Pani/Pana są przyczyny ubóstwa wśród mieszkańców miasta?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Bezrobocie
- ☐ Dziedziczenie ubóstwa
- ☐ Niechęć do pracy
- ☐ Wyuczona bezradność
- ☐ Niedostosowanie społeczne
- ☐ Rozpad rodziny
- ☐ Wielodzietność
- ☐ Długotrwała choroba
- ☐ Niepełnosprawność
- ☐ Uzależnienia
- ☐ Inne (jakie?):

6. Jaka Pani/Pana zdaniem jest skala problemu bezdomności w mieście?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Wysoka
- ☐ Średnia
- ☐ Niska
- ☐ Problem bezdomności nie występuje
- ☐ Trudno powiedzieć

7. Jakim zdaniem Pani/Pana są przyczyny bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego w mieście?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Niski poziom umiejętności wychowawczych
- ☐ Ubóstwo
- ☐ Uzależnienia
- ☐ Przemoc w rodzinie
- ☐ Niepełnosprawność, długotrwała choroba
- ☐ Wielodzietność
- ☐ Samotne rodzicielstwo
- ☐ Inne (jakie?):

8. Na jakie według Pani/Pana negatywne zjawiska społeczne najbardziej narażone są dzieci i młodzież z miasta?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Zaniedbanie wychowawcze ze strony rodziców
- ☐ Zaniedbania socjalne (np. niedożywienie)
- ☐ Sięganie po substancje uzależniające (np. alkohol, narkotyki, dopalacze)
- ☐ Agresja i przemoc
- ☐ Demoralizacja
- ☐ Przestępczość, wandalizm, chuligaństwo
- ☐ Uzależnienie od sieci Internet
- ☐ Brak pozytywnych wzorców i autorytetów
- ☐ Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego
- ☐ Inne (jakie?):

9. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko przemocy w rodzinie?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Znam takie przypadki
- ☐ Słyszałem(-am) o takich przypadkach

- ☐ Nie znam takich przypadków
- ☐ Nie słyszałem(-am) o takich przypadkach

10. Jakie problemy w Pani/Pana opinii dotyczą najczęściej osób starszych?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Ubóstwo
- ☐ Samotność
- ☐ Niepełnosprawność
- ☐ Choroby wieku podeszłego
- ☐ Brak wsparcia ze strony rodziny
- ☐ Bariery architektoniczne
- ☐ Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- ☐ Brak dostępu do geriatry
- ☐ Ograniczona oferta spędzania czasu wolnego
- ☐ Inne (jakie?):

11. Jakie zdaniem Pani/Pana są przyczyny występowania problemu uzależnień wśród mieszkańców miasta?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Bezrobocie, utrata pracy
- ☐ Niezaradność życiowa
- ☐ Konflikt w rodzinie, rozpad rodziny
- ☐ Indywidualne skłonności do popadania w nałogi
- ☐ Wzorce społeczne
- ☐ Dostępność środków psychoaktywnych
- ☐ Inne (jakie?):

12. Czy w Pani/Pana ocenie ilość nietrzeźwych mieszkańców miasta?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Zmniejsza się
- ☐ Jest stała
- ☐ Nieznacznie wzrasta
- ☐ Znacznie wzrasta

13. Czy w Pani/Pana ocenie ilość nietrzeźwej młodzieży szkolnej?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Zmniejsza się
- ☐ Jest stała
- ☐ Nieznacznie wzrasta
- ☐ Znacznie wzrasta

14. Czy była/ł Pani /Pan świadkiem sprzedaży alkoholu osobom nieletnim?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Tak
- ☐ Nie
- ☐ Nie pamiętam

15. Czy w Pani/Pana ocenie zjawisko używania substancji psychoaktywnych, innych niż alkohol, przez mieszkańców miasta?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Zmniejsza się
- ☐ Jest stała
- ☐ Nieznacznie wzrasta
- ☐ Znacznie wzrasta

16. Czy w Pani/Pana ocenie zjawisko używania substancji psychoaktywnych, innych niż alkohol, przez młodzież szkolną?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Zmniejsza się
- ☐ Jest stała
- ☐ Nieznacznie wzrasta
- ☐ Znacznie wzrasta

17. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko nadużywania alkoholu?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Tak, dotyczy dorosłych
- ☐ Tak, dotyczy młodzieży szkolnej
- ☐ Słyszałam(em) o takich przypadkach, dotyczących dorosłych
- ☐ Słyszałam(em) o takich przypadkach, dotyczących młodzieży szkolnej
- ☐ Nie znam takich przypadków
- ☐ Nie słyszałam(em) o takich przypadkach

18. Czy w Pani/Pana najbliższym otoczeniu występuje zjawisko nadużywania substancji psychoaktywnych, innych niż alkohol?

Zaznacz co najmniej 1 odpowiedź

- ☐ Tak, dotyczy dorosłych
- ☐ Tak, dotyczy młodzieży szkolnej
- ☐ Słyszałam(em) o takich przypadkach, dotyczących dorosłych
- ☐ Słyszałam(em) o takich przypadkach, dotyczących młodzieży szkolnej
- ☐ Nie znam takich przypadków
- ☐ Nie słyszałam(em) o takich przypadkach

19. Jakich problemów w Pani/Pana zdaniem najczęściej doświadczają osoby niepełnosprawne w Świdnicy?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Bariery architektoniczne
- ☐ Utrudniony dostęp do placówek rehabilitacyjnych
- ☐ Utrudniony dostęp do usług opiekuńczych
- ☐ Brak odpowiednich ofert pracy
- ☐ Deficyt zakładów pracy chronionej
- ☐ Ubóstwo
- ☐ Izolacja społeczna
- ☐ Niski poziom akceptacji społecznej
- ☐ Problemy psychologiczne
- ☐ Inne (jakie?):

20. Jak ocenia Pan/Pani utrudnienia w dostępie osób niepełnosprawnych do urzędów, ośrodków kultury itp. miejsc użyteczności publicznej

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Brak utrudnień
- ☐ Są ale nieliczne
- ☐ Liczne
- ☐ Bardzo liczne

21. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w Świdnicy?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Tak
- ☐ Raczej tak
- ☐ Raczej nie
- ☐ Nie
- ☐ Trudno powiedzieć

22. Jakie problemy społeczne w obszarze bezpieczeństwa uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie miasta?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Częste włamania i kradzieże
- ☐ Częste napady, rozboje
- ☐ Niewystarczająca liczba patroli policyjnych
- ☐ Osoby spożywające alkohol w miejscach publicznych
- ☐ Przemoc w rodzinie
- ☐ Zagrożenia na drodze (piractwo drogowe, nietrzeźwi kierowcy)
- ☐ Inne (jakie?):

23. Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie miasta?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Brak placówek opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce)
- ☐ Brak placówek wychowania przedszkolnego

- ☐ Brak wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki
- ☐ Niedostateczne wsparcie psychologiczno - pedagogiczne
- ☐ Brak stołówek szkolnych
- ☐ Inne (jakie?):

24. Jakie problemy społeczne w obszarze sportu i kultury uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie miasta?

Zaznacz kilka odpowiedzi

- ☐ Brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową
- ☐ Niewystarczająca ilość bądź zły stan techniczny infrastruktury sportowej
- ☐ Niewystarczająca ilość instytucji kultury
- ☐ Niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży
- ☐ Zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych (jakich?):

25. Jak ocenia Pan/Pani odległość przystanku autobusowego od Pani/Pana miejsca zamieszkania?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ bardzo daleko
- ☐ daleko
- ☐ blisko
- ☐ bardzo blisko

26. Jak ocenia Pan/Pani czytelność informacji na przystankach autobusowych i w autobusach?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ bardzo dobrze
- ☐ dobrze
- ☐ średnio
- ☐ źle
- ☐ bardzo źle

27. Jak ocenia Pan/Pani liczbę ławeczek w okolicy Pani/Pana miejsca zamieszkania?

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ bardzo dużo
- ☐ dużo
- ☐ wystarczająco
- ☐ mało
- ☐ brak

28. Płeć

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Kobieta
- ☐ Mężczyzna

29. Wiek

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ 18 lat i mniej
- ☐ 19 - 34 lata
- ☐ 35 - 54 lata
- ☐ 55 lat i więcej

30. Wykształcenie

Zaznacz tylko jedną odpowiedź

- ☐ Podstawowe
- ☐ Zawodowe
- ☐ Średnie
- ☐ Wyższe